A night photograph of a building with illuminated windows and a bright light source in the sky. The building is at the bottom, with several windows glowing. A bright light source, possibly a star or a distant planet, is visible in the upper right quadrant, casting a long, faint trail of light across the dark sky. The overall scene is dark, with the light from the building and the sky source providing the primary illumination.

Skagen Fuglestation
Årsskrift 2021

Skagen Fuglestation - Årsskrift 2021

©2022 Dansk Ornitologisk Forening

Denne publikation er beskyttet ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Udgivet af: Skagen Fuglestation
Fyrvej 36
9990 Skagen

Redaktør: Peter Kristensen

Korrektur: Hans Christophersen og Simon S. Christiansen

Forsidefoto: Peter Kristensen

Fotografer: Henrik Pedersen, Knud Pedersen, Erik Christophersen,
Anders Brinkmann, Kim J. Fogt, Jonas Pedersen,
Michaëla Berdougo, Jørgen Kabel, Lars Grøn,
Jens Kirkeby, Torben Andersen, Hans Christophersen,
Alex Sand Frich, Anders Rasmussen, Rasmus Matthiesen-Juhl,
Christian Andersen Jensen, Søren Skov, Erik Kramshøj,
Rune Sø Neergaard, Åke Lindström, Flemming Christensen,
Flemming Quist, Zoologisk Museum Københavns Arkiv og
Skagen Fuglestation.

Indholdsfortegnelse

Forord	5
<i>Af Niels Eriksen og Simon S. Christiansen</i>	
Årets gang set fra bestyrelsen	6
<i>Af Niels Eriksen</i>	
Formidlingen	8
<i>Af Simon S. Christiansen og Kurt Rasmussen</i>	
Observationer ved Skagen Fuglestation	11
<i>Af Anders Brinkmann, Hans Christophersen, Simon S. Christiansen og Knud Pedersen</i>	
Faglige Projekter	26
<i>Af Dan Bruhn, Simon S. Christiansen og Frede Jakobsen</i>	
Ringmærkning ved Skagen Fuglestation	29
<i>Af Henning Ettrup</i>	
Genfund 2021	41
<i>Af Anders Brinkmann</i>	
Hvaler og sæler omkring Skagen Odde	51
<i>Af Anders Østerby</i>	
Fyrfald 1886-1957 ved Skagen Fyr og Skagen Rev Fyrskib	54
<i>Af Egon Østergaard</i>	
Glimt fra årets gang på fuglestationen	61
<i>Af medlemmer af bestyrelsen på Skagen Fuglestation</i>	
Gulnæbbet Glente - en finderberetning	69
<i>Af Michaëla Berdougou</i>	
Hætteværbling - en finderberetning	70
<i>Af Lars Grøn</i>	
Asiatisk Rødrygget Svale - en finderberetning	71
<i>Af Claus Brostrøm Nielsen og Simon S. Christiansen</i>	

Bjergløvsanger - en finderberetning <i>Af Sebastian Klein og Jonas Pedersen</i>	74
Grøn Sanger - en finderberetning <i>Af Alex Sand Frich</i>	76
Prærietrane <i>Af Jørgen Peter Kjeldsen</i>	78
Rosenterne <i>Af Jens Kirkeby</i>	80
Et Skagen - forår <i>Af Rasmus Matthiesen-Juhl</i>	82
En legendarisk dag <i>Af Anders Rasmussen og Rasmus Matthiesen-Juhl</i>	85
Birds by Land and Sea <i>Af Robbie Lawler</i>	86
Tæt på de små stormsvale <i>Af Simon S. Christiansen</i>	90
En, to, Tredækkere <i>Af Simon S. Christiansen</i>	94
Havørn på kortet <i>Af Flemming Quist</i>	99

Forord

Af Niels Eriksen
formand for Skagen Fuglestations bestyrelse

Sanglærke.
Foto: Henrik Pedersen.

På stort set alle af Skagen Fuglestations områder har der været høj aktivitet i 2021. Bemandingen med unge assistenter på fuglestationen har været fin gennem hele sæsonen, og der er gennemført flere morgentællinger og samtidig været stor aktivitet på ringmærkningsområdet. Stationen har startet nye projekter og mange guidede ture er udbudt af frivillige knyttet fuglestationen. Lejligheden i Det Grå Fyr, der tilbydes DOF-medlemmer på ugebasis, er blevet en stor succes. Kun på et enkelt område har Corona dæmpet aktiviteterne. Flere guidede ture blev i foråret aflyst og deltagertallet har været lavere gennem det meste af året. Men konklusionen er klar, det har været et godt år på Skagen Fuglestation.

Omverdenen har fulgt aktiviteterne i dagbøgerne på hjemmesiden, på sociale medier og ikke mindst derude i naturen, hvor mange lokale og gæster har mødt fuglestationens unge assistenter hyppigt gennem året. Fuglefestivallen vendte tilbage og natfangst af stormsvale tiltrak mange og bekræftede, at Skagen Fuglestation og Det Grå Fyr er et attraktivt samlingspunkt for folk med fugle- og naturinteresse.

Gæsterne til udstillingen og fyrtårnet har været underlagt de generelle restriktioner og det har reduceret besøgstallet til Det Grå Fyr. Da fuglestationen får et bidrag af entreindtægten påvirker det fuglestationens økonomi, men..... heldigvis er det lykkedes at finde støtte fra fonde men langt hovedparten af driften afholdes fortsat af DOFs medlemmer. Det Grå Fyrs Venner har besluttet at nedlægge sig selv, men alle de væsentlige aktiviteter fortsætter heldigvis under fuglestationen eller i regi af Det Grå Fyr.

Samarbejdet med Det Grå Fyrs væsentligste aktør, Naturstyrelsen har været fint. Det gælder både på det operationelle som på det personlige plan. Fuglestationen har støttet, at trækfugleudstillingen kan udskiftes så længe naturen er omdrejningspunkt for nye udstillinger. En ny udstilling møder allerede publikum ved Det Grå Fyrs åbning i 2022, og den skulle gerne tiltrække endnu flere gæster og bidrage til de fælles ambitioner for stedet. Skagen Fuglestation er afhængig af økonomisk støtte og assistance udefra og mange har bidraget. Vi ønsker særligt at takke Naturstyrelsen, Region Nordjylland, Friluftsrådet, Nordeafonden, ENV Fonden, Det Grå Fyrs Venner samt ikke mindst Dansk Ornitologisk Forening og herunder lokalafdelingen i Nordjylland. En særlig tak skal gå til de mange lokale ornitologer, der har bidraget ved optælling, ringmærkning, praktisk hjælp, træning af frivillige m.m., vore overnattende gæster, samarbejdspartnere på universiteterne i bl.a. Aalborg og Aarhus samt ikke mindst de assistenter, der har arbejdet og boet på stationen i kortere eller længere tid, heriblandt Daniel Bloche, Laima Bagdonaitė, Rasmus Matthiesen-Juhl, Mikkel Friborg Mortensen, Michaëla Berdougo, Taima Lorentzen, Martina Hillbrand, Frank Osterberg, Mathilde Ducroz, Ulysse Reverre, Augustin Stickse, Justine Costa, Angela Di Pumpo, Amandine Doré, Robbie Lawler, Rosalina Sø Leth-Nissen, Lisa Vergin og Jonas Pedersen.

Dette årsskrift beskriver mange af aktiviteterne, Skagen Fuglestation har været involveret i 2021. Årsskriften udgives fortsat alene digitalt og vil være at finde på Skagen Fuglestations hjemmeside og må meget gerne deles med interesserede.

God læselyst.

Simon S. Christiansen
Forstander og Naturvejleder

Niels Eriksen
Formand for bestyrelsen for Skagen Fuglestation

Årets gang – set fra Skagen Fuglestations bestyrelse

Af Niels Eriksen, formand for Skagen Fuglestations bestyrelse

Bestyrelsen ved Skagen Fuglestation har som sin fornemste opgave at understøtte og igangsætte aktiviteter, der støtter fuglestationens formål at skaffe og formidle viden om fugle, natur og ringmærkning. Også i 2021 har bestyrelsen levet op til dette i tæt samarbejde med stationslederen, assistenterne, frivillige og de øvrige aktører ved Det Grå Fyr. Hele dette årsskrift vidner om en meget aktiv fuglestation.

Pandemien påvirkede naturligvis også aktiviteterne på fuglestationen i 2021. Nogle af de udenlandske assistenter meldte fra op til sæsonens start, men det lykkedes stationslederen at finde erstatninger og i alt 17 unge har således haft ophold og bidraget til arbejdet på stationen i mere end én måned. Flere endda mere end tre måneder. Dertil kommer bidrag fra tidligere assistenter og en række frivillige, og mange fugle- og naturinteresserede har fulgt med i arbejdet og livet ved fuglestationen gennem døgnrapporterne på hjemmesiden eller via opslag på de sociale medier.

Med nedlukninger og begrænsninger i adgangen til Det Grå fyr, primært i forårsperioden påvirkede Corona også deltagelsen på fuglestationens udadvendte aktiviteter. Deltagerantallet på turene har været lavere og flere ture blev aflyst, men 51 ture med 816 deltager blev resultatet. Hertil kommer venneforeningens ture under Fuglefestivalen. Turene gennemføres dels af stationslederen sammen med assistenterne og dels af de frivillige medlemmer af guidekorpset, der består af erfarne fuglefolk fra hele Nordjylland.

Bestyrelsens har i året holdt 5 møder hvoraf ét samtidig blev udvidet til at være et fællesmøde med DOFs hovedbestyrelse. På det første møde i marts evaluerede bestyrelsen året, der var gået og lagde planer for det nye. For 2021 udarbejdedes en liste med 34 opgaver for året og ved årets udgang er langt de fleste markeret med ”gennemført”. Blandt de tungere opgaver fra listen skal nævnes ”Retningslinjer for træktællinger af havfugle”, der nu er godkendt og vil være at finde på hjemmesiden samt ”Årsskiftet 2020”, hvor Peter Lund Kristensen som redaktør ydede en meget stor og ulønnet indsats med opsætningen og hvor flere bestyrelsesmedlemmer bidrog med artikler.

Medlemmerne af bestyrelsen har i året været Knud Pedersen, Hans Christophersen, Henning Ettrup, Peter Lund Kristensen, Anders Østerby, Anders Brinkmann, Dan Bruhn, Kurt Rasmussen og Niels Eriksen. Stationsleder Simon S. Christiansen har været sekretær og leder af DOFs naturfaglige afdeling, Mark Desholm har deltaget som observatør i bestyrelsen indtil han forlod sin stilling i DOF sidste sommer. Observatørpladsen er efterfølgende overtaget af Thomas Vikstrøm.

Desværre var 2021 også året, hvor vi måtte tage afsked med to tidligere bestyrelsesmedlemmer og aktive fuglefolk. Poul Hald Mortensen og Børge Søndergaard døde alt for tidligt og mens de stadig var aktive. Bestyrelsen mindes gode kolleger og har i den forbindelse givet donationer til Fugleværnsfonden.

Fuglestationen deltager i mange projekter, og de udgør en stor del af de samlede aktiviteter. Nogle varetages af stationslederen alene eller sammen med assistenterne på stationen og andre i samarbejde med frivillige erfarne ornitologer knyttet til fuglestationen. Fremover får vi behov for flere frivillige til projekterne, og interesserede må endelig henvende sig. Der er spændende opgaver i de kommende år, deltagerne udfordres men får også gode kontakter og fine oplevelser gennem arbejdet.

Mange DOF-medlemmer har gennem årene haft mulighed for at følge fuglestationens arbejde og deltage i de daglige aktiviteter på stedet. En uges ophold i DOF-lejligheden er en stor oplevelse efter beskrivelserne i dagbogen. Efterhånden skal der langtidspanlægges, hvis et ophold skal sikres. Populariteten er baggrunden for at bestyrelsen har sat lejen en smule op. Interessen for et ophold er bibeholdt og fuglestationen økonomi dermed forbedret.

Fundraising udgør et væsentligt og tidskrævende element i bestyrelsesarbejdet. I 2021 er det lykkedes at få næsten 50.000 kr. fra Friluftsrådet lokalforeningspulje, og sammen med fuglestationerne i Gedser og Blåvand har Nordea Fonden bevilget et tilsvarende beløb til natkikkerter og nature i 2022.

Derudover har bestyrelsen sammen med DOF undersøgt mulighederne for større flerårige projekter omkring formidling eller forskning sammen med et eller flere universiteter. Endnu er der ikke søgt penge til gennemførelse, men det forventes at ske, når grundlagene er nærmere afklaret. Til gengæld har samarbejdet med universiteterne givet grundlag for to store flerårige projekter, der forventes afklaret i begyndelsen af 2022, og som vil betyde en væsentlig udvidelse af stationens opgaver og samtidig bidrage økonomisk til fuglestationen.

Det Grå Fyrs Venner, DGFV har desværre besluttet at nedlægge sig selv. Venneforeningen har ydet en meget flot indsats dels med fuglefestival, fuglekurser, foredrag, familienaturklub og meget praktisk arbejde for fuglestationen gennem årene. Stor tak herfra og særligt til Kurt Rasmussen, der som formand har været en nøgleperson. De nævnte aktiviteter nedlægges imidlertid ikke og vil fremover deles mellem Det Grå Fyr og fuglestationen. Fuglestationen har etableret et aktivitetsudvalg, hvor den aktive kerne fra venneforeningen fortsætter arbejdet med fuglefestival, fuglekursus og foredrag i Birders Club.

Livet omkring Det Grå Fyr er meget mere end aktiviteterne ved Skagen Fuglestation. Udstillingen og fyrtårnet har tiltrukket mange gæster med naturinteresse og cafeen har været ramme for mange

for gode madoplevelser. Samarbejdet mellem Naturstyrelsen, DOF/Skagen Fuglestation har medvirket til, at Det Grå Fyr er kommet på Danmarkskortet. Sidste forår gennemførte Naturstyrelsen et strategiarbejde, hvor fuglestationen bidrog. Et af resultaterne er blevet, at udstillingen fremover skiftes periodisk, startende i 2022. Temaet udvides i forhold til fugletrækket og fremover vil naturen i bredere forstand være omdrejningspunktet. Det vil uden tvivl skabe større fokus og forhåbentlig vedvirke til flere besøgende og flere fælles aktiviteter, der styrker båndet mellem fuglestationen og de øvrige aktører.

Fastholdelse og udvidelse af det høje aktivitetsniveau på fuglestationen og ved Det Grå Fyr var temaet på fællesmødet mellem DOFs hovedbestyrelse og fuglestationens bestyrelse sidst på sommeren. Skagen Fuglestation under Det Grå Fyrs ramme anerkendes i dag, blot fem år efter etableringen som et af DOFs ”fyrtårne”, og drøftelserne gav optimisme omkring den fremtidige økonomi, hvor DOF anerkender, at en stationsleder på fuld tid vil sikre udviklingen endnu bedre.

Fem år er et lille jubilæum men en stor succes for Skagen Fuglestation. Stor tak til bestyrelsen og andre for indsatsen men allerstørst tak til stationsleder Simon S. Christiansen for utrætteligt arbejde og for ambitionerne for fuglestationen.

Alke på træk ved Grenen.
Foto: Knud Pedersen.

Formidlingsaktiviteter

Af Kurt Rasmussen, turlleder og Simon S. Christiansen, naturvejleder på Skagen Fuglestation

I takt med at restriktionerne blev lempet i foråret kunne fuglestationen, dets venner og Det Grå Fyr igen invitere interesserede med på ture udendørs. Det gik dog lidt trægt med at få mange deltagere med, måske fordi 'corona-skyen' stadig lå tungt i folks bevidsthed. Ved årets afslutning blev det dog alligevel til omkring 60 gennemførte ture og arrangementer, som knap 900 deltagere fra nær og fjern, og i alle aldre, fik glæde af. I dagbogen på hjemmesiden skrev fuglestationens assistenter hver dag ud til de mange læsere om deres oplevelser i sæsonen fra 1. marts til 6. december, bakket op af mindre historier på sociale medier.

Webinar bag skærmen

DOF's feltudvalg arrangerede i starten af året et webinar online om lydoptagelser og analysering af fuglestemmer, hvori fuglestationens forstander deltog med et af de tre oplæg. Webinaret var velbesøgt med over 60 deltagere. I marts startede årets første offentlige ture, hvor bestyrelsens medlemmer var turledere på vandringer rundt Grenen og fortalte om årstidens fugle samt en enkelt tur til Byfogedskoven, der gemmer på en masse lokalhistorie. Dette blev suppleret med hyppige ringmærkningsture gennem hele sæsonen.

Fuglekursus og festivalture

Corona situationen var i det tidlige forår stadig en stor udfordring i forhold til at komme i gang med vores normale aktiviteter, idet der stadig var restriktioner for møder både ude og inde. I 2020 måtte vi aflyse festivalen og det havde vi ikke lyst til at gentage i 2021. En anden plan som var ved at strande, var manges ønske som at vi gennemførte et fuglekursus. Derfor annoncerede vi i februar måned, at vi ville gennemføre både Fuglefestival og Fuglekursus i 2021. Vi vidste dog endnu ikke helt hvordan, men gik i gang med planlægningen. Vi startede med at programsætte fuglekurset, som ville komme til kun at foregå udendørs. Noget ingen af os havde prøvet før. Kurset blev, så snart planlægningen var på plads annonceret og på få dage havde vi 17 deltagere.

Det skulle vise sig, at kurset blev en stor succes. Hver kursusdag, der var i alt syv dage, blev gennemført som en tur og hver tur havde sit tema, eksempelvis kystens fugle, skovens fugle osv. Lederne oplevede at deltagerne der var meget nysgerrige og spørgelystne, og gik på med krum hals. At lære de danske fugle at

kende på kun syv dage er en stor mundfuld, men kimen til at hver enkelt kunne arbejdede videre blev med sikkerhed lagt. Vi vil således helt sikkert fortsætte med lignende kursusforløb fremadrettet.

Også for Festivalen blev planlægningen hastet igennem, og vi var klar torsdag morgen før den anden weekend i maj. Vi havde ture hver dag, nogle dage flere, og var heldige med rimeligt vejr. Der deltog omkring 100 på de forskellige ture, og der var stor tilslutning til to fugletrylleshows for børn med Gustav Urth på Gårdspladsen ved Det Grå Fyr. Desværre manglede vi naturligvis åbningsceremoni, boderne i fyrehaven og ikke mindst de spændende foredrag, som vi plejer at afholde.

Gustav Urth tryller for de små.
Foto: Skagen Fuglestation.

Store og små elever

Fra seminariet i Hjørring havde vi både forår og efterår besøg af grupper fra Pædagoguddannelsen og Natur – og Kulturformidleruddannelsen. Her blev der undervist i udendørs leg og læring, og de studerende

blev bl.a. udfordret med dilemmaspil, hvor de skulle tage stilling til naturfaglige og pædagogiske problemstillinger. I maj besøgte et stort hold af højskoleelever ringmærkningen, og i september var et hold gymnasieelever på besøg, der havde måttet udskifte deres studierejse til udlandet med en tur til Nordjylland i stedet. Selvom det må have været lidt ærgerligt ikke at komme til det store udland, var det nogle meget engagerede og deltagende unge mennesker!

I juni og september var det de lidt yngre elever på folkeskoleniveau som blev undervist, når de kom til byen på lejrskoler. Fuglestationens naturvejleder havde inden sæsonstart udarbejdet nyt undervisningsmateriale, der kunne bruges af lærerne før besøget og hjemme igen på skolen. På den måde havde lærerne mulighed for at lave et helt forløb med trækfugle som tema før og efter turen. Den 17. september var der Foreningsfestival i byen, hvor mange skoleklasser besøgte lokale foreninger og lavede idrætsaktiviteter. Her havde fuglestationen og en post, hvor eleverne fik pulsen op ved at lege Fuglestratego.

Skarvbingo

I forbindelse med Naturmødet i Hirtshals sendte Fuglestationen og FugleForAlle Live fra skarvkolonien på Nordstrand den 30. maj. Her inviterede vi interesserede familier med til at spille Skarvbingo!

Der var godt gang i skarverne, da det var få dage inden at både ræv og havørn gik på rov i kolonien. Efter besøget ved skarverne tog vi på stranden og samlede sted, som familierne brugte til at lave deres egne betemmelsesduge, sammen med turlederne fra DOF-Nordjylland og fuglestationen. En video fra dagen, hvor der spilles Skarvbingo kan ses på [FugleForAlles hjemmeside](#), hvorfra spillepladen også kan printes ud.

Kattegatugen og Walkn Roll

Sammen med Det Grå Fyr, Frederikshavn Kommune og Region Nordjylland bidrog fuglestationen med masser af aktiviteter til Kattegatugen med havmiljøet som tema. Et event med arrangementer i både Danmark, Sverige og Norge. Der blev i løbet af denne uge derfor arrangeret ternetur, med fokus på de smukke fiskene ternet, samt sæltur med de to arter sæler og hvalerne som tema. Tilbage ved Det Grå Fyr var der ringmærkningsture og 'Åben Fryser', hvor gæsterne fik indblik i dyrenes liv og død, når vi viste hvad fryseren gemte på af fugle og andre dyr fundet på stranden. Ugen bød også strandrensningstur, hvor interesserede samlede affald ind.

Sensommeren bød også på en tur mod sydvest for naturvejlederen - til Agger, hvor han deltog i

Efter Skarvbingo tog familierne på stranden og lærte om sten med Svend Erik fra DOF-Nordjylland.

Foto: Skagen Fuglestation. 30. maj.

WalknRoll for Ulykkespatientforeningen, med oplæg på scenen og som guide. WalknRoll er et festligt event, hvor formålet er at give alle, uanset handicap, en dejlig aktiv dag i naturen. Her kunne de mange tilrejsende deltagere vælge at gå eller rulle på de handicapvenlige ruter i området, og på denne måde sætte fokus på handicappedes muligheder i det fri og i vores samfund som helhed.

September kan byde på flere tusinde suler, der kommer på besøg fra deres ynglepladser på de nordatlantiske klippeøer, og mange dage kan de ses dykke fra stor højde når de fisker ud for Grenen. Dette scenarie fejredes som tidligere år med 'Sulens Dag', hvor deltagerne vandrede langs med stranden og jagttog de bastante havfugle.

Nature

Friluftsrådet havde været så flinke at bevilge en ny håndkikkert til fuglestationens turledere, samt en termisk kikkert til at finde fugle og dyr om natten. Den blev flittigt brugt og det var vildt spændende at finde væsner om natten, man ellers ville overse. F.eks. flagermus og trækkende vadefugle på nattehimlen. Der var således en del nature gennem året. I juni var det til natravns land, i klitplantagen det gjaldt, hvor natravnene kom helt tæt på turdeltagerne i deres sommerfugleagtige flugt.

I august lykkedes det fuglestationen at fange små stormsvaler om natten med net på stranden til ringmærkningen. Det var første gang nogensinde, at det var lykkedes af fange stormsvaler til ringmærkning i Danmark med den metode, og der var derfor stor interesse blandt fuglekiggerene i at se hvordan det gik til. Der blev derfor hurtigt planlagt nature, hvor vi inviterede interesserede til 'stormsvalenat' ved Det Grå Fyr, med oplæg i Birder's Club, hvorefter deltagerne

fulgte feltarbejdet gennem hele natten. Over 50 mennesker fra hele landet kom i de dage på besøg, i håb om at møde de eftertragtede stormsvaler på nært hold. En art der ellers kun lader sig se i sjældne tilfælde fra land, når de blæses nærmere kysten i forbindelse med efterårsstorme.

I efterårsferien blev turgrupperne igen udstyret med termisk kikkert, da der blev ledt efter pattedyr og fugle på Grenen. Nogle meget stemningsfulde ture hvor spændingen altid er høj, når man går og søger, mens man tænker over hvad der mon kan dukke op. Måske sæler, harer, rådyr, flagermus, ræv, mårhund, lækat, mus, tudser. Der kan dukke mange overraskelser op. Mon det en dag lykkes at være så heldige at finde odder på en natur? Eller endnu bedre - en ulv?!

Efterårsferie og Ørneklub

Udover naturene, var der ligesom tidligere år godt gang i de øvrige familievenlige aktiviteter i efterårsferien. Fryseren blev åbnet i Laboratoriet og i Birder's Club havde Gitte Holm fra DOF-Nordjylland arrangeret Fugleværksted med små quizzes, kranier, vinger, fuglekasser og meget mere. Desuden var der tur til Råbjerg Mile og formidlingsåret sluttedes af med besøg af DOF's Ørneklub, som hjalp med at fodre vinterfuglene i Fyrhaven og legede 'tingfinder' langs Kattegat-kysten.

Links:

<https://fugleforalle.dk/aktiviteter/skarv-bingo/>

<https://fugleforalle.dk/aktiviteter/fuglestratego/>

<https://rn.dk/regional-udvikling/internationalt-samarbejde/kattegatugen>

Nielsen, H.H. Hvad spektrogrammerne fortæller – afrunding af Feltuds webinar "Var det en tajga?". Netfugl: www.netfugl.dk; <https://beta.netfugl.dk/artikler/2129/hvad-spektrogrammerne-fortaeller-afrunding-af-feltuds-webinar-var-det-en-tajga>

Kagepause til børnene som Lisa fra fuglestationen deler ud.

Foto: Skagen Fuglestation. 30. maj.

Observationer ved Skagen Fuglestation 2021

Af Anders Brinkmann, Hans Christophersen og Knud Pedersen, bestyrelsesmedlemmer for Skagen Fuglestation og Simon S. Christiansen, forstander på Skagen Fuglestation

Aktiviteter og materiale

Fra marts til november var der mange forskellige assistenter, som beboede fuglestationen og arbejdede med trækobservationer. Gennemsnitligt var der i denne periode et hold på fem unge mennesker, der dagligt var i felten for enten at ringmærke eller gennemføre træktællinger sammen med de lokale ressourcerpersoner. Hertil kommer alle de gæstende observatører og DOFbaseindtastere, der har bidraget til en god dækning gennem sæsonen, særligt i forårsmånederne.

De titusindvis af bidrag i DOFbasen har muliggjort, at vi har kunnet sammenstille årets observationer, og publicere resultaterne heraf i denne artikel. Der skal lyde en stor og uvurderlig tak til alle de observatører, der har bidraget med nøgternt at indtaste i DOFbasen, eller har hjulpet fuglestationens frivillige i felten. Vi vil i denne henseende også gerne henlede opmærksomheden på dokumentet med ”Retningslinjer for indtastning af rovfugle i DOFbasen”, som fuglestationen sammen med lokale har udarbejdet. Den giver gode tips om rovfuglenes trækbevægelser og huskeregler til, hvordan dine rovfugletællinger kan registreres i DOFbasen (bl.a. med tidspunkt, trækretning m.m.), så det kan indgå i sammenstillingerne ved årets afslutning og hjælpe fuglestationens frivillige.

2021 blev et år hvor rekordmange Havørne fyldte himlen. Hele to Høgeørne lagde vejen forbi i foråret. En af dem på den samme dag som en Gåsegrib skruede op over Skagen, sammen med bl.a. tre Lille

Skrigeørne. En meget overraskende Gulnæbbet Glente dukkede desuden op i starten af maj, mens en Kejsrerørn lukkede rovfuglenes forårsfest i juni. Af de rigtig sjældne småfugle blev der i efteråret set en Grøn Sanger i Ellekrattet, mens foråret bl.a. bød på en østlig underart af Rødrygget Svale og en Bjergløvsanger. Topskarv fortsatte den positive udvikling med mange fugle i marts, mens der senere kom rekordmange Islommer trækkende ud af Kattegat. I maj var det næsten en daglig begivenhed at se Islom. Da sommeren indtraf, dukkede en Bonapartemåge op på havnen, og en ringmærket Rosenterne rastede på Grenen.

I gennemgangen af observationerne fra Skagen i 2021 er data primært hentet fra DOFbasen. Skæringsdatoen for indtastninger har været 31. december 2021. Nogle observationer, som ikke er indtastet i DOFbasen, men har været tilgængelige på Birdcall og andre medier, er også medtaget i årets oversigt, hvis forfatterne tilfældigt har fundet dem. Det er dog en ganske uoverkommelig opgave at indhente observationer fra en masse forskellige medier, hvorfor det er vigtigt at observationerne når frem til DOFbasen, hvis man vil sikre sig, at de indgår i materialet. Dags-, måneds- og årstotaler er udarbejdet efter samme princip som tidligere år. På den måde kan summeringerne mellem årene bedst sammenlignes. For dage med de største forekomster er der for nogle arter i rapporten tilføjet observationer, som har fulgt andre optællingsmetoder f.eks. intervaltællinger.

For observationer af sjældne arter (SU-arter) gælder, at godkendte fund er markeret med (G). Endnu ikke afgjorte fund er markeret med (U) og ikke indsendte fund er angivet med (E). Betegnelserne gælder for fundenes status ved redaktionens afslutning i marts 2022.

derimod ikke taget højde for eventuelle gengangere fra dag til dag. Dette gælder dog ikke for meget fåtallige eller sjældne arter som f.eks. Kongeørn, Lille Skrigeørn og Høgeørn, hvor der er tale om specifikke individer, som godt kan være observeret på flere datoer.

Observationer 1. halvår

Rovfugle og falke

Tallene er som i tidligere år beregnet ud fra summen af antal fugle pr. dag rensset for gengangere. Der er

En totalsum på 14.454 rovfugle og falke i marts-juni 2021 placerer foråret over gennemsnittet (+24%) set i forhold til gennemsnittet for tiårsperioden 2011-2020 (11.646). Summen er periodens næststørste og kun overgået af 2018 med en sum på 16.855 (tabel 1).

	Marts	April	Maj	Juni	Total	Største dag	Mediandato
Fiskeørn	1	220	148	20	389	19/4 (33)	29/4
Hvepsevåge	0	0	340	739	1079	5/6 (231)	4/6
Gåsegrib	0	0	0	1	1	5-6/6 (1)	-
Lille Skrigeørn	0	0	1	3	3	5/6 (3)	-
Kejserørn	0	0	0	1	1	16-17/6 (1)	-
Kongeørn	2	2	2	1	3	26/3 og 30/5 (2)	-
Høgeørn	0	1	1	1	2	20/4 (1); 10/5(1) + 5-6/6 (1)	-
Rørhøg	3	182	253	77	515	22/5 (23)	9/5
Blå Kærhøg	13	343	64	8	428	19/4 (69)	20/4
Steppehøg	0	28	7	2	37	19/4 (6)	25/4
Hedehøg	0	3	11	8	22	4/6 (4)	20/5
Spurvehøg	92	2043	850	153	3138	19/4 (402)	24/4
Duehøg	9	5	3	2	19	4/3 (2)	2/4
Havørn	24	67	51	52	194	28/4 (14)	1/5
Rød Glente	43	162	87	110	402	19/4 og 20/4 (15)	29/4
Sort Glente	0	19	46	15	80	2/5 (6)	17/5
Gulnæbbet Glente	0	0	1	0	1	2-3/5 (1)	-
Fjeldvåge	22	110	18	7	157	19/4 (18)	19/4
Musvåge	468	962	3880	844	6154	16/5 og 18/5 (450)	17/5
Tårnfalk	22	508	340	168	1038	29/4 (100)	30/4
Aftenfalk	0	0	3	17	20	4/6 (8)	4/6
Dværgfalk	3	208	137	3	351	25/4 (40)	29/4
Lærkefalk	0	50	126	95	271	3/6(37)	16/5
Vandrefalk	4	100	42	3	149	25/4 (11)	26/4
Sum	706	5013	6411	2330	14454		

Tabel 1: Summen af de enkelte rovfuglearter og falke i Skagen marts-juni 2021 samt største dage og mediandato.

Art/år	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Gns.
Fiskeørn	336	307	172	393	150	384	285	499	687	455	389	367
Blå Glente	0	0	1	0	0	1	0	0	2	0	0	-
Hvæpsevåge	614	668	1084	1049	134	1518	419	3635	845	1400	1079	1137
Slangeørn	1	0	1	0	0	0	0	1	1	2	0	-
Gåsegrib	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	-
Lille Skrigeørn	2	2	4	1	0	1	1	1	0	4	3	-
Stor Skrigeørn	3	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	-
Kejserørn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	-
Steppeørn	0	0	0	1	0	0	0	0	0	3	0	-
Kongeørn	5	2	0	5	1	4	2	0	3	5	3	3
Høgeørn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	-
Dværgørn	1	1	1	2	0	0	0	0	0	1	0	-
Rørhøg	395	291	284	280	195	619	456	416	468	364	515	377
Blå Kærhøg	158	356	169	187	152	480	304	222	430	387	428	285
Steppehøg	26	44	31	22	5	95	56	38	45	39	37	40
Hedehøg	36	10	15	17	11	30	14	19	11	14	22	18
Spurvehøg	2387	3120	1427	1957	2563	2749	2905	3134	4676	2533	3138	2745
Duehøg	39	42	36	39	30	17	14	23	30	36	19	31
Havørn	55	30	72	44	28	67	76	135	81	149	194	74
Rød Glente	209	174	252	171	157	294	304	385	333	452	402	273
Sort Glente	54	52	54	40	34	64	64	107	79	99	80	65
Gulnæbbbet Glente	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	-
Fjeldvåge	377	592	254	414	161	378	135	334	426	275	157	335
Musvåge	7356	5081	4343	2599	2213	3880	4350	5682	2884	2542	6154	4093
Ørnevåge	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0	-
Tårnfalk	827	1216	357	911	495	1687	1175	1348	1481	917	1038	1041
Aftenfalk	43	20	2	14	3	37	4	72	40	17	20	25
Dværgfalk	267	374	150	281	187	414	317	262	427	258	351	294
Lærkefalk	215	248	196	253	81	378	348	341	348	261	271	267
Jagtfalk	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	-
Vandrefalk	185	194	96	150	129	201	193	201	216	167	149	173
Alle arter	13593	12825	9002	8830	6729	13299	11424	16855	13515	10383	14454	11646

Tabel 2: Sum af rovfugle og falke ved Skagen i marts-juni i årene 2011-2021 med gennemsnit (Gns.) for tiåret 2011-2020.

Sammenlignet med gennemsnittet for 10-års perioden 2011-2020 blev det for arterne Rørhøg, Blå Kærhøg, Hedehøg, Spurvehøg, Havørn, Rød Glente, Sort Glente og Musvåge et forår med mere end 10% over gennemsnittet. Specielt Havørn afveg markant med en forekomst på 162% over gennemsnittet. Dette afspejler fint den markante fremgang, arten udviser i Danmark i disse år. De fleste Havørne ved Skagen er strejfer som observeres på trækforsøg, og meget få observeres på regulært udtræk. Forekomsten af Musvåge toppede i maj (3.880) og mediandatoen var så sen som 17/5. De sene trækbevægelser af Musvåge udgjordes langt overvejende af 2K-fugle på trækforsøg.

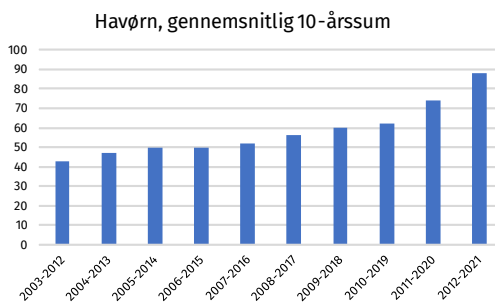
2021 - over gennemsnit (> 10 % afvigelse)	
Rørhøg	+37%
Blå Kærhøg	+50%
Hedehøg	+22%
Spurvehøg	+14%
Havørn	+162%
Rød Glente	+47%
Sort Glente	+23%
Musvåge	+50%
Dværgfalk	+19%
2021 - gennemsnit (<10% afvigelse)	
Fiskeørn	+6%
Hvøpsevåge	-5%
Kongeørn	0%
Steppehøg	-8%
Tårnfalk	0%
Lærkefalk	+1%
2021- under gennemsnit (>10% afvigelse)	
Duehøg	-39%
Fjeldvåge	-53%
Aftenfalk	-20%
Vandrefalk	-14%
2021 - sum af alle arter	+24%

Tabel 3. Rovfugle og falke, afvigelse i procent i 2021 i forhold til tiårs-gennemsnittet for 2011-2020.

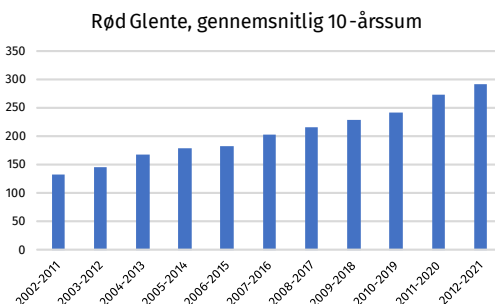
Blå Kærhøg toppede forårstrækket 18/4(63) og 19/4(69). Begge dage var andelen af adulte hanner meget stor med henholdsvis 18/4(36) og 19/4(21). Foråret blev et gennemsnitsår for arterne Fiskeørn, Hvøpsevåge, Kongeørn, Stepphøg, Tårnfalk og Lærkefalk med mindre end 10% afvigelse.

For fire arter - Duehøg, Fjeldvåge, Aftenfalk og Vandrefalk - blev trækket mere end 10% under gennemsnittet. Især Fjeldvåge optrådte meget fåtalligt med 53% under gennemsnittet. For Vandrefalk ser det ud til, at den stabile fremgang, som vi har oplevet gennem de seneste 20 år, er aftaget, men forekomsten har nu stabiliseret sig på et højt niveau i forhold til perioden før årtusindeskiftet.

Figur 1-5 viser løbende tiårs-gennemsnit for perioden 2010-2021 for arterne Havørn, Sort Glente, Rød Glente, Fjeldvåge og Musvåge. For Havørn, Sort Glente og Rød Glente ses en stigende tendens, mens både Fjeldvåge og Musvåge viser en faldende tendens.

Figur 1. Løbende gennemsnitlige tiårssum for Havørn.

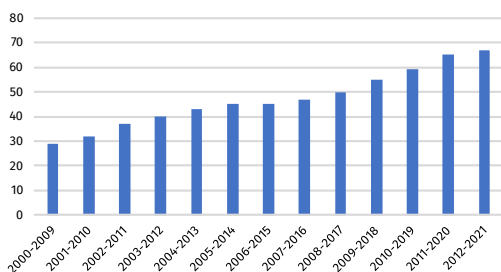

Figur 2. Løbende gennemsnitlige tiårssum for Rød Glente.

Steppehøg, 19. april.
Foto: Knud Pedersen.

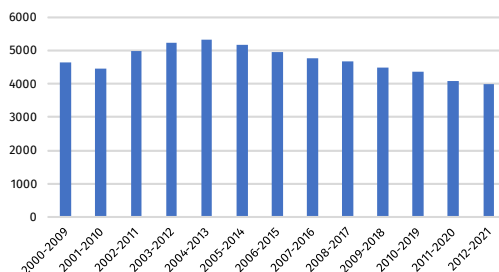

Sort Glente, gennemsnitlig 10-årssum

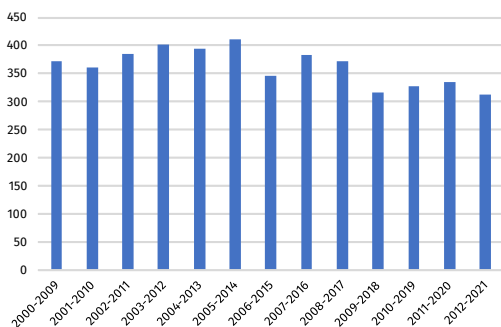
Figur 3. Løbende gennemsnitlige tiårssum for Sort Glente.

Musvåge, gennemsnitlig 10-årssum

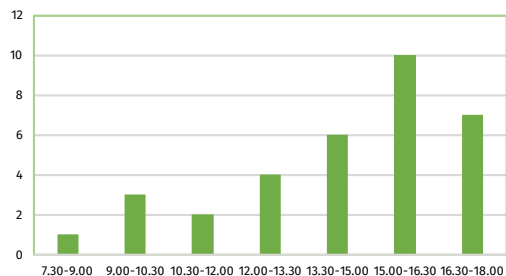
Figur 5. Løbende gennemsnitlige tiårssum for Musvåge.

Fjeldvåge, gennemsnitlig 10-årssum

Figur 4. Løbende gennemsnitlige tiårssum for Fjeldvåge.

Fiskeørn, tidsfordeling 19/4 2021

Figur 6. Tidsfordelingen i dansk sommertid for trækkende Fiskeørne på forårets største dag 19. april (33).

Figur 6 viser tidsfordelingen på forårets største trækdag af Fiskeørn. Typisk for Fiskeørn med kulmination sidst på eftermiddagen.

Sjældne rovfugle

Højdepunktet var fundet af en adult Gulnæbbet Glente (U) på trækforsøg over den nordøstlige del af Skagen by og Storsig sent om eftermiddagen 2/5.

Fuglen overnattede i et grantræ ved Batterivej og næste morgen trak den målet mod nordøst over Kattegat. Fotos viste, at det var samme fugl, som var blevet observeret i Holland i dagene 11-12/4 og ved den tyske Nordsøyst 15/4. Det drejer sig om det første fund for Europa af denne afrikanske art. Den blev tidligere betragtet som en race af Sort Glente, men er nu anerkendt som en selvstændig art. Gulnæbbet Glente er opdelt i to racer – nominatformen *Milvus aegyptius aegyptius* udbredt i NØ Afrika og sydlige Arabien og *Milvus aegyptius parasitus* udbredt i det øvrige Afrika syd for Sahara, hvor den er en af de almindeligste rovfugle. Ssp *parasitus* er en intra-afrikansk trækfugl, hvor en del af bestanden overvintrer i Sydafrika november-marts og trækker nordpå i marts-april. Fuglen fra Holland, Tyskland og Danmark kunne bestemmes til ssp. *parasitus*.

Det gule næb er diagnostisk for adulte fugle, mens ungfugle har mørkt næb. Ungfugle kan derfor let forveksles med Sort Glente og dermed også nemt overses, hvis de dukker op i Europa.

Omstændighederne omkring fundet er nærmere omtalt i en separat artikel.

Høgeørn 20. april.
Foto: Knud Pedersen.

Foråret blev også til et gensyn med sidste års fransk GPS-mærkede 2K hun Høgeørn (G) med farveringskoden "26". På nøjagtigt samme dato som i 2020 (20/4) dukkede den nu to år gamle (3K) fugl op over Skagen. Den gjorde et behersket trækforsøg forbi Storklit og ind over den nordlige del af byen sent om eftermiddagen og returnerede mod Hulsig Hede. Endnu en fransk GPS-mærket Høgeørn (G) blev opdaget fra Storklit hen på eftermiddagen 10/5. Fuglen - som var en 3K hun med farveringskode "3C" - nåede aldrig længere end til Skagen Klitplantage før den vendte om og tilsyneladende gik til overnatning i bevoksninger på den sydlige del af Hulsig Hede. Selvsamme fugl dukkede igen op i Skagen 5-6/6, hvor den begge dage gjorde trækforsøg. Denne fugl var i 2020 observeret i Jylland fra 27/4 til 3/5 og igen fra slutningen af juni 2020 til slutningen af februar 2021. Fuglen er efterfølgende omkommet i Sydfrankrig i december 2021 ved kollision med en elmast eller elektrisk chok ved kontakt med elledninger. Et tilbagevendende individ af Høgeørn i Skagen kendetegnet med farvering er også konstateret i april 2007 (2K), 2008 (3K) og 2010 (5K). Der er nu truffet fem forskellige individer af Høgeørn i Skagen. Fundene fordeler sig således: 17-18/5 1974 (4K+), 2/5 1995 (2K), 30/4 2007 (2K) og samme fugl 10-11/4 2008 (3K) og 7-9/4 2010 (5K), 20/4 2020 (2K) og samme 20/4 2021 (3K) og seneste 10/5 og 5-6/6 2021 (3K).

Skagens tredje Gåsegrib (G) blev set på trækforsøg 5-6/6. Det drejede sig om en 2K, og den gav begge dage fornem opvisning og sås flere gange boltre sig i luften i selskab med Havørne. Fuglen rastede også i grantræ ved Storsig om eftermiddagen 5/6. Det første fund af Gåsegrib i Skagen var 24-25/5 1985 (2K) og det andet fund fra 23-25/5 2019 (2K). Fuglen fra 2021 blev efterfølgende set på Langeland 8/6 og derefter under et længere ophold på Samsø i perioden 16/6-22/7.

En Kejsrerørn 3K (U) blev opdaget på returtræk ved Flagbakken om eftermiddagen 16/6. Fuglen overnattede i Skagen Klitplantage. Næste dag om morgenen blev den igen set over den sydlige del af klitplantagen før den ved middagstid trak mod sydvest ned over Hulsig Hede og Råbjerg Hede. Det var det ottende fund af Kejsrerørn i Skagen. Seneste var en 2K 24-26/4 2005.

Lille Skrigeørn blev set med tre fugle. Først en 3K på trækforsøg 30-31/5 og igen 5/6. Yderligere to fugle dukkede op 5/6, hvoraf den ene var en ældre fugl (3K+). Den anden blev ikke aldersbestemt. En af de tre fugle sås også i stor højde over Skagen 6/6.

Islom trækkende over Skagen 13. maj.
Foto: Erik Christophersen.

Havfugle

For Islom (64) blev første halvår 2021 det største, som hidtil er registreret i Skagen. Det overgår med snæver margin 2018 (58). Månedsfordelingen var februar (1), marts (3), april (9), maj (50) og juni (1). Forekomstens mediandato blev 13/5, og største dage blev 13/5 og 22/5 (7). Hvidnæbbet Lom (8) heraf seks østrækkende fugle i perioden 20/4-26/5 og en enkelt fugl trækkende ved Grenen hhv. 14/1 og 22/1. Sortstrubet Lom (185) kulminerede i maj (118) med største dage 10/5 (10), 23/5 (11) og 27/5 (10). Det blev endnu et godt første halvår for Rødstrubet Lom (19.550). Som vanligt fandt hovedtrækket sted i april (9.176) og maj (5.049). Største dage blev 27/4 (1.260) og 7/5 (919).

Årets forekomst af Sule (35.102) var i den høje ende af skalaen. Månedsfordelingen var typisk med april (20.792) og marts (10.338) som de største. Forekomstens mediandato var 11/4, som også blev den markant største dag med 4.659 fugle.

Topskarv (118) havde et meget flot forår og er kun overgået af 2019 (166). Til gengæld blev der sat en ny dagsrekord med 35 trækkende fugle 8/3. Næststørste dag blev 16/3 (25), hvor også den hidtil største flok Topskarver i Skagen blev set. Flokken var på 20 fugle, som trak mod nordvest ved Grenen. Marts (102) blev markant største måned. De øvrige fund fordeler sig med april (11), februar (3) og maj (2). Mediandatoen blev 16/3.

Mallemuk optrådte meget fåtalligt i dette halvår. I alt blot 542 fugle i perioden 2/3-15/6. Største dag blev

13/6 (145) og mediandatoen blev 8/5. Forekomsten bekræfter en mere og mere tydelig faldende tendens i antallet af Mallemukker i farvandet omkring Skagen. Der var blot en enkelt iagttagelse af Almindelig Skråpe med en nordvest-trækkende fugl 13/6.

To fund af sjældne pelagiske havfugle blev det også til i første halvår. Først en Sortbrynet Albatros 5K+ på træk ved Grenen 17/4 (G). Dette fund udgør det tredje godkendte fund af arten i Skagen. Det første fund er fra 25-26/5 2014 (adult) og samme fugl 17-18/7 2014. Andet fund er fra 8/10 2017 (4K+). En Atlantisk/Scopolis Skråpe rastede i to timer ved Grenen 15/6 (E) før den trak mod nordvest. Det er det første fund i juni af dette artkompleks i Skagen.

Der blev registreret otte Lunder, hvoraf de tre var dødfundne på Nordstrand i begyndelsen af marts. En afkræftet Lunde 2K kunne samles op på Grenen 14/3, men døde desværre på plejecentralen i Aalbæk. Der blev set tre fugle på træk ved Grenen henholdsvis 6/3, 17/3, 19/3. Forårets sidste blev set så sent som 5/6 og var en adult i yngledragt. Den trak mod øst ved Grenen i en flok Sorttænder. Eneste fund af Søkonge var tre fugle trækkende mod sydøst ved Grenen 12/1. Forekomsten af Alk (2.372) var uden større overraskelser. Månedsfordelingen var: januar (591), februar (425), marts (1.229), april (94), maj (24) og juni (9). Mediandato 3/3 og største dag 27/2 (398). Samme dag blev der talt 898 ved intervaltællinger, men uden angivelse af trækretning. Lomvie (5.379) med flest i januar (3.622) og marts (1.043). Mediandato 22/1, som også blev største dag med 2.437 fugle.

Storkjove (30) havde et sløjt forår. Månedsfordeling med marts (4), april (14), maj (10) og juni (2). Største dag 11/4 (3) og mediandatoen blev 20/4. Altså langt under rekordåret 2017 med 117 fugle i første halvår. Til gengæld blev det et ganske godt år for forårstrækket af Almindelig Kjove. I perioden 25/3-30/6 blev der noteret 272 fugle. Månedsfordelingen var marts (4), april (128), maj (123) og juni (17). Største dag blev 20/4 (17) og mediandatoen var 2/5. Den mørke form af Almindelig Kjove optrådte som den markant hyppigste på trækket i april. Af de til farveform angivne fugle på DOFbasen udgjorde mørk form 90%, hvor den lyse form kun udgjorde 10%.

I maj optrådte den lyse form hyppigere og udgjorde 41%, mens den mørke form stod for 59%. Da den mørke form er den dominerende i artens sydligste yngleområder i Europa og den lyse form i de nordligste yngleområder, er trækkets fænologi forskellig for de to farveformer. De nordlige bestande med mange lyse fugle trækker senere end de sydlige bestande med overvægt af mørke fugle.

Blot en iagttagelse af Mellemkjove fra foråret: 9/5 (3K+ lys form) trækkende mod øst ved Højen og Nordstrand.

Ride (2.095) er få og skyldes delvis sporadisk dækning af havfugletrækket i januar-februar, hvor arten kan optræde talrigt i forbindelse med kraftig vind fra den vestlige sektor. Vejret i februar var også præget af vind fra østlige retninger og vinterligt vejr. Månedsfordeling: januar (744), februar (22), marts (500), april (281), maj (448) og juni (100). Største dag 12/1 (404). Mediandato 7/4.

Øvrige mere bemærkelsesværdige observationer

Trækket af Sangsvane, der stort set forløb i marts, var meget koncentreret med hovedparten af fuglene på en enkelt dag, 13/3 2305, som er den største dag hidtil. De blev fulgt af blot ti Pibesvaner – halvdelen af forårets total. Det højeste antal af Sortand på en enkelt dag blev set 19/4 med 6563. To trækkende Nordisk Lappedykker 17/4 var forårets eneste.

Bemærkes skal det, at der for første gang 'nogensinde' ikke blev set Turteldue – et udtryk for den krise, som arten befinder sig i. 10/5 trækker en Alpe sejler forbi Storklit (G) – det syvende fund fra Skagen. Plettet Rørvagtel blev hørt på mange dage i perioden 21/5 til 3/6 i området mellem Ellekrattet og Grenen – op til tre forskellige fugle. Året før blev arten ikke noteret.

Som vanligt ses en del Traner på trækket og trækkforsøg. De største udtrækkende flokke var 1/4 26 og 16/5 21. Bedre huskes nok 8/5, hvor en Prærietraner trak stik nord sammen med en almindelig Trane (G). Fuglen havde taget hele turen rundt fra Sverige via Sjælland til Nordjylland, hvor den blev set på flere lokaliteter for om morgenen denne dag at blive fundet ved Råbjerg Mose, hvorfra den lettede og forlod landet ved Grenen. Om Prærietranens rejse fra Sverige gennem Danmark og retur kan der læses om i en særskilt artikel i årsskriftet.

Efter to år uden Sort Stork blev der i år set to fugle – 18/5 og 5-7/6. Foråret gav blot ni Hvid Stork – flest 27/5 5. Silkehejre blev set 5/6 2, mens Sølvhejre blev set på mange datoer foråret igennem. Det er ikke muligt at give et bud på antallet af forskellige fugle. Der blev set op til tre fugle/dag. Skestork blev set på 11 datoer i perioden 24/4 til 5/6. De højeste antal var 24/4 og 21/5 - begge 4 og 1/6 6.

Klyde er halvsjælden i Skagen, men 4/5 trak en enkelt forbi. 2/6 trak en Pomeransfugl mod øst efter et kortvarigt ophold. Nævnes skal også 190 Sandløber optalt mellem Grenen og Nordstrand 13/2 og fra februar også op til 12 rastende Sortgrå Ryle på havnen. Temmincksryle blev set med 16 fugle 10/5. Et snedække i februar pressede en del Skovsnepper ud i mere åbent terræn. Nævnes kan 12 fugle i Ellekrattet 8/2. Tredækker blev set på to datoer i foråret – 10/5 og 16/5, begge på Grenen. Nævnes skal også 118 rastende Mudderklire ved Højen 9/5. Endelig skal nævnes en adult hun Thorshane, der 10/5 rundede Grenen og trak ind i Kattegat.

Dværgmåge har været fåtallig og Sorthovedet Måge blev set på fire datoer i perioden 20/5 til 10/6. Uventet var det, at en 2K Bonapartemåge dukkede op 14/6 og blev set i to uger frem til 29/6 – primært i havnen (E). Det er tredje fund for Skagen. Kaspisk Måge blev set 5/2 1 ad. Højen og 31/3 1 3K Grenen. Gråmåge blev set med en 2K fugl på mange datoer i perioden 29/1 til 19/5. Det kan være samme fugl i hele perioden. En 3K Hvidvinget Måge rastede på Grenen 21/3 og 27/3. Rovterne optræder stadig mere hyppigt, og seks fugle blev set i perioden 4-18/6. Meget overraskende blev en adult Rosenterne fundet i den blandet terneflok ved Grenen 26/6 (E). Der er tale om det første fund i Skagen og det femte i Danmark. Endelig skal det nævnes, at foråret bød på syv Dværgerterner og fem Sortterner.

Mosehornugle blev set næsten dagligt fra ultimo april til primo juni – oftest 1-2 fugle, men 25/4 og 14/5 3. En efternøler blev set 26/6. Slørugle er sjælden ved

Hærflugt 2. maj.
Foto: Erik Christophersen.

Skagen, men 2-28/1 holdt en Slørgle til i Den Tilsandede Kirke. Første Natravn blev set 11/5 ved Poul Egs Camping og herefter var der mange iagttagelser, primært fra Klitplantagen, men også på Grenen blev flere fugle set. 25/4 blev en helt usædvanlig tidlig Biæder set på Grenen. De næste dukkede først op en måned senere 27/5. Frem til 5/6 var der daglige observationer af op til tre fugle fulgt af enkelte resten af juni. 28/4 og 2/5 blev Hærflugt set ved både Nordstrand og Grenen. Fra 20/4 til 2/6 blev der set ca. 20 Vende-hals, hvilket er flere end normalt – flest 30/4 og 8/5 med tre fugle. Grønspætte optræder meget fåtalligt ved Skagen, så tre fugle er flere end normalt.

En række mere eller mindre usædvanlige iagttagelser af diverse spurvefugle skal også nævnes. Pirol blev noteret i perioden 9/5 til 7/7. Samlet 30-40 fugle med de største dage 10/5 4 og 4/6 5. Toplærke ses kun sjældent uden for Hirtshals, men en fugl opholdt sig på Grenen i perioden 13-26/5 og 10/6. Op til fire Bjerglærker blev set på Grenen gennem hele maj måned frem til den sidste 1/6.

Som året før sås i begyndelsen af juni et større influx af Buskrørsanger og Skagen fik sin del med mindst fire fugle, 21/5 1 ringmærket Grenen (G), 4/6 1 Fyrvej (E) og 5/6 1 Jennes Sø (E) og 1 Reservatet (G). En Drosselrørsanger blev hørt 19/5 på Grenen og ved Skarvsøen blev en fugl hørt i perioden 2-19/6. Året bød på hele tre Rødrygget Svale, 10/5 fløj en fugl forbi Storklit og 2/6 blev en set ved Grenens P-plads. Nøjagtigt samme sted – men to dage senere – rastede endnu en Rødrygget Svale her. Denne er dog noget anderledes med blandt andet mange striber på undersiden og hører givet til en af de østlige racer japonica eller daurica, som ikke tidligere er set i landet (U). 3/6 blev en Bjerglørsanger fundet ved Grenen. Det lykkedes efterfølgende at fange fuglen til stor glæde for mange tililende (G). 7/6 blev en Sibirisk Gransanger ringmærket ved Grenen.

Også 2021 bød på en fin forekomst af Rosenstær, 4-6/6 blev der set 3-6 fugle foruden enkeltfugle ved Hulsig 6/6 og Grenen 12/6. Nordlig Blåhals blev set med blot to hanner ringmærket hhv. 13/5 og 14/5. Forekomsten af Lille Fluesnapper var med ca. 12 fugle i perioden 12-30/5 væsentligt mere talrig end i 2020. 10/5 blev der set måske 60 Broget Fluesnapper på forskellige lokaliteter i området. Det er flere end længe for en art, der er i markant tilbagegang. Tre fund af Hvidhalset Fluesnapper er usædvanligt, 29/4 1 han i Skagen by, 10/5 1 han Poul Egs Camping og 31/5 1 hun Grenen (U).

To trækforsøgende Rødstrubet Piber blev set på Grenen, 9/5 og 17/5. Desuden gav foråret fire Citronvipstjert – 1/5 1 hun R, 8/5 1 TF og 1/6 1 han R, alle Grenen foruden en hørt ved Skarvsøen 5/6. Sortrygget Hvid Vipstjert blev set på seks datoer i perioden 25/2 til 9/6, hvilket er færre end året før. En ganske markant finkedag var 18/4, hvor mindst 82.000 Bog/Kvækerfinke trak forbi.

Eneste forekomst af Hvidvinget Korsnæb var 28/3 1 Skagen Klitplantage og 3/4 1 Grenen. I en kølig maj måned blev den første Karmindompap set 19/5. De største forekomster blev set omkring månedsskiftet maj/juni med op til seks fugle/dag. Foråret gav med 27/4 sen ankomst for den første Gulirisk, og der blev set yderligere blot seks fugle.

Forekomsten af Lapværling var meget fåtallig med blot 2-3 fugle i perioden med den første 16/3 og 2/5 blev en fugl set ved både Nordstrand og Højen Fyr. Blot én Hortulan blev set, den rastede på Poul Egs Camping 14/5 understreger artens tilbagegang. To Dværgværling blev det til, 29/4 1 TF og 10/5 1 ringmærket. Endelig skal forekomsten af hele to Hættævrling omtales. Både 25/5 (E) og 6/6 (G) raster en han ved Grenen. Arten er hidtil set fem gange i Skagen.

Observationer 2. halvår

Havfugle

Skagen Fuglestations havfugletællinger i andet halvår af 2021 bestod af næsten daglige observationer fra solopgang og mindst fire timer frem i perioden fra 1. juli til 30. november.

Den faste observationspost var den yderste klitrække på Grenen benævnt ”Verdens Ende 3”. Enkelte dage med østenvind i oktober og november blev observationsposten flyttet til Nordstrand. De fleste dage blev havfugletællingerne foretaget af mindst to observatører.

Tabel 4 viser forekomsten måned for måned samt største dag og mediandato for udvalgte havfugle i

andet halvår af 2021. Tabel 5 viser en oversigt over summen af havfugle år for år i perioden 2011-2021.

For Rødstrubet Lom (3.101) blev forekomsten i andet halvår af 2021 noget under gennemsnittet for tiårsperioden 2011-20 (4.823). Især november gav relativ få fugle, da der ikke blev observeret større kompensationsstræk af rastende fugle. Sortstrubet Lom (86) var over gennemsnittet, men med beskedne dagscifre på op til fire fugle. Islom (29) havde for andet år i træk et efterår over normalen, hvor oktober (10) og november (11) som forventeligt gav flest fugle. Hvidnæbbet Lom (4) var under normalen. Tre af de fire fugle blev bestemt til 2K, heraf sås en rastende i området 2-5/10. En adult i sommerdragt trak ind i Kattegat 13/10.

Tabel 4. Havfugle, Skagen juli-december 2021.

Art / måned	juli	aug	sept	okt	nov	dec	Sum	Største dag	Mediandato
Rødstrubet Lom	96	81	372	1351	770	431	3101	23/10 (154)	24/10
Sortstrubet Lom	16	9	28	19	6	8	86	23/10 + 26/10 (4)	24/9
Islom	0	0	1	10	11	7	29	10/11 (4)	6/11
Hvidnæbbet Lom	0	0	0	4	0	0	4	2/10 + 13/10(2)	-
Lille Stormsvale	0	2	2	0	0	0	4	-	-
Stor Stormsvale	0	0	1	0	0	0	1	26/9	-
Mallemuk	45	101	284	172	6	2	610	25/9 (162)	24/9
Sodfarvet Skråpe	0	0	11	4	1	0	16	26/9 (5)	26/9
Atlantisk/ Scopolis Skråpe	1	0	1	0	0	0	2	18/7+23/9	-
Almindelig Skråpe	6	8	1	0	0	0	15	2/8 (3)	31/7
Sule	547	7521	17599	12334	1992	348	40341	18/9 (2.769)	25/9
Topskarv	0	0	6	5	0	1	12	11/9 (6)	-
Thorshane	0	0	0	1	0	0	1	12/10	-
Lunde	0	0	1	2	0	1	4	-	-
Alk	33	29	132	18406	5289	46	23935	21/10 (6.184)	23/10
Søkonge	0	0	0	29	11	5	45	23/10 (22)	23/10
Lomvie	28	150	214	1887	2270	265	4814	28/10 (448)	1/11
Lille Kjove	0	3	1	0	0	0	4	19/8 (2)	-
Almindelig Kjove	7	17	18	3	1	0	46	26/9 (5)	26/8
Mellemkjove	0	0	0	2	0	0	2	4/10+18/10	-
Storkjove	17	907	155	65	8	0	1152	2/8 (213)	19/8
Ride	74	550	260	3874	1767	455	6980	23/10 (1093)	26/10
Sabinemåge	0	0	3	0	0	0	3	26/9 (2)	-

Tavel 5. Havfugle, Skagen juli-december 2011 - 2021.

Art / år	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Gns. 2011- 2021
Rødstrubet Lom	6108	2595	2252	4382	9859	6603	4334	3453	3287	5359	3101	4823
Sortstrubet Lom	49	44	38	84	54	54	66	106	58	78	86	63
*Stillehavslom	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	-
Islom	9	10	8	14	13	10	19	19	19	34	29	16
Hvidnæbbet Lom	7	3	7	6	8	2	7	9	6	23	4	8
*Sortbrynet Albatros	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	-
Lille Stormsvale	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	4	-
Stor Stormsvale	0	1	1	0	2	0	1	3	1	5	1	1
Mallemuk	7431	14952	6345	7299	7828	4312	4470	3384	3113	1634	610	6077
Sødfarvet Skråpe	11	14	11	33	32	23	8	8	4	6	16	15
*Atlantisk/Scopolis Skråpe	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	2	-
Almindelig Skråpe	1	2	1	4	16	3	7	7	21	11	15	7
*Balearskråpe	3	2	1	0	3	0	1	0	0	0	0	1
Sule	12945	29357	48075	30670	50679	55743	52012	53835	37929	26148	40341	39739
Topskarv	0	3	0	0	1	0	5	8	17	6	12	4
Thorshane	6	1	4	8	1	3	4	2	0	2	1	3
Lunde	3	2	0	2	1	7	4	4	0	2	4	3
Alk	34000	29951	23927	25086	36070	77505	27310	91938	71457	47867	23935	46511
Søkkonge	687	35	54	64	72	19	15	64	123	52	45	119
*Polarlomvie	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	-
Lomvie	4413	4276	484	14608	11705	9871	4403	6779	8027	11897	4814	7646
Lille Kjove	6	76	4	5	1	46	0	1	7	10	4	16
Almindelig Kjove	386	128	95	388	165	102	89	155	94	67	46	167
Mellemkjove	54	4	0	175	12	4	3	3	22	7	2	28
Storkjove	562	398	257	540	300	390	1841	1889	1659	708	1223	854
Ride	46682	11197	29137	17616	26147	35121	19663	21443	16096	14188	6980	23729
Sabinemåge	1	1	0	0	0	1	2	0	1	1	3	1

For Lille Stormsvale (4) blev det et epokegørende år. Ikke fordi antallet var det højeste for Skagen nogensinde, men mere fordi det lykkedes ved hjælp af lokkekald at fange tre fugle i spejlnet i slutningen af august og begyndelsen af september. En af fuglene var ovenikøbet mærket med norsk ring. Denne begivenhed er omtalt nærmere andetsteds i årsskriftet. Stor Stormsvale iagttoges blot med et eksemplar 26/9 udtrækkende fra Kattegat.

Antallet af Mallebuk (610) var det laveste som hidtil er registreret i Skagen om efteråret og kun en tiendedel af gennemsnittet for tiårsperioden 2011-2020. Største dag blev 25/9 (162). Ved intervaltælling blev der rapporteret 193 2/8.

Mallebuk på Grenen 23. oktober.
Foto: Erik Christophersen.

Sodfarvet Skråpe (16) optrådte derimod på gennemsnitsniveau. September var bedst med 11 fugle og største dag blev 26/9 (5). Almindelig Skråpe (15) bekræftede at arten er blevet hyppigere ved Skagen i de senere år. Største dag blev 2/8 (3). Atlantisk/Scopolis Skråpe blev iagttaget og fotodokumenteret fra båd i farvandet ud for Grenen 18/7 (G). Endnu en fugl blev set fra Grenen trækkende mod sydøst 23/9 (E).

I modsætning til efteråret 2020 (26.148) optrådte Sule (38.222) på et niveau lidt under gennemsnit. Hovedparten sås i september-oktober og største dag blev 25/9 med 2.506 talte fugle. En estimeret dagstotal baseret på intervaltællinger 24/9 gav 5.595 fugle. Der blev set mindst 12 Topskarver i løbet af efteråret. Det blev lidt kompliceret at fastslå det reelle antal fugle, da op til seks 1K-fugle (11/9) rastede i Skagen Havn i perioden 10-28/9. Hertil fem fugle i oktober og en i december. Der var en enkelt observation af Thorshane trækkende sydøst ved Grenen 12/10.

Alk (23.935) havde et efterår markant under gennemsnittet for perioden 2011-20 (46.211). Største

dag blev 21/10 (6.184). Ved intervaltælling taltes 23/10 12.085. Også for Lomvie (4.814) blev forekomsten klart under gennemsnittet (7.646). Største dag for Lomvie blev 28/10 (448). Ved intervaltælling taltes 18/10 538. Et usædvanligt stort antal af døde og afkræftede Alke og Lomvier blev registreret på Nordstrand og Grenen i løbet af efteråret. De første fugle dukkede op i slutningen af september og de triste forhold fortsatte langt ind i oktober. Mange fugle blev indsamlet til nærmere undersøgelse. Fælles for dem alle var, at de var i en meget dårlig kondition og med ekstrem lav vægt. Der var næsten udelukkende tale om ungfugle (1K). Der var ikke tale om et lokalt fænomen, da der både i Sverige, Norge og Storbritannien blev meldt om samme massedød af udhungrede ungfugle af Alke og Lomvier. Teorier om fugleinfluenza er ikke blevet bekræftet ved undersøgelserne af de døde fugle. Derfor er det nærliggende at fastslå, at fødemangel er den primære årsag til problemerne for alkefuglene. Søkonge (45) optrådte fåtalligt fra midten af oktober. Største dag blev 23/10 (22) og det var lidt skuffende, da der blev meldt om mange Søkonger i midten af oktober fra den jyske vestkyst. Lunde (4) blev observeret fra Grenen 27/9, 6/10 og 18/10. Endvidere en fra Kattegatkysten ved Fyrvej 28/12. Der blev i efteråret rapporteret om flere iagttagelser af Polarlomvie i de indre danske farvande. Fra Kattegatbunkeren ved Grenen blev en nordøst-trækkende Polarlomvie iagttaget 13/11 (U).

Almindelig Kjove (46) fortsatte nedturen og optrådte i det laveste antal på efterårstrækket som hidtil er registreret i Skagen. Største dag blev sølle fem fugle 26/9. Blot fire af fuglene er bestemt til ungfugle (1K), hvor den første blev set så sent som 13/9 og sidste 12/11. Den voldsomme nedgang i ynglebestanden på De Britiske Øer med en reduktion på ca. 80% gennem de seneste 20 år harmonerer med den tilbagegang vi oplever om efteråret ved havfuglelokaliteterne i Nordjylland og længere mod syd ved den jyske vestkyst.

Storkjove (1.152) optrådte i størst antal i august (907) med største dag

2/8 (213). Til gengæld var der færre end forventet i september (155) og oktober (65). Trækkets mediandato blev da også så tidlig som 19/8.

Der var blot to iagttagelser af Mellemkjove - henholdsvis 4/10 1 ad, lys form og 18/10 1 ad, lys form, begge trak nordvest ved Grenen. Lille Kjove blev set 19/8 med 2-1K, hvor den sidste blev set sent på dagen og kunne være samme som rastede hele morgenen ud for Grenen 20/8. Sidste var en 1K trækkende ved Grenen 24/9.

Ride 23. oktober.

Foto: Erik Christophersen.

Antallet af Ride (6.980) var en halvering i forhold til 2020 (14.188) og den laveste sum fra andet halvår i de seneste 11 år. Igen et eksempel på en atlantisk havfugleart, hvor bestanden er i tilbagegang. Største dag blev 23/10 (1093), baseret på intervaltælling. I

Sabinemåge 26. september.

Foto: Erik Christophersen.

begyndelsen af august rastede en mindre gruppe Rider på Grenen. Flere af fuglene var farvemærkede og aflæsningerne af farveringene viste, at de alle var mærket på øen Nidingen ved den svenske vestkyst, hvor der findes en mindre ynglekoloni. En af fuglene var mærket som ynglende 4K+ han 2/7 2012 og altså mindst 13 år gammel.

Der blev observeret tre Sabinemåger fra Grenen på følgende dage: 23/9 1K og 26/9 1K rastende og trækkende nordvest og samme dag endnu en 1K trækkende nordvest.

Øvrige mere bemærkelsesværdige observationer

En Amerikansk Sortand 2K+ han (E) rastede i Ålbæk Bugt ud for Hulsig den 16-18/10 og 20/10, og en Brillleand 2K+ han blev set ved Grenen 12/7. En Vagtel blev hørt synge på Hulsig Hede 12/7, og en tidlig Nordisk Lappedykker rastede ved Grenens spids 13/9.

Op mod otte Sølvhejrer blev set i perioden 10/9-8/10. Flere var dog nok gengangere. 18/10 trak en Sort Ibis ned i Kattegat øst for Grenen. Det er første fund i Skagen siden 3. juni 1971.

Et usædvanligt sommerfund af Sortgrå Ryle blev gjort ved Grenen 31/7. 2/9 blev en Tredækker set ved Buttervej Industriområde.

På Grenen blev der set tre 1K Gråmåger på datoerne 7/11, 21/11 og 4/12. Kun en enkelt Hvidvinget Måge (1K) blev set på Grenen 23/11. Kaspisk Måge blev set på 27 forskellige dage i perioden 19/7-26/11 - primært på Grenen. Fordelingen var 24 1K, 7 2K, 4 3K, 3 4K og 13 adulte. Der er formentlig gengangere iblandt. Største dag var 7/10 med syv Kaspiske Måger. I perioden 9/8-16/11 blev der observeret 35 Dværg-

måger ved Grenen (21 1K, 14 ad. og 1 usp.). Største dag var 16/11 7. Der blev kun gjort tre observationer af Sorthovedet Måge. Observationerne stammede alle fra Grenen og var fordelt på dagene 20/9 1 2K+, 23/9 2 2K og 25/9 3 (2 1K og 1 2K). 21/7 trak en Rovterne 2K+ forbi Grenen. Sortterne blev set ved Grenen med 21/7 1 ad. odr. og 22/9 1. Der blev gjort tre sene fund af Havterne i november med den sidste i Skagen Havn 17/11.

Af rovfugle blev en imm. Kongeørn set over Skagen By 24/7 og endnu én 3/9 - måske samme. 8/7 sås 35 Røde Glenter, hvilket var det største antal i 2021 og største dagsciffer i Skagen siden den store invasion i slutningen af juli 2013 med rekorddagen 26/7 (210). 4/7 gjorde en Sort Glente (2K+) trækforsøg over Grenen. På fuglestationens båndoptager blev registreret en Natugle på Grenen 1/9. Arten er ikke årlig i Skagen.

En Vendehals blev set ved Damsted 25/8 og en Grønspætte i Skagen By 26/10. 23/8 sås en Aftenfalk (1K) ved Grenen. En hunfarvet Pirol jagtede en Spurvehøg på Grenen 6-7/7. Pungmejsje blev set på Grenen tre gange med fordeling 31/7 (2), 14/9 (2) og

Der spejdes efter Amerikansk Sortand.
Foto: Skagen Fuglestation.

28/9 (1). Flere svaler optrådte sent i Skagen i år. Således blev den seneste Digesvale set 29/10, Landsvale 27/11 og Bysvale 1/11.

Der blev kun fundet tre Hvidbrynet Løvsangere fordelt på 22/9 Grenen, 29/9 Højen Fyr og 7/10 Grenen. En Fuglekongesanger dukkede op på Grenen 6-7/11. Det er 16. fund for Skagen. I lighed med sidste år dukkede der en Brun Løvsanger (G) op i Reservatet 15-16/11. Det er andet fund for Skagen (og Vendsyssel). En sen Løvsanger blev set på Grenen 24/10 og formentlig samme fugl blev ringmærket 26/10. På Grenen blev fire Sibiriske Gransangere ringmærket på datoerne 9/10 (2), 25/10 (1) og 15/11 (1). Herudover blev fire set i felten fordelt på fire datoer i november. En Grøn Sanger (G) blev fundet i Ellekrattet 7/9. Det er tredje fund i Danmark og andet for Skagen. Fuglen blev i øvrigt fundet i samme krat som forårsfuglen 27/5 2020. To Høgesangere blev ringmærket fordelt på 13/8 1 IK Grenen og 24/9 1 Jennes Sø. På Grenen blev der fundet en Rødtoppet Fuglekonge 26/9.

Et usædvanligt sommerfund af en 1K Vandstær blev gjort 1-2/7. Fuglen opholdt sig i grøften ved Batteriskoven og overnattede i en nærliggende garage.

Skagens seneste Grå Fluesnapper (1K) opholdt sig i Ellekrattet 5/11. 5/8 blev der ringmærket en Blåhals og én blev set i felten. Samme scenarie gjorde sig gældende 24/8, hvor tidspunkt og dragt karakterer antydede, at den ringmærkede fugl nok var af den nordlige race. En sen Ringdrossel rastede i Batteriskoven og på Bankes Marker 2/11.

7/10 rastede en Rødstrubet Piber på Grenen, og dagen efter (8/10) trak en Storpiber over samme lokalitet. Den første Bjergpiber dukkede op på Grenen 23/10, og de klart største dage blev 28-30/10, hvor der blev set op til 20 individer. Resten af året ud blev der set 1-4 individer, foruden 11/10 med 10. En Markpiber blev hørt over Grenen 20/9. Seneste efterårsfund var i 2019, og før det skal vi tilbage til 2012.

Efter den rekordstore Krognæb-invasion i 2019, syntes et nyt influks at være under opsejling, da Krognæb i tusindtal trak ned gennem Sverige. Kun en enkelt fugl nåede dog Skagen og Danmark, da den blev hørt kalde over Hulsig Hede 6/11 (E). Stor Korsnæb blev observeret på 15 forskellige datoer i perioden 15/8-16/11. De største observationer blev gjort på Grenen 30/10 (15) og 14/11 (13). Gulirisk blev observeret på datoerne 13/7, 16/8 og 6/11. Lapværpling blev set på Grenen i perioden 24/9-15/11 med den største dag 18/10 (3). En enkelt Dværgværpling på Grenen 25/9 blev efterårets eneste.

Ynglefugle

I Skarvsøen blev der talt maksimalt 91 aktive skarvreder. De fleste blev dog udsat for prædation af både Ræv og Havørn. Sidst i juni var kun 7-8 reder med store unger fortsat aktive. Af andre ynglefugle i Skarvsøen fik mindst fire par Blishøns unger på vingerne. Maksimum seks par Gråstrubet Lappedykker byggede rede eller rugede. Flere opgav dog og kun et par med unger blev set. Et par Knopsvaner fik også unger.

Op mod otte Rørdrum blev sammenlagt hørt i området Grenen, Reservatet, Storsig og Nederrose. Ud over tre par territoriehævdende Traner fordelt på lokaliteterne Reservatet og Nederrose (to par) har Miljøstyrelsen optalt 19 ynglepar på Skagen Odde, hvoraf seks på Hulsig Hede.

Op til otte Tejst er set i Skagen Havn i yngletiden, men det er uvist om fuglene har haft succes med yngel.

Ved Stald Grenen fik et par af Skovhornugle tre unger på vingerne. Sidst der med sikkerhed blev konstateret udflytning af Skovhornugle i Skagen var i 2016. Der blev registreret Natravn på 12 forskellige lokaliteter på Skagen Odde, men der må have været betydeligt flere ynglefugle i området. Henning Schmidt, som følger ynglebestanden på Skagen Odde, rapporterede i DOFbasen op til 14 syngende hanner i Ålbæk Klitplantage 4/6.

Sortstrubet Bynkefugl blev registreret på flere forskellige lokaliteter. Når man gennemgår indtastningerne i DOFbasen giver det 16 lokaliteter med min. 20 par på Skagen Odde. Det dokumenterer det hidtil bedste år for Sortstrubet Bynkefugl som ynglefugl på Skagen Odde.

Efter mange år uden Gråspurve i Det Grå Fyr ynglede arten nu igen her. Fuglene havde okkuperet de forladte bysvalereder under gavlen på sidebygningerne.

Faglige projekter

Af Dan Bruhn, bestyrelsesmedlem for Skagen Fuglestation, Simon S. Christiansen, forstander på Skagen Fuglestation og Frede Jakobsen, fugletellings-koordinator

Skarver

For femte år i træk fulgte fuglestationens assistenter skarvernes ynglesucces i Skarvsøen intenst, hvor kolonien blev besøgt to gange om ugen gennem yngleperioden. De første skarver besatte rederne den 27. marts og antallet steg gennem april. I maj kulminerede det med 91 aktive par. Et niveau noget højere end i 2020, hvor der var max 35 aktive reder og 2019 hvor der ingen yngel var. Kolonien har tidligere været plaget af prædation fra ræv når ungerne var blevet store. En prædation som også tyder på at påvirke skarvernes villighed til at etablere sig sæsonen efter. Det var derfor interessant at se om kolonien ville have komme til hægrterne efter flere år med dårlig succes.

Men ved månedsskiftet maj/juni gik både ræv men også havørn på rov. En del af kolonien havde etableret sig ved søbredden, både i buske, men også på jorden hvormed de var meget udsatte for prædation af landlevende rovdyr. Alle unger i disse reder blev taget af ræv. Havørnene blev observeret sidde i rederne placeret i buske midt søen. Efter den omgang var der midt i juni kun unger tilbage i 11 reder. En håndfuld af de par, som havde mistet deres unger, lagde derpå nyt kuld, hvorfor der kunne ses unger i enkelte reder helt frem til august. Gennem sæsonen blev kun ca. 40 unger flyvefærdige. Sammen med tællinger fra de øvrige skarvkolonier i landet, er data fra Skarvsøen publiceret i rapport fra DCE, Aarhus Universitet (Sterup & Bregnballe 2021). Heri konkluderes det at den samlede danske bestand af skarver er gået tilbage med ca. 20% siden bestanden kulminerede mellem 1996 – 2005.

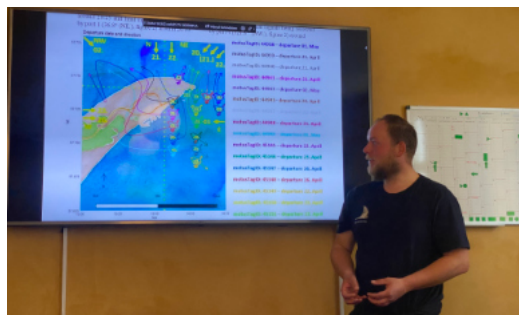
Flåter

I marts og april fortsatte fuglestationens assistenter projektet med at indsamle flåter specifikt fra solsorte i ringmærkningen. Ud af i alt 68 undersøgte solsorte i den periode havde 66% af dem flåter på deres bløddelle omkring øjne, næb og øre. I alt blev der indsamlet ca. 380 flåter fra de undersøgte fugle i foråret. Efteråret inden lå andelen af solsorte med flåter på 83% ud af 30 undersøgte individer. De indsamlede flåter vil blive sendt til analyse på Linnéuniversitetet i Kalmar, og undersøgt for tilstedeværelsen af bakterier og vira. Solsort er kendt som en hyppig bærer af flåter, hvilket også kan ses ud fra de undersøgte fugle i Skagen. Formålet med projektet er at undersøge artens

potentielle rolle i geografisk spredning af flåter og dermed flåtbårne sygdomme.

Rødhalse og radiotelemetri

Studerende fra både Aalborg og Københavns Universiteter brugte i løbet af vinteren og foråret tid på at analysere data fra 2020, hvor vi havde sat radiosendere på rødhalse. Deres resultater blev afleveret i to rapporter, der blev brugt som en del af deres eksamensopgaver på studiet.

Mikkel præsenterer hans studieprojekt omkring hvilke retninger radiomærkede Rødhalse bevægede sig i.

Foto: Skagen Fuglestation. 14. juni.

Betydningen af naturen for danske ynglefugle

I forårssemesteret på Aalborg Universitet udførte en studentergruppe en analyse af Constant Effort Sites (CES) med hjælp fra Danmarks Ringmærkerforening og data venligst stillet til rådighed af Ringmærkningscentralen – Københavns Universitet. Analysen blev udfærdiget som en rapport internt evalueret på Aalborg Universitet. Der blev bl.a. fundet spændende resultater om artskompositionen af ynglefugle, som funktion af typer af vegetation på tværs af alle danske CES-sites siden 2004. Disse resultater kan være spændende er få brugt i dansk naturforvaltning med hensyntagen til danske ynglefugle.

Mallemukker, plastik og døde alkefugle

I efteråret indgik fuglestationen et nyt samarbejde med DCE – Aarhus Universitet om at opsøge og indsamle ilanddrevne døde mallemukker, som efterfølgende undersøges for plastik i mavesækken. Resultaterne rapporteres til Miljøstyrelsen, som del af det fælleseuropæiske OSPAR-samarbejde. Projektet forløber de næste to år og indebærer hyppige ture af

frivillige på Skagen Odde over længere strækninger, samt at tage imod døde mallebukker, der findes tilfældigt af offentligheden langs den jyske vestkyst. Mallebuk er art, som er særligt følsom overfor plastikforurening i havet, hvor de kan forveksle plastik i vandoverfladen med føde. Plastik ophobes efterfølgende i mavesækken, hvor det ikke kan udskilles. Det betyder dog også at mallebukkerne derved er en god indikator for at undersøge tilstedeværelsen og påvirkningen af plastikforurening i havet.

I de sidste måneder af året blev de første seks ture allerede gennemført med strækninger fra Højen – Grenen og fra Skiveren – Kandestederne. Det gav desværre ikke mallebukker, men det har tidligere år også mest været om foråret at folk har fundet dem. Derimod blev der på turene fundet meget andet. Særligt i første halvdel af oktober var der en del nødstedte og døde alkefugle på strandene. I efteråret var der rapporteret om høj dødelighed blandt alkefugle i flere lande omkring os, og vi indsamlede derfor også alkefugle til analyse på Aarhus Universitet, for sammen med vore nabolande at undersøge årsager hertil, og hvilke aldersgrupper hos fuglene, der synes særligt ramt. 18 lomvier, 7 alke og en søkonge fra perioden blev derfor sendt afsted til undersøgelser, som vi regner med at få nyt om i 2022.

Robbie med en af de mange døde Lomvier på stranden.

Foto: Skagen Fuglestation. 11. oktober.

Af andre lidt anderledes observationer, som blev noteret af assistenterne på deres strandvandring, kan nævnes at der den 26. oktober blev fundet en død mårhund i strandkanten, og at der blev fundet hele 80 døde droslere (mange af dem kun vinger) den 2. oktober på strækningen mellem Skiveren og Kandestederne. En mulig årsag til dette kan være at droslerne under deres træk om natten over Nordsøen mod Storbritannien, er blevet overrasket af uvejr på deres vej.

Færre ederfuglehunner?

Ud fra bl.a. jagtundersøgelser og fugletællinger virker der i Skandinavien til at være en samlet nedgang i antallet af ederfuglehunner ift. hanner, hvilket selvfølgelig vil være meget problematisk ift. bl.a. yngleproduktionen hos arten. I Skagen ser vi generelt ikke særlig mange ederfugle som i f.eks. Østersøen, men der kommer da lidt. Vi fokuserede i foråret derfor på at differentiere mellem hanner og hunner hos Ederfugl på morgenens træktællinger, for at få et øjebliksbillede af fordelingen i Skagen. Resultatet af dette gav en fordeling med 64% hanner og 36% hunner ud af lidt over 3000 talte ederfugle i foråret. Selvom det er en tydelig forskel, er det ikke alarmerende ift. hvad der er observeret andre steder. Rent naturligt er der en mindre overvægt af hanner. Vi regner med at fortsætte med at kønsdifferentiere tællingerne af Ederfugle de kommende år, for at se om der sker en udvikling.

Bliver der færre ederfuglehunner?

Foto: Knud Pedersen.

NOVANA Vandfugletællinger

Som en del i en tilbagevendende landsdækkende rapportering af det Nationale program for Overvågning af Vandmiljøet og Naturen (NOVANA), optælles udvalgte fuglearter på Fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1 samt trækfuglearter. Overvågningsprogrammet er målrettet mod at tilvejebringe det nødvendige dokumentations- og vidensgrundlag, til at understøtte Danmarks overvågningsbehov og lovbundne forpligtigelser. Den samlede rapport udgives af DCE, under Aarhus Universitet. Den seneste publikation med fugleafsnittet dækker årene 2018-2019 (Holm et al. 2021).

Fuglestationen bidrog med fem optællinger i 2021 - godt hjulpet af lokale kræfter- på fig. lokaliteter: Grenen, Skagen Havn, Hulsig Hede, Troldkær, Råbjerg Hede, Råbjerg Mose samt Jerup Strand. Tællingerne fandt sted: 16.-17. januar 17.-18. april, 14.-15. august, 25.-26. september og 13.-14. november.

Purpursnegle og havmiljø

I november indsamlede fuglestationens frivillige for tredje gang purpursnegle på høfderne nedenfor Det Grå Fyr. Sneglene blev efterfølgende sendt til analyse for miljøfarlige stoffer, som del af den nationale overvågning af det danske havmiljø. Resultaterne af analyserne vil indgå i kommende rapporter under NOVANA-programmet. Purpursnegle er rovdyr, som lever af bl.a. rurer og blåmuslinger, hvor de borer sig gennem deres skal for at nå ind til føden. Arten er kendt for at være særlig udsat overfor hormonforstyrrende stoffer, hvorfor det er en god indikatorart når havmiljøet undersøges. Tidligere år har fuglestationen også indsamlet blåmuslinger under samme overvågningsprogram, hvori der i 2019 blev fundet en ret høj koncentration af giftstoffet TBT i blåmuslinger fra Skagen (Hansen & Høgslund 2021). Sandsynligvis grundet de mange store og ældre skibe i området. TBT blev tidligere brugt i bundmaling på skibe inden det blev forbudt i de fleste lande.

Rosalina, Justine og Angela på vej ud for at indsamle purpursnegle fra høfderne.
Foto: Skagen Fuglestation. 8. august.

Punktællinger og natoptagelser

Med stor hjælp fra nordjyske observatører undersøgte Fuglestationen værdien af eventuelt at supplere DOF's punktællingsprogram med lydoptagelser. Gennem maj måned og starten af juni vandrede observatører derfor ud og gennemførte punktællinger på Grenen og havde samtidig en lydoptager med ved siden af, som optog i samme periode som tællingerne blev udført. Dette for at undersøge hvor meget lydoptageren opfangede ift. observatøren. Punktællingerne blev lagt således at der ved afslutningen i juni var udført tællinger i alle timer af døgnet, så i alt 24 tællinger á 2x5 minutters varighed. Øvelsen gennemføres igen i 2022 og resultaterne formidles efter at optagelserne er analyseret i DOF's naturfaglige afdeling. Hvorefter det vurderes om lydoptagelser vil være en hensigtsmæssig metode at inddrage i det nationale punktællingsprogram.

Fuglestationens overvågning af nattrækket med lydoptagelser – også kaldet Nocmig-overvågning – fortsatte i 2021 som i de forgangne år. Optageren var aktiveret med en ugentlig frekvens i efteråret og den første del af foråret og er indtastet på trektellen.org. Nætter uden stemmer fra trækkende fugle er ikke indtastet. Der var desværre en hel del mindre aktivitet på optagelserne ift. året inden, hvilket kan være tilfældigt, men næste år vil vi nok prøve at placere optageren nærmere byen nogle nætter, hvor vi forventer at en del fugle lokkes til af lyset fra byen om natten. Af highlights kan dog nævnes at der den 1. september blev [hørt en natugle](#) tude på optagelsen. Mange har nok oplevet at det kan være lidt frustrerende når man hører en fuglestemme, man ikke kan placere til art, selvom stemmen var tydelig. En sådan fugl dukkede op på en natoptagelse fra den 28 august. Et enkelt 'dobbeltkald', som også blev sendt til andre for at få input til bestemmelsen uden resultat. Efter flere måneder lykkedes det dog at knække den, da fuglestemmeeksperten Magnus Robb foreslog gul vipstjert. De kan tilsyneladende have dobbeltkald særligt om natten.

Lydoptager i aktion med at optage fuglestemmer.

Foto: Skagen Fuglestation. 14. april.

Hansen, J.W. & Høgslund, S. (red.) (2021). Marine områder 2019. NOVANA. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi - Videnskabelig rapport fra DCE nr. 418. kap. s.121 – 123.

Sterup, J. & Bregnballe, T. (2021). Danmarks ynglebestand af skarver i 2021. Teknisk rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi. Nr. 26. Aarhus Universitet institut for Ecoscience.

Holm, T.E., Nielsen, R.D., Clausen, P., Bregnballe, T. Clausen, K.K., Petersen, I.K., Sterup, J., Balsby, T.J.S., Pedersen, C.L., Mikkelsen, P., Bladt, J (2021). FUGLE 2018-2019: NOVANA. Aarhus Universitet, DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi - Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi; Nr. 420.

Ringmærkning under Skagen Fuglestation 2021

Af Henning Ettrup, bestyrelsesmedlem for Skagen Fuglestation

Skagen Fuglestation ringmærker under licens fra Ringmærkningsafdelingen, Statens Naturhistoriske Museum. Al ringmærkning som foretages på Grenen og omkring Skagen sker under Skagen Fuglestations licens, ligesom også afrapporteringen af årets ringmærkningsaktiviteter i området sker via fuglestationen.

Fuglestationen var igennem året - trods corona - bemandet af en blandet skare af erfarne og nye ringmærkere fra Danmark og resten af Europa. Nogle var blot på kort visit, mens andre besøgte stationen i længere perioder. Bemandingen bestod af 36 forskellige ringmærkere, som deltog i mærkningen fra nogle få dage til flere måneder. Foruden de danske ringmærkere har der været mærkere fra Storbritannien, Tyskland, Litauen, Østrig, Frankrig og Italien.

Som tidligere år blev der, foruden i Skagen-området, foretaget fangst efter udvalgte arter andre steder i Vendsyssel men også i Himmerland. På Grenen foregik ringmærkningen fast i "Kabeltromlekrattet" på østsiden af Sandormevej ved "Sylvia-stien" og desuden ved Jennes Sø i Reservatet. Disse lokaliteter suppleredes med ringmærkning i De Gamle Fyrhaver (ca. 50 netmeter) og i Fyrhaven (20 netmeter), som regel midt på dagen efter fangsterne på Grenen var afsluttet eller i forbindelse med rundvisninger. Hertil kom fangst andre steder omkring Skagen, nemlig på stranden ved Det Grå Fyr og på Grenen, i Skagen by

Tabel 1. Fangstaktivitet under Skagen Fuglestation fordelt på år. Artsantallet inkluderer underarter/racer.

	2017	2018	2019	2020	2021
Antal fangstdage (hele året)	222	229	235	267	239
Antal fugle fanget	5799	7750	6553	10277	7786
Antal arter fanget	78	84	88	103	94
Antal fangstdage (1. marts - 31. oktober)	181	177	176	202	190
Antal fugle fanget	4692	5255	5005	9448	7162
Antal arter fanget	76	80	82	98	90
CES fangster	286	308	232	216	311

og i have på Nordstjernevej. Endelig blev der foretaget målrettede fangster i Skagen Klitplantage, ved Strandby samt ved Lindenberg Å.

Der blev foretaget ringmærkning under Skagen Fuglestation året igennem, men den intensive mærkning, der foretoges i "Kabeltromlekrattet" startede op i det tidlige forår, så snart vejrforholdene gjorde det muligt, og afsluttedes medio november. Netbanerne blev etableret den 14. marts og nettene blev åbnet første gang den 18. marts, hvorefter der blev mærket her frem til den 16. november. Afhængigt af vejrforhold og antal ringmærkere blev der benyttet op til 240 netmeter på de enkelte fangstdage. Ved Jennes Sø, hvor også CES-fangsterne blev foretaget, var der opstillet 120 meter net, som også benyttedes til fangst udenfor CES-perioderne, når vejret ikke var til fangst på Grenen. På stranden omkring fuglestationen fangedes til tider på mørke måneløse nætter med ketcher efter rastende fugle i klitterne eller på stranden, ligesom der blev fanget med net, hvor stormsvale var målet. I klitplantagen blev der fanget efter Natravn og ved Lindenberg Å efter Tredækker.

Årets resultater

Årets fangst og ringmærkning blev fordelt på i alt 239 dage med et resultat på i alt 7786 fangede fugle, hvoraf de 6868 blev mærket, 160 blev aflæst, mens 730 var genfangst af fugle, som allerede var fanget mindst én gang tidligere på sæsonen (tabel 1). Som kuriosum kan nævnes, at også en undsluppet burfugl (Bogfinke) måske fra Belgien, blev aflæst.

I forhold til de forudgående år lå antallet af fangstdage (239 dage) på gennemsnittet, mens der blev fanget lidt flere fugle end gennemsnittet i Fuglestationens 5-årige historie. Fangstaktiviteten (inkl. CES-mærkningerne) fordelt på hele året og i "standard"-perioden 1/3 – 31/10 fremgår af tabel 1. Oversigten i tabel 1 omfatter alle fangede fugle, herunder aflæsning af 26 fugle, som var mærket i udlandet.

Nettene rulles sammen efter dagens mærkning.
Foto: Skagen Fuglestation.

De 18 arter, hvoraf der blev mærket eller aflæst fugle i et antal på mere end 100 fugle, udgjorde 85,8 % af de fangede fugle. Hyppigst fanget var Rødhals med 701 og Løvsanger med 687 mærkninger efterfulgt af Gransanger med 538. I kontrast hertil blev 35 arter fanget i et antal på blot 1-2 fugle.

Opsummering af årets mærkninger på halvår (fraseret genfangster af fugle, der allerede var fanget én gang i 2021) fremgår af tabel 2.

Table 2. Fordeling af mærkede og aflæste fugle på 1. og 2. halvår, samt hvor stor en andel (%) de hyppigste arter udgør af den samlede mængde fangede fugle i 2021 (AFL= aflæsning af fugle mærket tidligere år, MRK= mærkning, UDL= udenlandsk aflæsning).

	1. halvår			2. halvår			Total	Andel i % af fangede
	AFL	MRK	UDL	AFL	MRK	UDL		
Havlit					1		1	
Sortand					1		1	
Ringdue		1					1	
Natravn		2			9		11	
Vandrikse		1			3		4	
Lille Stormsvale					2	1	3	
Skarv					1		1	
Stor Præstekrave					5		5	
Stenvender		1					1	
Sandløber					1		1	
Almindelig Ryle		1					1	
Sortgrå Ryle					1		1	
Skovsneppe					9		9	
Tredækker					4		4	
Dobbeltbekkasin					2		2	
Enkeltbekkasin					5		5	
Svaleklire					1		1	
Lomvie						1	1	
Ride						1	1	
Havterne					1		1	
Spurvehøg		9					9	
Skovhornugle		2					2	
Vendehals		1					1	
Stor Flagspætte					3		3	
Tårnfalk					1		1	
Stor Tornskade					1		1	
Rødrygget Tornskade		6					6	
Skovskade		5			5		10	
Husskade		1					1	
Sortmejse		2			14		16	
Topmejse	1	4			5		10	
Blåmejse	9	91	2	3	222		327	4,6
Musvit	16	107		3	119		245	3,5
Skægmejse					61		61	
Græshoppesanger		1					1	
Gulbug		27			8		35	

	1. halvår			2. halvår			Total	Andel i % af fangede
	AFL	MRK	UDL	AFL	MRK	UDL		
Sivsanger		13			1		14	
Buskrørsanger		1					1	
Kærsanger		30			48		78	
Rørsanger	7	62		4	118	1	192	
Bjergløvsanger		1					1	
Landsvale					2		2	
Skovsanger		1			1		2	
Løvsanger		556	2		129		687	9,7
Gransanger	6	234	1		296	1	538	7,6
Gransanger, Sibirisk (tristic)		1			4		5	
Halemejse		2			6		8	
Halemejse, Sydlig (europaeus)					1		1	
Munk	3	245	2	3	207	1	461	6,5
Havesanger		86			25		111	1,6
Høgesanger					2		2	
Gærdesanger	13	175	2	3	99		292	4,1
Tornsanger	22	91		9	303	1	426	6,0
Fuglekonge	1	229	1		177		408	5,8
Træløber, Nordlig (familiaris)		1			9		10	
Spætmejse		2					2	
Gærdesmutte		141		1	233	1	376	
Stær					2		2	
Grå Fluesnapper		6			9		15	
Rødhals	14	440		1	245	1	701	
Nattergal					1		1	
Blåhals					2		2	
Blåhals, Nordlig (svecica)		2					2	
Lille Fluesnapper		2					2	
Broget Fluesnapper		46			8		54	
Rødstjert		30			87		117	1,7
Husrødstjert					5		5	
Sortstrubet Bynkefugl		1					1	
Bynkefugl		1			1		2	
Stenpikker		1			4		5	
Sangdrossel		38			28		66	
Vindrossel		8			24		32	
Solsort	9	78		1	53		141	2
Sjagger		1			2		3	

	1. halvår			2. halvår			Total	Andel i % af fangede
	AFL	MRK	UDL	AFL	MRK	UDL		
Ringdrossel		2					2	
Gråspurv		1			3		4	
Jernspurv	2	77		1	140		220	3,1
Skovspurv	3	22		1	5		31	
Skovpiber		7			11		18	
Engpiber					4		4	
Skærpiber					3		3	
Bjergvipstjert		5			1		6	
Hvid Vipstjert		1			8		9	
Bogfinke	2	146			51	1	200	2,8
Kvækerfinke		12			46		58	
Kernebider		3					3	
Karmindompap					1		1	
Dompap	2	3			24		29	
Dompap, Lille (europæa)	2	5			63		70	
Dompap, Stor (pyrrhula)		5					5	
Grønirisk	2	33	1	1	9		46	
Gråsiken		3	1		1	2	7	
Gråsiken, Lille (cabaret)	1	62			427	1	491	7
Gråsiken, Nordlig (flammea)		14			6		20	
Lille Korsnæb					4		4	
Stillits		5					5	
Grønsiken		10			67		77	
Snespurv		8			2		10	
Gulspurv	9	22		3	28		62	
Rørspurv	2	48	1		65	1	117	1,6
Dværgværting		1					1	
SUM	126	3282	13	34	3586	14	7055	

Året bar præg af, at der ikke var større invasioner, snarere tværtimod. Dette underbygges af, at der i standardperioden blev fanget ca. 25 % færre fugle end i 2020 på trods af, at der kun blev fanget på 12 dage (6 %) færre. Der blev også kun fanget ganske få af f.eks. Nordlig Gråsiken, Stor Dompap og Sortmejse, som er typiske invasionsfugle.

Set på årets mærkninger i forhold til 2020 var der flere ændringer at bemærke. Forudsat at fangsterne kunne ses som udtryk for ynglesæsonens forløb generelt, havde Blåmejse en ungeproduktion på ca. halvdelen af sidste års resultat. Løvsanger og Munk havde dårligere ynglesæson end i 2020 med kun halvt så mange fangede 1K-fugle, mens Musvit havde et rigtig dårligt år med kun 1/3 1K-fugle, og fangsten af unge Rørspurv faldt til bare ¼ i forhold til 2020. Også unger af Solsort udeblev, ligesom Grønirisk og Fuglekonge havde en dårlig ynglesæson. I den gode ende lå Gærdesmutte med en god ynglesæson mens Gransangers var som året før. Yderpunkterne var Stor Flagspætte med ti gange flere 1K-fugle i forhold til 2020, mens der blev fanget ti gange færre af Topmejse. Varierende fangstaktivitet kan selvfølgelig have haft indflydelse på forskellene.

Hvad angår rariteter blev året lidt magert. Nævnes skal dog en Vestlig Bjergløvsanger, der blev mærket den 3. juni ved Kabeltromlen. Herudover kan nævnes subrariteter som Dværgværling, der blev mærket 10. maj, hvilket er et lidt usædvanligt tidspunkt (flest forekommer i efteråret), Buskrørsanger og Høgesanger. Derudover kan nævnes Sibirisk Gransanger, Stor Tornskade og Vende-hals som arter, der ikke fanges så ofte i området.

Der blev genfanget 731 af de fugle, som allerede var fanget mindst en gang tidligere i årets sæson (tabel 3). De fordelte sig på 34 arter som blev genfanget i meget forskellige antal og med meget forskellig hyppighed. Hyppigst genfanget (antalsmæssigt) blev Tornsanger, Rødhals, Fuglekonge, Blåmejse, Gransanger, Solsort, Gærdesmutte, Musvit, Gærdesanger og Rørsanger i nævnte rækkefølge. Forholdsvis blev 1/3 af de mærkede Solsort og ¼ af Tornsanger fanget mere end en gang, mens mere end 10 % af de øvrige nævnte (på nær Gransanger med 8,9%) blev genfanget. Det er alle arter, som yngler hyppigt i området. Undtagelsen er Rørspurv, hvoraf blot 3,5 % (4 fugle) blev fanget igen. Mere forklarligt er det, at blot 1,3% (9 fugle) af Løvsanger blev fanget mere end en gang, da det i stort omfang er gennemtrækkende fugle. I gennemsnit blev 10,4 % af de fangede fugle håndteret mere end en gang.

Der blev foretaget aflæsninger af 160 fugle fordelt på 21 arter, som allerede var ringmærket ved Skagen tidligere år. Langt de fleste er mærket tidligere år af Skagen Fuglestation, mens enkelte var fra før etableringen af fuglestationen. Samlet blev der aflæst 2,3 % af de mærkede eller aflæste fugle, men det dækker over stor variation mellem arterne. Igen kan man undres over, at der ikke blev aflæst en eneste Løvsanger, som ellers bliver meget hyppigt aflæst på f.eks. Amager i forbindelse med CES. Også Fuglekonge, Gærdesmutte og Gråsiken aflæses meget fåtalligt (under 0,5%) efterfulgt af Gransanger med knap 1%. Hyppigste aflæsning af fugle mærket tidligere år er de helt lokale fugle som Gulspurv, Skovspurv, Topmejse og Dompap (se tabel 4).

Der blev flere steder foretaget specialmærkning efter udvalgte arter. Tredækker, Lille Stormsval, Natravn, natmærkning på Grenen mv. Det gav, foruden målarterne, også en række vadefuglearter, som sjældent fanges. Det var Alm. Ryle, Sandløber, Sortgrå Ryle, Stenvender, Dobbelt- og Enkeltbekkasin. Hertil kom småfugle som Snespurv og Skærperiber.

Der ringmærkes ved kabeltromlen.
Foto: Skagen Fuglestation.

Genfangster	1k	AD	Total	% genfanget
Natravn		1	1	
Sortmejse		1	1	
Topmejse	5	1	6	
Blåmejse	47	3	50	15,4
Musvit	33	9	42	
Skægmejse		6	6	
Gulbug	1	11	12	
Kærsanger	2	1	3	
Rørsanger	12	22	34	17,8
Løvsanger	2	7	9	1,3
Gransanger	32	16	48	9,0
Gransanger, Sibirisk (tristis)	1		1	
Munk	14	13	27	5,9
Havesanger	2	8	10	
Gærdesanger	15	24	39	13,1
Tornsanger	59	42	101	24,1
Fuglekonge	58	23	81	19,9
Træløber, Nordlig (familiaris)	1		1	
Gærdesmutte	30	16	46	12,3
Rødhals	61	32	93	13,3
Rødstjert	7		7	
Sangdrossel	6		6	
Solsort	27	20	47	33,3
Jernspurv	14	5	19	
Hvid Vipstjert	1		1	
Bogfinke	2	7	9	
Kvækerfinke	3	1	4	
Dompap	2	1	3	
Dompap, Lille (europaea)	7	2	9	
Dompap, Stor (pyrrhula)		2	2	
Gråsisken, Lille (cabaret)	2	2	4	
Snespurv		1	1	
Gulspurv	2	2	4	
Rørspurv	2	2	4	3,5
Sum	450	281	731	10,4

Tabel 3. Antal arter genfanget mindst en gang efter at være mærket eller aflæst tidligere på året, samt hvor stor andel (%) de udgør, hvor mere end 100 fugle er ringmærket.

Tabel 4. Antal fugle fordelt på art mærket tidligere år, som blev aflæst i forbindelse med årets ringmærkning, samt hvor stor en andel de udgør af årets samlede antal mærkede og aflæste fugle.

Aflæsninger	I alt	% aflæst
Blåmejse	12	3,7
Bogfinke	3	1,5
Dompap	2	9,5
Dompap, Lille (europaea)	2	2,5
Fuglekonge	1	0,2
Gransanger	5	0,9
Grønirisk	3	6,7
Gråsisken, Lille (cabaret)	1	0,2
Gulspurv	12	19,4
Gærdesanger	16	5,5
Gærdesmutte	1	0,3
Jernspurv	3	1,4
Munk	6	1,3
Musvit	20	8,1
Rødhals	15	2,1
Rørsanger	11	5,8
Rørspurv	2	1,7
Skovspurv	4	12,9
Solsort	10	7,1
Topmejse	1	10,0
Tornsanger	30	7,1
SUM	160	2,3

CES

Constant Effort Site, eller CES er fangst efter ynglefugle. CES-fangst foretages ved Jennes Sø og gennemføres på præcist samme sted og efter samme metode hvert år 12 gange i sommerens løb. Der fanges med samme antal net én gang i hver 10-dages periode, hvor første periode starter den 1. maj og sidste periode er med udgangen af august (se www.ringmaerkning.dk for flere oplysninger om metoden). Der fangedes ved Jennes Sø med 120 netmeter. Fordelingen af de 28 arter af 311 fangede fugle fordelt på periode og alder fremgår af tabel 5. Der var seks fugle (Solsort, Tornsanger (2 stk.), Topmejse, Musvit og Gransanger), som var mærket i CES i 2019 eller 2020, der blev aflæst.

Som det ses i tabel 5 dukkede de første ungfugle op i periode 6 eller ca. to uger tidligere end sidste år, mens

de voksne fugle først begyndte borttrækket efter periode 10, hvilket var ca. to uger senere end i 2020. Sammenligning med tidligere års CES-fangster fremgår af tabel 6. Som det fremgår, var der stor variation i antal både fra år til år, og når det gælder aldersfordelingen. Selv om tallene er relativt små, er der udregnet 2021-fangstens andel i forhold til gennemsnittet over de fire år, hvor der er fanget mere end 10 fugle i CES ved Jennes Sø. Her bemærkes, at især Musvit, Rørsanger, Topmejse og Gærdesmutte (i nævnte rækkefølge) blev fanget i væsentligt lavere antal i 2021 end gennemsnitligt. Årsagen var nedgang i både fangsten af adulte og juvenile fugle. I den anden ende blev Gærdesanger, Munk og Gransanger fanget væsentligt hyppigere end gennemsnittet. Det øgede antal af Munk skyldtes et stort antal adulte fugle, mens der for de to øvrige arter var et øget antal af både adulte og juvenile fugle.

Ringmærkning ved kabeltromlen.
Foto: Skagen Fuglestation.

	Per 1		Per 2		Per 3		Per 4		Per 5		Per 6	
	1k	ad	1k	ad	1k	ad	1k	ad	1k	ad	1k	ad
Spurvehøg		1		1								
Stor Flagspætte												
Rødrygget Tornskade						1						
Skovskade		1										
Topmejse				1								
Blåmejse		1									4	1
Musvit										2		
Kærsanger												1
Rørsanger						1				1		
Løvsanger		2		17		1						
Gransanger		3		6		1				4	3	2
Munk		1		26		2		1		1		1
Havesanger				4								
Gærdesanger				9		5				1		2
Tornsanger				4		5		1		4		3
Fuglekonge		1										
Gærdesmutte												1
Grå Fluesnapper						1						
Rødhals		8		2								
Broget Fluesnapper				4								
Rødstjert		1										
Sangdrossel		3		1								1
Solsort		2				1					1	2
Skovpiber												
Bogfinke		1				1		2				
Dompap		1										
Dompap, Lille (europæa)		1										
Gråsisken, Lille (cabaret)												
Rørspurv		1										
Mellemsum		28		75		19		4		13	8	14
Sum		28		75		19		4		13		22

Tabel 5. Antal mærkede samt aflæste fugle i CES i 2021 fordelt på periode og alder. Fugle fanget flere gange i indeværende år er frasorteret i tabellen.

	Per 7		Per 8		Per 9		Per 10		Per 11		Per 12		Total
	1k	ad	1k	ad	1k	ad	1k	ad	1k	ad	1k	ad	
Spurvehøg													2
Stor Flagspætte							1						1
Rødrygget Tornskade													1
Skovskade									1				2
Topmejse	1		1		3				2				8
Blåmejse			1		1				1		1		10
Musvit			1		1				2				6
Kærsanger							1						2
Rørsanger				1					2		1		6
Løvsanger									8		15	1	44
Gransanger	1		2	1	2	1	3		10		8	1	48
Munk		1		1							1	2	37
Havesanger											1	1	6
Gærdesanger			1	1	2		1		6		6		34
Tornsanger		1		1	6	1	2		3	1			32
Fuglekonge													1
Gærdesmutte		1					1		1		1		5
Grå Fluesnapper											6		7
Rødhals						1		1					12
Broget Fluesnapper											1		5
Rødstjert									4		3	3	11
Sangdrossel													5
Solsort				1			1		1				9
Skovpiber											1		1
Bogfínke		1		1		1							7
Dompap													1
Dompap, Lille (europæa)				2									3
Gråsisken, Lille (cabaret)									3				3
Rørspurv								1					2
Mellemsum	2	4	8	7	15	4	10	2	44	4	45	5	
Sum		6		15		19		12		48		50	311

Tabel 5. Fortsat

Table 6. Fordeling af mærkede fugle samt aflæste fugle fra tidligere års CES fordelt på alder og år. Fugle fanget flere gange i årets CES er frasorteret.

	2018			2019			2020		
	1k	ad	Sum	1k	ad	Sum	1k	ad	Sum
Gråand					1	1			
Gøg				1		1			
Spurvehøg		1	1						
Stor Flagspætte							2		2
Rødrygget Tornskade									
Skovskade		1	1		2	2		2	2
Sortmejse	1		1						
Topmejse	2	1	3	6	3	9	6	2	8
Blåmejse	4		4	8		8	2	1	3
Musvit	13	2	15	9	2	11	5	6	11
Gulbug	1	2	3					1	1
Kærsanger	1	1	2		1	1	1	1	2
Rørsanger	7	7	14	1	13	14	3	1	4
Skovsanger		1	1						
Løvsanger	24	75	99	11	6	17	14	9	23
Gransanger	17	10	27	25	6	31	11	21	32
Munk	1	19	20	1	15	16	1	11	12
Havesanger		5	5	4	2	6		3	3
Gærdesanger	5	9	14	9	5	14	3	8	11
Tornsanger	11	18	29	24	11	35	12	11	23
Fuglekonge							3	1	4
Gærdesmutte		5	5	1	2	3	5	6	11
Grå Fluesnapper		1	1	1	1	2			
Rødhals	1	8	9	3	5	8	2	8	10
Broget Fluesnapper		4	4	1		1		1	1
Rødstjert		5	5						
Sangdrossel		2	2						
Solsort	1	6	7	5	4	9	2	2	4
Sjagger								3	3
Jernspurv		2	2						
Skovpiber		1	1	1		1		5	5
Bogfinke	1	7	8		6	6	1	1	2
Kernebider		1	1						
Dompap									
Dompap, Lille (europaea)							1		1
Grønirisk	1		1				1		1
Gråsisken, Lille (cabaret)								3	3
Grønsisken		1	1						
Rørspurv				3	3	6		3	3
Total	91	195	286	114	88	202	75	110	185

Tabel 6. Fortsat

% ændring i 2021 i forhold til gennemsnit

	2021			Total					
	1k	ad	Sum	1k	ad	Sum			
Gråand				0	1	1			
Gøg				1	0	1			
Spurvehøg		2	2	0	3	3			
Stor Flagspætte	1		1	3	0	3			
Røddrygget Tornskade		1	1	0	1	1			
Skovskade	1	1	2	1	6	7			
Sortmejse				1	0	1			
Topmejse	3	1	4	17	7	24	70,6		66,7
Blåmejse	5	2	7	19	3	22	105,3		127,3
Musvit	4	2	6	31	12	43	51,6	66,7	55,8
Gulbug				1	3	4			
Kærsanger	1	1	2	3	4	7			
Rørsanger	3	3	6	14	24	38	85,7	50,0	63,2
Skovsanger				0	1	1			
Løvsanger	23	21	44	72	111	183	127,8	75,7	96,2
Gransanger	24	18	42	77	55	132	124,7	130,9	127,3
Munk	2	35	37	5	80	85		175,0	174,1
Havesanger	1	5	6	5	15	20		133,3	120,0
Gærdesanger	15	17	32	32	39	71	187,5	174,4	180,3
Tornsanger	11	19	30	58	59	117	75,9	128,8	102,6
Fuglekonge		1	1	3	2	5			
Gærdesmutte	2	2	4	8	15	23		53,3	69,6
Grå Fluesnapper	6	1	7	7	3	10			
Rødhals		12	12	6	33	39		145,5	123,1
Broget Fluesnapper	1	4	5	2	9	11			181,8
Rødstjert	7	4	11	7	9	16			275,0
Sangdrossel		5	5	0	7	7			
Solsort	2	5	7	10	17	27		117,6	103,7
Sjagger				0	3	3			
Jernspurv				0	2	2			
Skovpiber		1	1	1	7	8			
Bogfinke		6	6	2	20	22		120,0	109,1
Kernebider				0	1	1			
Dompap		1	1	0	1	1			
Dompap, Lille (europaea)	2	1	3	3	1	4			
Grønirisk				2	0	2			
Gråsisken, Lille (cabaret)	3		3	3	3	6			
Grønsisken				0	1	1			
Rørspurv		2	2	3	8	11			72,7
Total	117	173	290	397	566	963	117,9	122,3	120,5

Genfund 2021

Af Anders Brinkmann, medlem af bestyrelsen for Skagen Fuglestation

Hver gang en ringmærket fugl genfindes, bidrager den til summen af data, der danner grobund for den viden, vi har om fuglenes adfærd og trækmonstre. I 2021 var der mange spændende genmeldinger. Både i Skagen og af fugle andre steder mærket af Skagen Fuglestation. En Gærdesanger fra Eilat, en Lille Stormsvalde fra Norge og en Sildemåge, der havde været en smuttur i Gambia, for blot at nævne nogle få.

Der blev foretaget 27 aflæsninger af eksterne ringe. Næsten halvdelen af aflæsningerne var af fugle med norsk ring (12). Herefter fulgte Tyskland (6), Belgien (4), Sverige (2), Danmark (1), Holland (1) og Israel (1). Munk og Gråsiken var de arter, der blev aflæst flest gange med tre fugle hver. Desuden blev der aflæst 63 måger med eksterne ringe.

Genmeldinger af fugle ringmærket af Skagen Fuglestation og efterfølgende fundet uden for Skagen rummede 18 genfund. Flest blev genmeldt i Danmark (7) og dernæst Holland (3), Norge (2), Sverige (2), Tyskland (1), Storbritannien (1), Frankrig (1) og Spanien (1). Rørsanger var den art, der blev genfundet flest gange (3).

I følgende artikel er der håndplukket nogle af de mest interessante genfund fra 2021. Genfundet af den Lille Stormsvalde kan der læses mere om andetsteds i nærværende årsskrift.

En gammel langdistancetrækker

Mange fugle trækker til Afrika i efteråret for at overvintre. Det er en lang og sej tur, hvor mange forhindringer må forceres. Ufremkommelige landskaber passerer, rovfuglenes klør skal undgås, og vigtigst af alt kræver det god fysisk form at tilbagelægge så mange kilometer. For de unge uprøvede småfugle koster det mange af dem livet. Men med erfaring øges overlevelseschancerne.

Én af de fugle, der har taget denne tur mange gange, var en Rørsanger, der dukkede op i Skagen den 18. maj

2021. Fuglen var oprindeligt ringmærket på samme lokalitet, hvor den nu var vendt tilbage til. Men endnu mere overraskende var, at den var blevet ringmærket som 1K tilbage i 2012! Rørsangeren havde altså rundet sit tiende kalenderår.

Den ældste Rørsanger, der er genfundet i Danmark, var ikke meget ældre - nemlig 11 år og 10 måneder - og ser man på aldersrekorden for hele Europa, ligger den på minimum 17 år, da Rørsangeren var adult, da den blev ringmærket.

Taget artens størrelse og lange træk til Afrika i betragtning er det en høj alder for så lille en fugl. Sammenligner man med andre småfugle i samme størrelse er den ældst kendte Gærdesanger fx kun otte år, den ældst kendte Løvsanger knap 11 år, den ældst kendte Gulbug knap 11 år og den ældst kendte Sivsanger knap 12 år. Rørsanger virker altså til at opnå en høj alder sammenlignet med andre små langdistancetrækfugle.

Årsagerne kan være mange. En af grundene kan måske skyldes Rørsangerens biotopvalg. Eftersom arten er knyttet til rørskov, er der begrænset med områder, hvor den slår sig ned. Der er derfor større chance for, at samme individ finder tilbage til 'tidligere besøgte net', såfremt der stadig ringmærkes i samme rørskovsområde. Men det kan også være, at Rørsanger bare opnår en høj alder sammenlignet med andre arter.

Om ikke andet, må man tage hatten af for den gamle Rørsanger, der blev genfanget i Skagen efter ni år. Fuglen har altså tilbagelagt turen til og fra Europa og til overvintringsområdet i Vestafrika hele ni gange. En tur, der alene fra Skagen til Vestafrika er på rundt regnet 5000 kilometer!

Hvid Stork på strejftog

En anden afrikatrækker, der dukkede op i Danmark, var en Hvid Stork, der blev aflæst ved Ålbæk den 22. maj 2021. Fuglen var oprindeligt mærket i en nordtysk rede ved Rostock tilbage i 2019. Når ungerne af Hvid Stork er flyvefærdige, trækker to tredjedele mod sydøst ned over Tyrkiet og Bosporusstrædet, mens den sidste tredjedel trækker mod sydvest ned over Spanien og Gibraltar. Storkene har Afrika som endestation, hvor de primært overvintre i det sydøstlige Afrika syd

for Sahara og ned til Sydafrika. Der er dog en stigende tendens til at flere bliver i Nordafrika og Mellemøsten i forhold til tidligere.

Storkenes trækrute er forbundet med erfaring. De unge fugle følger derfor de voksne og lærer på denne måde trækruterne til og fra Afrika at kende. Det kan derfor også hænde, at unger fra samme kuld trækker hver sin vej mod Afrika, hvis forældrefuglene har lært to forskellige ruter, dengang de var unger.

Når storkene skal tilbage til Europa, følger efterårstrækket de samme ruter som om foråret. Men hvor de voksne fugle finder tilbage til deres gamle yngleområder, så strejfer de unge fugle mere omkring. Dette er storken fra Aalbæk et godt eksempel på, da den formentlig har været ude at afsøge nye terræner. I flere tilfælde passerer ikke-kønsmodne fugle i deres andet eller tredje leveår end ikke yngleområderne. Hovedparten opholder sig i store dele af Europa eller sågar i Afrika hele sommeren.

Gærdesanger fra Eilat

I starten af maj blev en af årets mest spektakulære fangster gjort. Det var en Gærdesanger, der var fløjet hele vejen fra Israel. Den lille sanger havde fået en ring om benet på den lokale fuglestation i Eilat og var efterfølgende fortsat mindst 3650 km nordøst på. I løbet af halvanden måned havde Gærdesangeren krydset det europæiske kontinent og var nu nået frem til Skagen.

Gærdesanger med israelsk ring.

Foto: Anders Brinkmann.

Mens de fleste småfugle trækker i sydvestlig/nordøstlig retning til og fra overvintringsområderne i Afrika, så trækker Gærdesangerne i en sydøstlig/nordvestlig retning. Derfor er den israelskmærkede Gærdesanger formentlig fløjet fra overvintringsområdet i den østlige del af Sahelzonen via Egypten og op til Israel. Her er den blev ringmærket, hvorefter den er fortsat videre op igennem

Europa, før den endte i Skagen. Her gjorde den et kort visit, hvor den blev fanget på to på hinanden følgende dage, inden den måske fortsatte videre ud over havet til Sverige eller Norge.

Genfundet af Gærdesangeren var i sandhed en sensation, da det er sjældent, at der bliver foretaget aflæsninger af småfugle i Danmark, der er ringmærket så langt væk. På forårstrækket er der kun gjort ni aflæsninger af Gærdesangere fra henholdsvis Syrien, Libanon og Israel, mens der på efterårstrækket er gjort 12 genfund af danskmærkede Gærdesangere i henholdsvis Cypern, Mellemøsten og det nordlige Egypten.

Norsk Sildemåge på badeferie i Gambia

Foruden småfugle blev der i 2021 aflæst hele 63 forskellige måger på Grenens spids (se tabel). 31 af disse var Sildemåger, primært ringmærket på Hirsholmene som unger og efterfølgende med en lang genmeldingshistorik bag sig. Af tabellen fremgår kun ringmærkningssted- og dato samt aflæsningsdato i Skagen. Men fuglenes genmeldingshistorik vidner også om aflæsninger i særligt Sydspanien og Marokko samt i mindre grad Portugal, Frankrig, Storbritannien og Holland.

At aflæsningerne centrerer sig om den europæiske vestkyst og det vestlige Middelhav, harmonerer ganske fint med den viden, vi har om Sildemågernes trækmønstre. Overordnet set findes der tre forskellige racer af Sildemåge: *graellsii* som yngler på de Britiske Øer, *intermedius* der yngler i det sydlige Skandinavien (herunder Danmark) og *fuscus*, der yngler i Østersøen (herunder Bornholm). *Intermedius*, som er den hyppigst forekommende herhjemme, trækker primært ned langs den europæiske vestkyst og i mindre omfang over det europæiske fastland. Her overvintrer den i det vestlige middelhavsområde og nordvestlige Afrika. Enkelte Sildemåger trækker dog endnu længere, hvilket en fugl aflæst på Grenen den 19. august 2021 er et godt eksempel på.

Sildemågen blev ringmærket som adult hun lidt uden for Oslo i Norge den 29. juli 2016. Samme år blev den aflæst på en overvintringsplads i Gambia den 28. november. Fuglen blev i de kommende år (2017 og 2018) set i Norge, før den atter dukkede op i Gambia i 2020. Da fuglen blev set på Grenen i august 2021 var den formentlig på vej mod overvintringsområdet, da den senest er meldt fra Gambia igen den 28-29. december 2021. Denne fugl er det eneste eksempel, vi har, på en udveksling af Sildemåge mellem Gambia og Danmark.

Når vi kigger på aflæsningsmaterialet, er det bemærkelsesværdigt, at alle Sildemåger aflæst i Skagen i 2021 er af gamle fugle. Det skyldes formentlig, at alle de unge fugle, der produceres og ringmærkes på Hirsholmene, trækker direkte syd på, så snart de er flyvefærdige. De har simpelthen ikke tid til at vente og hænge ud i de danske farvande, da de har været så længe på ynglepladserne.

Når først ungfuglene er fløjet syd over, kan der gå længe, før de bliver set i Danmark igen. I aflæsningshistorikkerne er der simpelthen en tendens til, at flere fugle år efter år aflæses i de samme overvintringsområder, men at de i mellemtiden ikke aflæses i Danmark. For mange af Sildemågerne går der fire-fem år, før de aflæses i Danmark igen.

Eksempelvis blev en ung Sildemåge ringmærket på Hirsholmene den 15. juni 2014. Herefter blev den aflæst fire gange i Portugal og Marokko i perioden 2015-2019, før den først blev set i Danmark igen den 6. oktober 2021. Eller en unge, der blev ringmærket på Langli ved Blåvand den 27. juni 2017. I perioden 2017-2020 blev fuglen aflæst hele syv gange i Spanien, før den først blev aflæst i Danmark igen den 11. juli 2021. Det hænger meget godt sammen med, at Sildemågerne først bliver kønsmodne i deres fjerde kalenderår. Indtil da strejfer de rundt, og flere bliver i overvintringsområderne sommeren over.

Den lille Gærdesmutte og det store hav

30. oktober 2021 fandt en Gærdesmutte frem til et af ringmærkningsnettene i Skagen. Det sker ganske ofte, da der alene i 2021 blev mærket 374 Gærdesmutter i Skagen. Men ganske usædvanligt havde denne Gærdesmutte en udenlandsk ring om benet. Fuglen stammede fra Myran i det sydlige Norge, hvor den var blevet mærket en lille måneds tid forinden (2. oktober 2021). Den lille Gærdesmutte havde altså krydset Skagerrak, hvilket i kraft af dens klejne størrelse og ikke alt for gode flyveegenskaber er lidt af en præstation.

På baggrund af flere milde vintre, er arten i fremgang i Danmark. Sammenholdt med det store antal mærkninger, kan det derfor synes underligt, at det kun ganske sjældent sker, at de danske ringe bliver aflæst i udlandet eller vice versa. Men det skyldes, at langt de fleste danske Gærdesmutter er standfugle, og langt de fleste genfund bliver derfor gjort i Danmark. Det kan også ses på ringmærkningsstatistikkerne, hvor kun 9% af de gemeldte Gærdesmutter blev genfundet i udlandet.

Gærdesmutter foretrækker at undgå at flyve over hav.

Derfor foreligger der kun ganske få genfund af danske fugle fra Sverige og Norge og kun et enkelt genfund i Finland. I særligt kolde vintre kan Gærdesmutterne dog blive tvunget til at trække bort, og særligt de nordskandinaviske bestande trækker mod syd, når vinteren sætter ind. Mange af disse fugle passerer Danmark på trækket mod syd i foråret.

Når først fuglene har ramt Danmark, er det ikke nødvendigt at passere store havområder, for at komme til overvintringsområderne i det øvrige europæiske fastland. Det er nok også derfor, at der er betydeligt flere genfund i Centraleuropa end det nordlige Skandinavien. Dog ikke længere væk end Frankrig, Nordspanien og Norditalien.

Splitterne følger fiskevandringerne

Ligesom Gærdesmutterne ikke bevæger sig langt væk fra yngleområderne, så opererer Skagen Fuglestation også kun sjældent udenfor Skagen. Men i slutningen af august 2020 tog Skagen Fuglestation på en udflugt til Nordmandshage ved Hals. Her ringmærkede de en adult Splitterne. Året efter blev fuglen aflæst tre forskellige steder i Holland i perioden 25. april til 23. juni.

Betragter man fuglens placering i forhold til måneden, tyder observationerne på, at der er tale om en Splitterne, der yngler i Holland og efter endtyngleperiode trækker videre til danske farvande for at fouragere. Dette er et velkendt forekomstmønster hos arten.

I Europa yngler Splitterne i april til juni - særligt på De Britiske Øer, i Holland, Tyskland og Danmark. I slutningen af juni trækker de første fugle væk fra kolonierne og i løbet af juli spreder de sig i alskens retninger. Fuglene følger fiskevandringerne af tobis, brislinger og sild, og det er netop disse vandringer, der fører flere af fuglene mod de danske farvande. De fleste fugle fra vestkysten bliver i Nordsøen, men enkelte trækker også helt ind i Kattegat. Splitterne afslutter deres ophold i danske farvande efter endt fældning og trækker mod Afrika fra midt august.

Hold øje med de norske Skærpibere

Mens vi har en stor viden om Splitternes træk mønstre, ved vi ikke så meget om de danske Skærpibers træk mønstre. Der er siden 80'erne ikke mærket et særligt stort antal af arten i Danmark, og vi har derfor ikke megen data til at beskrive artens trækruter. Indtil 2002 var der kun genfundet 12 danskmærkede Skærpibere - heraf ni genfundet på mærkningslokaliteten og kun tre uden for Danmark.

Skærpiber i hånden. Foto: Anders Brinkmann.

De senere år er der dog blevet genfundet et stigende antal Skærpibere med eksterne ringe i Danmark. Hovedparten stammer fra Norge i området omkring Kristiansund og Ålesund. Det stigende antal genfund skyldes formentlig et storstilet norsk farvemærkningsprojekt, der blev igangsat tilbage i 2014. Alene i Sunnmøre Ringmærkningsgruppe blev der ringmærket 3000 Skærpibere i 2021 og samme gruppe har ringmærket 25.000 Skærpibere i alt. De høje tal skyldes naturligvis en imponerende indsats, men også at den største europæiske bestand af Skærpibere netop findes langs den norske vestkyst.

Mens de få danske ynglefugle formentlig er standfugle, menes de nordskandinaviske bestande at overvintrere langs den central- og sydeuropæiske Atlanterhavskyst. Resultater fra det norske farvemærkningsprojekt har da også givet genfund i bl.a. England, Belgien og Frankrig, og aflæsningerne fra Danmark underbygger forventningen om, at fuglene trækker ned gennem Danmark på deres vej mod overvintringsområderne. Vi ved dog endnu ikke om underarterne ssp. petrosus og ssp. littoralis begge trækker gennem Danmark på vej mod deres fælles overvintringsområde i Storbritannien, eller om det kun er littoralis, der dukker op i Danmark.

Skagen Fuglestation bidrog i 2021 også til den stigende genmeldingstendens, da der dukkede en farvemærket Skærpiber op på høfderne udenfor Det Grå Fyr den 25. november 2021. Fuglen var blevet ringmærket den 17. oktober 2021 ved Hustad syd for Kristiansund i Norge. Foruden denne aflæsning lykkedes det for Skagen Fuglestation at fange og mærke tre Skærpibere i 2021. Forhåbentlig kan de bidrage med endnu mere viden om de danske Skærpibers træk mønstre.

Kilder:

Dansk Træfugleatlas, 2002, Statens Naturhistoriske Museum, Københavns Universitet.

Foto: Skagen Fuglestation.

Genfund af spurvefugle og terner

- Eksterne ringe aflæst af Skagen Fuglestation
- Genfund af fugle ringmærket af Skagen Fuglestation

Gærdesanger (Israel) ▶

Genfund af fugle med eksterne ringe

Ringmærket	Aflæst		
Lille Stormsvale 2K+ 5. august 2021 Eigerøy Fyr, Rogaland (N)	2K+ 5. september 2021 Skagen, Nordjylland (DK)	Munk 1K han 22. september 2021 Bellem, Oost-Vlaanderen (BE)	1K han 6. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Hvid Stork 1K 3. juli 2019 Rostock, Mecklenburg-Vorpommern (D)	3K 22. maj 2021 Ålbæk, Nordjylland (DK)	Gærdesanger 1K 8. august 2020 Greifswalder Oie, Vorpommern (D)	2K 10. maj 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Lomvie 1K 25. juni 2021 Helgoland (D)	1K 11. august 2021 Skagen, Nordjylland (DK)	Gærdesanger 2K 19. marts 2021 Eilat (IL)	2K 2. maj 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Skærpiber 2K+ 17. oktober 2021 Fræna, Møre & Romsdal (N)	2K+ 25. november 2021 Skagen, Nordjylland (DK)	Tornsanger 31. august 2020 Beveren, West-Vlaanderen (BE)	- 7. juli 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Rødhals 1K 9. september 2021 Tønsberg, Vestfold (N)	1K 14. september 2021 Skagen, Nordjylland (DK)	Løvsanger 2K+ 2. maj 2020 Lista Fyr, Vest-Agder (N)	2K+ 18. maj 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Gærdesmutte 1K+ 2. oktober 2021 Myran, Vest-Agder (N)	2K+ 30. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)	Løvsanger 1K+ 6. september 2016 Sint Huibrechts-Hern, Limburg (BE)	2K+ 17. maj 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Blåmejse 1K 30. september 2020 Lista Fyr, Vest-Agder (N)	2K han 20. april 2021 Skagen, Nordjylland (DK)	Fuglekonge 1K+ han 18. oktober 2020 Horumersiel, Friesland (D)	3K+ han 1. april 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Blåmejse 2K hun 26. januar 2021 Helgoland (D)	2K hun 28. april 2021 Skagen, Nordjylland (DK)	Grønirisk 1K han 24. august 2020 Frestad, Vest-Agder (N)	2K+ 16. januar 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Rørsanger 1K+ 5. august 2021 Farsund, Vest-Agder (N)	1K 12. august 2021 Skagen, Nordjylland (DK)	Gråsiken 1K+ 23. oktober 2021 Glæde, Nordjylland (DK)	1K 12. november 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Gransanger 1K+ 30. september 2020 Nidingen, Halland (S)	2K+ 14. april 2021 Skagen, Nordjylland (DK)	Gråsiken 1K+ han 27. oktober 2019 Store Færder, Vestfold (N)	3K+ han 19. marts 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Gransanger 2K+ 7. maj 2021 Jomfruland, Telemark (N)	2K+ 10. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)	Gråsiken 1K han 29. september 2020 Flommen, Skåne (S)	2K+ han 2. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Munk 2K hun 28. april 2018 Greifswalder Oie, Vorpommern (D)	3K+ hun 10. maj 2021 Skagen, Nordjylland (DK)	Gråsiken 1K+ 9. oktober 2021 Eikhammer, Rogaland (N)	1K 4. november 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Munk 1K+ han 27. oktober 2020 Castricum, Noord-Holland (NL)	2K han 26. marts 2021 Skagen, Nordjylland (DK)	Rørspurv 1K han 25. september 2020 Skirstadtjernet, Opland (N)	2K+ han 13. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
		Rørspurv 1K han 8. november 2020 Sourbrodt, Liège (BE)	2K han 8. maj 2021 Skagen, Nordjylland (DK)

Genfund af fugle som er ringmærket af Skagen Fuglestation

Ringmærket	Aflæst
Splitterne 2K+ 27. august 2020 Nordmandshage, Nordjylland (DK)	- 23. juni 2021 De Putten, Noord- Holland (NL)
Stær 1K hun 25. juli 2020 Skagen, Nordjylland (DK)	2K+ 18. januar 2021 Lechryd, Ceredigion (GB)
Musvit 1K han 5. oktober 2020 Skagen, Nordjylland (DK)	2K+ 26. marts 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Blåmejse 1K han 15. september 2020 Skagen, Nordjylland (DK)	2K han 7. februar 2021 Hurup, Nordjylland (DK)
Blåmejse 1K 14. oktober 2018 Skagen, Nordjylland (DK)	2K+ 13. november 2021 Sönnnerbergen, Halland (S)
Rødhals 2K 28. april 2021 Skagen, Nordjylland (DK)	2K 1. maj 2021 Jerup, Nordjylland (DK)
Rødhals 1K 15. september 2017 Skagen, Nordjylland (DK)	2K+ 10. oktober 2021 Charly-Sur-Marne, Aisne (F)
Jernspurv 1K 13. september 2020 Skagen, Nordjylland (DK)	2K+ 4. oktober 2021 Thisted, Nordjylland (DK)
Rørsanger 2K+ 6. juni 2021 Skagen, Nordjylland (DK)	2K+ 21. august 2021 Kreebsgård, Sjælland (DK)
Rørsanger 1K+ 16. juni 2020 Skagen, Nordjylland (DK)	1K+ 28. august 2021 Vanem, Østfold (N)
Gransanger 1K 28. juli 2021 Skagen, Nordjylland (DK)	1K+ 6. oktober 2021 Nidingen, Halland (S)
Tornsanger 1K 1. august 2020 Skagen, Nordjylland (DK)	2K hun 15. maj 2021 Tancat De L'illa, Valencia (E)

Fuglekonge 1K hun 6. oktober 2020 Skagen, Nordjylland (DK)	2K+ hun 2. april 2021 Westkapelle, Zeeland (NL)
Bogfinke 1K han 4. november 2020 Skagen, Nordjylland (DK)	2K han (død) 1. april 2021 Bortelid, Vest-Agder (N)
Grønirisk 1K hun 24. november 2019 Skagen, Nordjylland (DK)	2K+ hun 26. maj 2021 Bindslev, Nordjylland (DK)
Gråsiken 1K 27. december 2019 Skagen, Nordjylland (DK)	2K+ 28. marts 2021 Erzgebirgkreis. Sachsen (D)

Foto: Skagen Fuglestation.

Genfund af måger med eksterne ringe

Ringmærket	Aflæst
Svartbag	
Svartbag 1K 29. juni 2011 Kjølpn, Nordjylland (DK)	4K+ 28. september 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Svartbag 1K 27. juni 2011 Græsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 6. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Svartbag 1K 27. juni 2011 Græsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 6. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Svartbag 1K 29. juni 2015 Nordre Rønner, Nordjylland (DK)	4K+ 6. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Svartbag 1K 29. juni 2016 Græsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 6. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Svartbag 1K 28. juni 2012 Græsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 14. september 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Svartbag 1K 28. juni 2012 Storeholm, Nordjylland (DK)	4K+ 2. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Svartbag 1K 30. juni 2012 Græsholm, Nordjylland (DK)	- 8. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Svartbag 1K 30. juni 2012 Kovsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 6. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Svartbag 1K 30. juni 2013 Græsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 6. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Svartbag 1K 11. juli 2014 Kjølpn, Nordjylland (DK)	4K+ 30. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Svartbag 1K 28. juni 2015 Nordre Rønner, Nordjylland (DK)	4K+ 6. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Svartbag 1K 1. juli 2021 Litla Vesøya, Hordaland (N)	1K 6. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)

Svartbag 1K 27. juni 2008 Kamferhof, Vest-Agder (N)	4K+ 30. august 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Svartbag 1K 27. juni 2017 Drasvikholmen, Vest-Agder (N)	4K+ 20. august 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Svartbag 1K 26. juni 2018 Lastadholmen, Vest-Agder (N)	4K+ 29. september 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Svartbag 1K 20. juni 2011 Snøresund, Aust-Agder (N)	4K+ 6. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Svartbag 1K 30. juni 2019 Nordre Skjælholmen, Akershus & Oslo (N)	4K+ 6. maj 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Svartbag 1K 5. juli 2012 Ytre Guleholmen, Vest-Agder (N)	4K+ 2. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Svartbag 1K 2. juli 2019 Svartekjær, Vest-Agder (N)	3K 6. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Svartbag 1K 19. juni 2019 Epleviktangen, Aust-Agder (N)	3K 3. januar 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sølvmåge	
Sølvmåge 1K 27. juni 2010 Vestre Klovholmen, Vest-Agder (N)	4K+ 6. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sølvmåge 1K 5. juli 2014 Flateskjæra Indre, Vest-Agder (N)	4K+ 6. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sølvmåge 1K 1. juli 2015 Kjorten, Vest-Agder (N)	- 2. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sølvmåge 1K 5. juli 2017 Udvaare, Vest-Agder (N)	- 14. september 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sølvmåge 2K 4. marts 2019 Sirevåg Havn, Rogaland (N)	4K+ 6. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sølvmåge 1K 28. juni 2008 Stolen, Vest-Agder (N)	4K+ 10. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)

Sølvmåge 1K 24. juni 2020 Revsholmen, Aust- Agder (N)	2K 6. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sølvmåge 1K 21. juni 2021 Storskjær, Buskerud (N)	1K 6. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sølvmåge 1K 5. juli 2014 Flateskjæra Indre, Aust-Agder (N)	4K+ 6. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge	
Sildemåge 1K 28. juni 2021 Hirsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 19. august 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 1K 1. juli 2018 Hirsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 11. juli 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 3K+ han 24. maj 2019 Hirsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 11. juli 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 3K+ hun 4. juni 2021 Klægbanke, Ringkøbing-Skjern (DK)	4K+ 21. juli 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 1K 30. juni 2009 Deget, Nordjylland (DK)	4K+ 9. august 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 1K 6. juni 2011 Hirsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 19. august 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 1K 7. juni 2011 Hirsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 20. juli 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 1K 4. juli 2008 Klægbanke, Ringkøbing-Skjern (DK)	4K+ 11. juli 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 1K 1. juli 2012 Hirsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 19. august 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 1K 3. juni 2012 Hirsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 14. september 2021 Skagen, Nordjylland (DK)

Sildemåge 1K 10. juni 2013 Hirsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 21. august 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 1K 30. juni 2013 Hirsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 11. juli 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 1K 06. juni 2015 Hirsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 9. august 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 1K 7. juni 2015 Hirsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 21. juli 2021 Grenen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 1K 15. juni 2014 Hirsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 6. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 3K+ han 21. maj 2016 Hirsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 14. september 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 3K+ han 24. maj 2016 Hirsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 14. september 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 3K+ han 6. juni 2016 Hirsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 14. september 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 1K 5. juni 2016 Hirsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 9. august 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 1K 5. juni 2016 Hirsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 21. august 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 1K 7. juli 2015 Hirsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 11. juli 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 1K 28. juni 2016 Hirsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 20. juli 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 1K 29. juni 2016 Hirsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 11. juli 2019 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 3K+ hun 23. maj 2017 Hirsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 20. juli 2021 Skagen, Nordjylland (DK)

Sildemåge 3K+ hun 24. maj 2017 Hirsholm, Nordjylland (DK)	4K+ 9. august 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 1K 27. juni 2017 Langli, Varde (DK)	4K+ 27. november 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 1K 2. juli 2015 Nidingen, Kungsbacka (N)	4K+ 11. juli 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 1K 4. juli 2015 Tvedestrand, Aust-Agder (N)	4K+ 11. juli 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 1K 29. juli 2016 Nidingen, Kungsbacka (N)	4K+ 20. juli 2021 Skagen, Nordjylland (DK)

Sildemåge 4K+ hun 29. juli 2016 Østensjøvannet, Oslo (N)	4K+ 19. august 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 1K 23. juni 2018 Store Bjerkøyskjær, Asker (N)	3K 21. august 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Sildemåge 4K+ han 28. september 2019 La Caleta, Vélez-Málaga (E)	4K+ 5. oktober 2021 Skagen, Nordjylland (DK)
Ride	
Ride 1K 22. juni 2014 Nidingen, Halland (S)	2K+ 2. august 2021 Skagen, Nordjylland (DK)

Foto: Skagen Fuglestation.

Hvaler og sæler omkring Skagens Odde 2021

Af Anders Østerby, medlem af bestyrelsen for Skagen Fuglestation

Hvaler

Hvalmæssigt blev 2021 et år i spækhuggernes tegn ved Skagen – med et uforglemmeligt indslag af Pukkelhval – for dem, der var heldig at være der på dagen. Til gengæld var der ikke så store forekomster af marsvin. De mindre delfinern var kun repræsenteret ved et dødfund.

Marsvin (*Phocoena phocoena*)

I 2021 følger artens forekomst mønstret fra perioden 2015-2020 med de største observationer i april-maj med de to største observationer: 11/4 35 ex. og 2/5 11 ex. Der er dog langt til den største dagsobs fra 3/5 2017 med 65 ex. ved Nordstrand og 31 ex. ved Grenen.

Hvidnæse (*Lagenorhynchus albirostris*)

Der er en usikker observation af levende eksemplarer af arten i Dofbasen: 12/4 3 ex. fou (mod nord). Henrik Højholm angiver at han ikke er 100% sikker. Sikkert var fundet til gengæld af en han døende (længde målt til 215 cm) på Kattegatsiden af Grenen 3/11.

Hvidnæse han i Oceanariets materielgård.

Foto: Kim J. Fogt.

Dyret var ifølge Naturstyrelsen afkræftet og derfor aflivet ved riffelskud - og efterfølgende bragt til Oceanariet i Hirtshals, hvor dyret senere blev obdiceret og undersøgt. Umiddelbart kunne der ikke konstateres sygdomstegn – dog var der mange indvoldsorme i mavesæk og tarme.

Spækhugger (*Orcinus orca*)

2021 blev med 10 observationsdage det hidtil bedste år for Spækhugger ved Skagen – og vel Danmark – i nyere tid. Alle fund medtages her:

- 31/1 5 ex. set ved Nordstrand (Brian Jensen m.fl.) og senere Grenen (Erik Christophersen m.fl.), hvor de endte med at svømme vestover. (Dofbasen)
- 3/4 6-7 ex. Ø Nordstrand (Skagen Fuglestation m.fl.) og senere Grenen (Skagen Fuglestation m.fl. - minimum 1 han. (Dofbasen)
- 1/5 6 ex. Ø/NØ (højeste antal bl.a. angivet af Jakob Engelhard, der fulgte flokken i 45 minutter). (Dofbasen)
- 21/5 1 ex. NV Grenen (Alex Sand Frich m.fl.) – ingen hanner set. (Dofbasen)
- 23/5 8 ex. NV set på strækningen Grenen-Højen Fyr (Alex Sand Frich m.fl.) – antal efterfølgende angivet ud fra videooptagelse. Minimum 2 hanner set. Flokken kunne ses i et par timer. (Dofbasen)
- 2/6 5-6 ex. Ø – senere V Nordstrand og senere Grenen (Skagen Fuglestation m.fl.).
- 5/6 5 ex. Grenen (Michael Juul Nielsen) – angivet som hunner. (Dofbasen)
- 3/7 7 ex. NØ Grenen (Erik Christophersen og Skagen Fuglestation). (Dofbasen)
- 11/8 1 ex. Grenen (Skagen Fuglestation) – ”sandsynligvis han”. (Dofbasen)
- 26/12 7 ex. set omkring jolle vestfor Skagen (Jonas Teilmann via hvaler.dk (Facebook). Ingen store hanner set.

Spækhuggere set ud for Nordstrand den 3. april.
Foto: Erik Christophersen.

3/6 sås en flok på 6 ex. udfør Lysekil på Sveriges Skagerrakkyst, blandt andet en han med en skade på toppen af rygfinnen. I løbet af sommeren blev der gjort en god håndfuld observationer på denne kyst. (Sveriges spækhuggare, Facebook). Med tæt sammenfald mellem de danske og svenske observationer er der ingen tvivl om at det er de samme dyr, der ses på turné i Skagerrak. Jonas Teilman fortæller i en tråd på ”Delfiner i Danmark” (Facebook) at han i et projekt under Århus Universitet har haft lytteudstyr i brug på Det Gule Rev i sommeren 2021 for at lytte efter spækhugger og vågehval. Der forlyder endnu ikke noget om resultatet af dette. Lars Mikkelsen, der har arbejdet med spækhuggere i Nordnorge og Island, har gransket fotos af dyrene observeret ved Skagen for eventuelt at kunne finde ud af, hvilken stamme de jagttagne spækhuggere tilhører, men det har desværre endnu ikke været muligt (Delfiner i Danmark).

Øresvin (*Tursiops truncatus*)

Der er ingen fund af arten fra Skagen-området i 2021. Ifølge Lars Mikkelsen, der har fulgt øresvin-flokken i den vestlige Limfjord tæt igennem hele 2021, er der observeret tegn på parringsadfærd. Det kan derfor være et spørgsmål om tid, før vi får melding om det første ynglefund af Øresvin i landet. I starten af 2022 blev en lille flok set i Aalbæk Bugt – mere om disse følger i næste rapport.

Pukkelhval (*Megaptera novaeangliae*)

John Frikke opdagede pukkelhvalen, mens han kiggede i scopet efter trækkende havfugle fra Nordstrand sammen med en halv snes andre den 17/4. Hvalen, der i Dofbasen blev angivet til at være omkring 2 km fra land, da den var tættest på, sprang op af vandet 6-7 gange og kunne følges længe, inden den forsvandt mod nordøst. På Knud Pedersens video (Youtube: Pukkelhval, Nordstrand, Skagen 17/4 2021) ses tydeligt det lange slanke mundparti med hvid underside. Flere af observatørerne bemærker også en hvid hale med sort kant. Andre observatører, der befandt sig ved Grenen – inklusive undertegnede - spejdede forgæves efter hvalen, men den var formodentlig kommet for langt fra kysten til at kunne ses. Observatører, der også var heldige at se hval igen den 2/5, angiver at det er den samme, da de bl.a. kunne genkende det karakteristiske halemønster.

Det norske polarinstitut angiver på deres hjemmeside at den nordatlantiske bestand er på 12.000 dyr og navnlig ved Svalbard er den i kraftig fremgang.

Vågehval (*Balaenoptera acutorostrata*)

Der er to observationer af arten – begge fra Nordstrand: 19/4 1 ex. Ø (fire observatører, bl.a. fuglestationen) samt 21/9 1 ex. (Alex Sand Frich). Arten ses sporadisk i Skagerrak og endnu sjældnere i indre danske farvande.

Genetiske undersøgelser har vist at vågehvalerne i Nordsøen udgør en egen bestand – sammen med tre andre bestande i Nordatlanten: Vestgrønland, Østgrønland-Jan Mayen og Norskehavet-

Barentshavet. Nordsø- og Norskehavs-bestanden bliver stadig jaget af norske hvalfangere, men efterspørgslen er faldende og de sidste mange år er kvoterne ikke blevet udnyttet.¹⁾ I 2017 blev der fanget 432 ud af en kvote på 829. Kvoten var på 1278 dyr i både 2018 og 2019. Arten er den eneste hvalart, der må jages i Norge.²⁾

Sæler

I 2021 blev der i et fælles initiativ fra Det Grå Fyr og Naturstyrelsen opstartet et sælkorps af lokale frivillige, som af Naturstyrelsen og under tegnede blev klædt på rent fagligt til at guide gæsterne ved mødet med de rastende sæler på kysten omkring Skagen. Umiddelbart er der ingen sikker forklaring på, hvorfor antallet af rastende sæler for begge arters vedkommende lå langt under hvad det var i 2020. Lokale fiskeres forslag om at spækhuggerne skulle have jaget sælerne væk, er et interessant om end udokumenteret bud. Generelt regnes Nordsøens spækhuggere for at være fiskespisere, men det ved sælerne måske ikke....

Spættet sæl (*Phoca vitulina*):

I 2020 var antallet af Spættet sæl på rast langs Skagens kyster tydeligt meget lavere end i 2020. Arten var stort set fraværende i første halvår, og der dukkede heller ikke mange ungdyr op i løbet af sensommeren efterhånden som førsteårsdyrene forlader kolonierne.

Gråsæl (*Halichoerus grypus*)

Ligesom ved Spættet sæl er antallet af Gråsæl tydeligt lavere end i 2020 - om end ikke helt så markant. Langt de fleste observationer er uden aldersangivelse. Oktober-november opholdt der sig 3 voksne dyr ved Grenen (Skagen Fuglestation). Ved voksne dyr er det muligt at kønsbestemme dyrene på hovedfaconen og - hvis kroppen kan ses tydeligt - kønsforskel i pelsens farve. Hannerne er mørkt gråbrune til brune med lyse

pletter, mens hunnernes ryg er gråblå med store mørke pletter eller plamager og med spredte pletter på den gulbrune underside.

Skagen ligger i udkant af de lokale gråsælens yngleområde, og som udgangspunkt er det svært at vurdere, hvor de observerede dyr stammer fra. Den store influks af unge dyr i januar-februar 2022 kan måske afsløre dette, hvis disse dyr undersøges nærmere. Forfatterens foreløbige bud er at der er iblandt de helt unge dyr vil være en del af dem, der kommer fra kolonierne i Skotland og Nordengland og er ført hertil af Malik eller en af de andre storme i vinteren 2021-2022 - men det vil tiden måske vise. Som en opfølgning på årsrapporten for 2020, er der nu fundet data på 2 unger af Gråsæl (forfatterens notater), der var mærket med en tag på baglufferne:

- Marts 2012 Thyborøn: Unge af Gråsæl mærket november 2011 på Isle of May.
- 13/1 2013 Hirtshals Havn: Unge af Gråsæl mærket som ugegammel unge 15/11 på Isle of May.

I øvrigt er der nu også fundet Gråsæler, der er inficeret med lungeorm - det har hidtil kun været forbeholdt de spættede sæler (meddelt Mogens Sonne Hansen, Naturstyrelsen).

Kildeliste:

1) Liselotte W. Andersen m.fl.: Genetic population structure of minke whales *Balaenoptera acutorostrata* from Greenland, the North East Atlantic and the North Sea probably reflects different ecological regions. MARINE ECOLOGY PROGRESS SERIES, Vol. 247: 263-280, 2003.

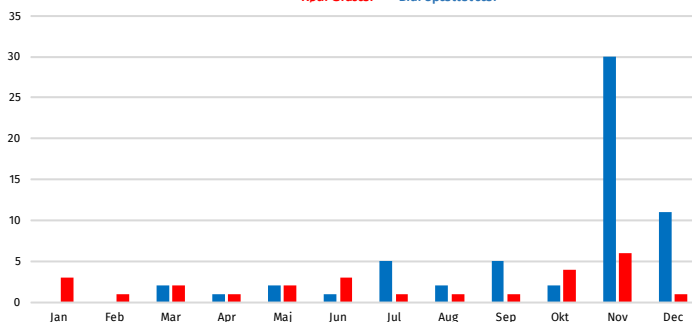
2) <https://www.hi.no/hi/temasider/arter/vagehval>

Spættet sæl og Gråsæl på Grenen 2021

Højeste dagsmax fordelt månedsvis.

Kilde: DOFbasen.

Rød: Gråsæl Blå: Spættet sæl

Fyrfald 1886-1957 ved Skagen Fyr og Skagen Rev Fyrskib

Af Egon Østergaard, formand for Dansk Ornitologisk Forening

Man bygger fyrtårne for at redde liv, menneskeliv, og Skagen Fyr, alias Det Grå Fyr, har forhindret mange forlis på det lumske rev ud for Grenen. Her har mange skibe og mennesker på trods af fyrene gennem århundreder mødt deres skæbne i farvandet mellem de to have, Skagerrak og Kattegat.

En sommerdag, når turisterne stimler sammen på Jyllands spids, ser det alt sammen fredeligt og smukt ud, men når stormene raser senere på året, er det en anden og langt farligere sag at sejle forbi Grenen.

Skagen Fyr blev indviet 1. november 1858, og med sine 46 meter ragede det godt op i det flade landskab og har siden advaret skibsfarten med sit kraftige lys. Da man tændte for fyrets lys, var det en anden tid, og elektriciteten var endnu ikke rullet ud i Skagen. Det skete først med elværket i 1918, altså lige efter 1. verdenskrig, men Skagen Fyr blev først elektrisk i 1947. Indtil 1905 var energikilden olie i en såkaldt moderatørlampe, og i perioden 1905-1947 var energikilden petroleum i en glødenetsbrænder¹. Elværket ligger der stadig, men huser nu Skagen Bryghus. Med elektriciteten kom der meget mere lys over land, også i Skagen.

Skagen Rev Fyrskib lå nogle kilometer nordøst for Skagen fra i al fald 1878 og frem til 1980, hvorefter det blev erstattet af en bøje. Da 2. Verdenskrig begyndte i 1940 blev skibet flyttet til Storebælt for at markere minefrit farvand, og det vendte først tilbage i 1945.

Skagen er med god grund berømmet for lyset, ikke mindst på grund af skagensmalerne, der fra 1880'erne og i årtierne frem forsøgte at indfange dagslyset i deres malerier. Når Solen gik i havet, tændtes fra 1858 et andet lys over Skagen, og det har siden da roligt, men sikkert fejlet hen over by og land.

Fyrtårnets advarende lys blev dog for mange nattrækkende fugle i stedet skæbnesvangert, når de i regnfuldt og diset vejr udmattede fløj mod glasset omkring lanternen og enten døde ved kollisionen eller af stress ved at flakse mod glasset.

¹www.fyrtaarne.dk

Når trækkende fugle flyver ind i fyrtårne og ligger døde omkring fyret om morgenen, kaldes det fyrfald. I dag er det ret sjældent, at fugle omkommer på den måde, og det er svært at give anden forklaring, end at landskabet i dag er langt mere oplyst af diverse lyskilder, så fuglene i højere grad manøvrerer uden om fyrtårnene.

I perioden 1886-1957 var en af fyrmestrenes opgaver at registrere dette fyrfald og sende de døde fugle til Zoologisk Museum i København, der kunne artsbestemme dem eller verificere den første artsbestemmelse. Der ligger således et omfattende materiale fra Skagen Fyr og Skagen Rev Fyrskib for de 72 år, hvor fyrfaldet blev registreret. Registreringerne blev iværksat efter beslutning i regeringen og påbegyndtes den 1. maj 1886.

De fleste af de mange data, også fra alle andre danske fyr, er i dag tilgængelige her: <https://danbif.dk/se-eksempler/fyrfaldne-fugle/>. Indrapporteringer efter 1939 er ikke tilgængelige på samme måde som de øvrige, men dataene fremgår af en upubliceret artikel: Fuglene ved de danske fyr 1940-1957 (Preuss u.å.).

I øvrigt modtog Zoologisk Museum også andre døde fugle fra Skagen. Således havde kunstmaler Michael Ancher (bosat i Skagen 1880-1927) i 1886 indsendt en Stor Stormsval, der var fundet død i december efter at være fløjet mod en fiskers hus.

Ikke stor men Lille Stormsval. November 1910. Skagen Rev Fyrskib.

Foto: Zoologisk Museum Københavns arkiv.

Ancher indsendte samme år også en Tretået Måge (Ride), der var blevet skudt i oktober. I 1887 bidrog han med en død Sule til museet. Også den berømte maler P. S. Krøyer (i Skagen 1881-1909) havde kig på fuglene, og han indsendte i september 1887 en skudt Spidshalet Kjove (Almindelig Kjove) til museet. De to berømte malere har således ikke kun interesseret sig for at male, men altså også haft øje for fuglene, når de færdedes i naturen omkring Skagen.

Indberetningerne til Zoologisk Museum blev 1886-1939 offentliggjort i "Videnskabelige meddelelser fra Dansk Naturhistorisk Forening" som årlige artikler, den første med overskriften: "Fuglene ved de danske fyr 1886". Også i årene 1883-1885 udgav man en form for årsstatus over fuglene i Danmark, a la Fugleåret i dag. Her er der flere meget opsigtsvækkende iagttagelser. Nogle af disse ville næppe stå for Sjældenhedsudvalgets behandling i dag, men vurder selv. De kan findes på ovenstående link også.

Indberetninger fra Skagen Fyr og Skagen Rev Fyrskib

I hele perioden 1886-1939 er der årlige indberetninger (undtagen 1889) fra Skagen Fyr, hvor der som minimum er angivet art og antal faldne fugle, som det hedder i beretningerne. Desuden er der supplerende oplysninger om vejret og evt. øvrige bemærkninger. Nogle af fuglene er ikke indsendt af den ene eller anden grund. Måske var der for mange, måske havde fyrmesteren ikke lige tid, eller der var andre årsager, men de allerfleste blev indsendt. I nedenstående opgørelse er medtaget alle faldne fugle. I perioden 1940-1957 er der indrapporteringer fra 11 år: 1940-42, 1947, 1949-51, 1953-54 og 1956-57.

For Skagen Rev Fyrskib mangler der indberetninger fra 1891-1893, 1907, 1911, 1919, 1921-1927 og 1941-44. I alt er der fra fyrskibet indberettet faldne fugle i 43 år ud af de 72 år.

Et eksempel på indberetning fra Skagen Fyr i 1911 ses her:

27de April.
Skagen. S. 3, Regn. Store Mængder af Regnsøver, Drosler o. fl. a. kredsedede om Fyret; 1 Vandrikse, 1 Mudderklire og 20 Sangdrosler faldt.

Søgning af data

De 54 pdf-filer, der indeholder de mange data 1886-1939, er OCR-scannet, så man kan søge digitalt på bestemte ord. I denne opgørelse er der søgt på ordet "Skagen" og "Skagen Rev", og på den måde har arbejdet været overkommeligt.

I de årlige beretninger er der både en opgørelse over, hvilke arter der er faldet det pågældende år og en kronologisk oversigt over de faldne fugle dag for dag. Den sidste oversigt er brugt ved denne undersøgelse. Data efter 1939 er fundet i artiklen Fuglene ved de danske fyr 1940-1957, hvor der dog for en del arter ikke er årlige opgørelser, men alene en sammentælling for perioden.

Pomeransfugl. September 1888. Skagen Fyr.
Foto: Zoologisk Museum Københavns arkiv.

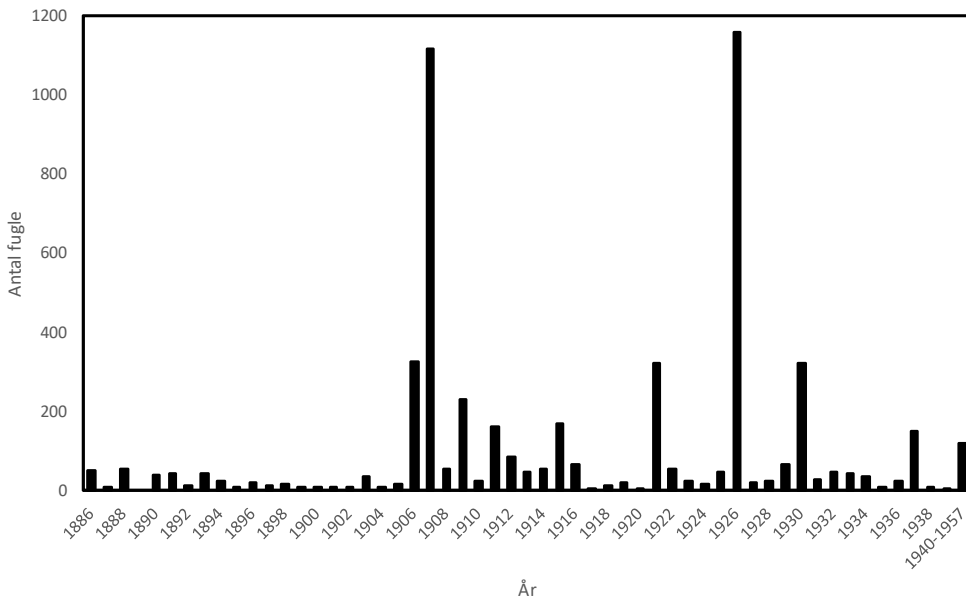
Skagen Fyr

Der er i alt registreret 954 faldne fugle om foråret (18 %) og 4.362 (82 %) om efteråret, i alt 5.316. Antallet af faldne fugle om efteråret er således næsten fem gange så stort som om foråret. Hvis man alene ser på de artsbestemte fugle, er tallene forår og efterår henholdsvis 930 (29 %) og 2.302 (71 %), i alt 3.232 fugle. En summarisk oversigt kan ses i Bilag 1. Forskellen på de to opgørelser skyldes især to meget store efterårsfald i 1907 (1.000 drosler og andre småfugle) og i 1926 (1.000 fugle).

De to ekstraordinært store fyrfald var begge i oktober

og i nætter, hvor det var overskyet, diset, regnfuldt og med svag vind.

Antallet af faldne fugle, inkl. de ubestemte, fremgår af Figur 1.

Figur 1: Faldne fugle ved Skagen Fyr, 1886-1957 (N=5.316).

Art	Antal faldne	1. halvår	2. halvår
Vindrossel	1.112	140	972
Sangdrossel	497	104	393
Sanglærke	200	113	87
Stær	181	134	47
Kvækerfinke	159	6	153
Rødhals	152	39	113
Solsort	128	106	22
Løvsanger	104	14	90
Rødstjert	75	30	45
Sjagger	58	32	26
Br. Fluesnapper	43	16	27
Stenpikker	34	9	25
Enkeltbekkasin	28	4	24
Munk	27	3	24
Havesanger	25	3	22
I alt	2.823	753	2.070
%-del	87	23	64

Tabel 1: De 15 hyppigst faldne og artsbestemte fugle ved Skagen Fyr 1886-1957. Artsbestemte fugle udgør 3.232 individer.

Der er i alt registreret 90 forskellige arter i hele perioden. 64 arter er fundet i 1. halvår, og af disse er 15 kun fundet i 1. halvår. Ni af disse arter er kun fundet i ét eksemplar i hele perioden og i 1. halvår: Gøg, Engsnarre, Toppet Lappedykker, Strandskade, Rødben, Lunde, Rødstrubet Lom, Rødrygget Tornskade og Silkehale. Seks arter er fundet flere dage og i flere eksemplarer, men kun i 1. halvår: Rørhøne, Vibe, Stor Præstekrave, Storspove, Sule og Misteldrossel.

I anden halvdel af året er der fundet 75 arter. Af disse er 26 arter kun registreret i 2. halvår. 16 af disse arter er kun fundet en enkelt dag i hele perioden: Gravand, Bjergand, Pomeransfugl, Sortgrå Ryle, Tredækker, Thorshane, Hvidklire, Musvit, Bjerglærke, Græshoppesanger, Gærdesmutte, Gråspurv, Gul Vipstjert, Hvid Vipstjert, Lille Korsnæb og Grønsisken. 10 arter er fundet flere dage og i flere eksemplarer, men kun i 2. halvår: Knortegås, Pibeand, Fløjsand, Hvinand, Mursejler, Stor Stormsvale, Gulbug, Gærdesanger, Engpiber og Skærpiber.

Efter 1957 er der ikke registreret fyrfald ved Skagen Fyr, og siden DOF etablerede Skagen Fuglestation i maj 2017, er der kun fundet én fugl: en Rørsanger i august 2018. I øvrigt en ny art som fyrfald ved Skagen Fyr (oplyst af fuglestationsleder Simon S. Christiansen).

Af de 15 talrigeste arter forekommer kun fire med størst antal om foråret: Sanglærke, Stær, Solsort og Sjagger.

Diskussion

Det er velkendt, at fyrfald ikke længere finder sted i nævneværdig grad, og allerede i 1885, året før de egentlige beretninger fra fyrene påbegyndtes, skrev Oluf Winge i artiklen III Report on birds in Denmark 1885²: It is often mentioned that many more birds struck a light during the earlier days of its existence than later on, and it is given as the general opinion, that the birds learn to avoid the danger... The reports plainly show the well-known fact, that lights in small lonely islands, or on exposed points of land or in light-vessels at some distance from shore generally attract most birds.

Endelig bemærkes det: The present keeper at Hirtshals L. H. tells that during his appointment at Skagen the number of birds killed was continually decreasing from 1862 to 1872.

Figur 1 tyder ikke på, at der i perioden 1886-1957 er faldet færre fugle, men der er store svingninger fra år til år, sikkert primært som følge af forskellige vejrforhold. Usigtbart vejr er generelt en udfordring for fuglene på nattræk, og de to meget store fyrfald ved Skagen Fyr er da også under sådanne forhold, henholdsvis i oktober 1907 og 1926. Siden indberetningerne fra fyrene stoppede i 1957, er fyrfald ikke blevet systematisk rapporteret. Det har uden tvivl fundet sted, men i aftagende omfang. I al fald er der som nævnt kun fundet én død fugl 2017-2021.

Thorshane, oktober 1912. Skagen Fyr.
Foto: Zoologisk Museum Københavns arkiv.

² https://danbif.dk/sc-eksempler/fyrfaldne-fugle/NHMD_LighthouseBirds_1885.pdf

Som det fremgår af Figur 1 er droslerne rigt repræsenteret i både 1. og 2. halvår. Om foråret udgør Vindrossel, Sangdrossel og Solsort 38 % af de artsbestemte, faldne fugle, og om efteråret er det 60 %, hvor Vindrossel alene udgør 42 %. Hertil kommer de to meget store fald i efteråret 1907 og 1926 på hver over 1.000 fugle, hvor droslerne også var rigt repræsenteret.

Når antallet af faldne fugle om efteråret er op til 5 gange større end antallet af faldne fugle i 1. halvår, så er en stor del af forklaringen nok, at efterårstrækket antalsmæssigt er større på grund af de mange ungfugle på deres første træk mod syd. For nogle arter kan forskellen måske tilskrives forskellige trækruter forår og efterår.

Særlige arter

Ud over de forholdsvis mange arter, der kun er faldet én gang ved fyret i den lange periode (Bilag 1), så er der flere arter, der gør sig bemærket ved antallet: Broget Fluesnapper 43, Enkeltbekkasin 28, Vandrikse 21 og Vendehals 15.

Antallet af Broget Fluesnapper og til dels Vendehals synes stort, og det er en illustration af, at arterne tidligere var mere talrige end i dag, hvor kun et fåtal ses på træk i Skagen. Det store antal Enkeltbekkasin, der overgår Dobbeltbekkasin (20), er overraskende og svært at forklare.

Der er fundet ganske få af bl.a. følgende arter: Fuglekonge 19, Gærdesanger 2, Gransanger 15, Grå Fluesnapper 2, Engpiber 2, Gærdesmutte 1 og Grønsisken 1.

For flere af arterne er forklaringen måske, at de (delvist) er dagtrækkere. I øvrigt er det påfaldende med 159 faldne Kvækerfinker (om efteråret), da disse ofte ses trække om dagen med Bogfinker.

Gransanger var i begyndelsen af 1900-tallet under indvandring sydfra som ynglefugl, og fra 1930'erne og 1940'erne bredte den sig nordpå. Dette forklarer nok det forholdsvis begrænsede antal Gransangere, som er faldet ved Skagen Fyr. Af de 15 faldne fugle er de 14 fra 2. halvår, så man kan spekulere på, om det har været nordligere racer af Gransanger på efterårstræk.

Skagen Rev Fyrskib

I indberetningen til Zoologisk Museum i 1885 (før de egentlige indberetninger om fyrfald påbegyndtes) omtales et meget stort fyrfald på det lille skib: The present keeper of Skagen Rev L. V. reports that in one night in fall of 1867 7-800 thrushes, larks, and smaller birds fell om deck and large numbers over board.

Fra fyrskipet forligger der indberetninger om 136 fugle fordelt på 40 arter i perioden 1886-1957. Det svarer til 2,6 % af de fugle, der er faldet ved Skagen Fyr. 54 % er faldet i 1. halvår og 46 % i 2. halvår.

Mange af arterne er de samme som ved Skagen Fyr, men flg. 10 arter er kun faldet ved Skagen Rev Fyrskib: Lille Stormsvalde 1, Topskarv 1, Svartbag 1, Splitterne 1, Fjordterne 1, Turteldue 1, Stor Flagspætte 1, Bysvale 1, Jernspurv 3 og Bjergirisk 1.

Fra de gamle kilder

Øvrige interessante oplysninger fra de gamle kilder om fuglelivet omkring Skagen:

På Hulsig Hede blev der efter en meget stor invasion af Steppehøne i Danmark i 1888 iagttaget flere flokke i sommeren 1889. Således tre flokke med hver 40 fugle mellem Aalbæk og Skagen 20. juni, og den 29. september var der to fugle ved Gaardbo.

Den 30. november 1900 blev en ung Jagtfalk skudt i klitterne ved Skagen.

Efter en stor invasion af Tyndnæbbet Nøddekrige i slutningen af september og i oktober 1900 blev den set flere gange ved Skagen Fyr i slutningen af juli 1901, og den 18. august sad der to på fyrets rækværk.

I september 1901 blev en Høgeugle skudt på heden ved Skagen.

Den 12. september 1912 satte en Skarv (Aalekrage) sig på fyrets gelænder, og ihjelsloges.

Tak

Knud Pedersen og Hans Meltofte takkes for gennemlæsning af og kommentarer til manuskriptet. Isabel Calabuig takkes for at fremskaffe upubliceret manuskript af N. O. Preuss og Simon S. Christiansen og Jan Bolding for fotos fra Zoologisk Museums arkiver.

Bilag1. Oversigt over artsbestemte fugle faldet ved Skagen Fyr 1886-1957.

Art		Antal faldet 1886-1957
Knortegås	<i>Branta bernicla</i>	5
Gravand	<i>Tadorna tadorna</i>	1
Pibeand	<i>Mareca penelope</i>	11
Gråand	<i>Anas platyhynchos</i>	10
Krikand	<i>Anas crecca</i>	5
Bjergand	<i>Aythya marila</i>	1
Fløjlsand	<i>Melanitta fusca</i>	2
Sortand	<i>Melanitta nigra</i>	17
Hvinand	<i>Bucephala clangula</i>	2
Toppet Skallesluger	<i>Mergus serrator</i>	2
Mursejler	<i>Apus apus</i>	3
Gøg	<i>Cuculus canorus</i>	1
Ringdue	<i>Columba palumbus</i>	4
Vandrikse	<i>Rallus aquaticus</i>	21
Engsnarre	<i>Crex crex</i>	1
Plettet Rørvagtel	<i>Porzana porzana</i>	3
Rørhøne G	<i>allinula chloropus</i>	5
Gråstrubet Lappedykker	<i>Podiceps grisegena</i>	2
Toppet Lappedykker	<i>Podiceps cristatus</i>	1
Strandskade	<i>Haematopus ostralegus</i>	1
Vibe	<i>Vanellus vanellus</i>	14
Hjejle	<i>Pluvialis apricaria</i>	12
Stor Præstekrave	<i>Charadrius hiaticula</i>	3
Pomeransfugl	<i>Charadrius morinellus</i>	1
Storspove	<i>Numenius arquata</i>	8
Islandsk Ryle	<i>Calidris canutus</i>	5
Sandløber	<i>Calidris alba</i>	2
Almindelig Ryle	<i>Calidris alpina</i>	11
Sortgrå Ryle	<i>Calidris maritima</i>	1
Skovsneppe	<i>Scolopax rusticola</i>	24
Enkeltbekkasin	<i>Lymnocyptes minimus</i>	28
Tredækker	<i>Gallinago media</i>	1
Dobbeltbekkasin	<i>Gallinago gallinago</i>	20
Thorshane	<i>Phalaropus fulicarius</i>	1
Mudderklire	<i>Actitis hypoleucos</i>	7
Rødben	<i>Tringa totanus</i>	1
Hvidklire	<i>Tringa nebularia</i>	1
Lomvie	<i>Uria aalge</i>	3
Alk	<i>Alca torda</i>	3
Lunde	<i>Fratercula arctica</i>	1
Rødstrubet Lom	<i>Gavia stellata</i>	1
Stor Stormsvale	<i>Oceanodroma leucorhoa</i>	2
Sule	<i>Morus bassanus</i>	2
Skarv	<i>Phalacrocorax carbo</i>	2
Vendehals	<i>Jynx torquilla</i>	15
Rødrygget Tornskade	<i>Lanius collurio</i>	1
Silkehale	<i>Bombycilla garrulus</i>	1
Musvit	<i>Parus major</i>	1
Sanglærke	<i>Alauda arvensis</i>	200
Bjerglærke	<i>Eremophila alpestris</i>	1
Løvsanger	<i>Phylloscopus trochilus</i>	104
Gransanger	<i>Phylloscopus collybita</i>	15
Sivsanger	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	8
Gulbug	<i>Hippolais icterina</i>	2
Græshoppesanger	<i>Leucostella naevia</i>	1
Munk	<i>Sylvia atricapilla</i>	27
Havesanger	<i>Sylvia borin</i>	25
Gærdesanger	<i>Sylvia curruca</i>	2

Tornsanger	<i>Sylvia communis</i>	15
Fuglekonge	<i>Regulus regulus</i>	19
Gærdesmutte	<i>Troglodytes troglodytes</i>	1
Stær	<i>Sturnus vulgaris</i>	181
Ringdrossel	<i>Turdus torquatus</i>	10
Solsort	<i>Turdus merula</i>	128
Sjagger	<i>Turdus pilaris</i>	58
Vindrossel	<i>Turdus iliacus</i>	1.112
Sangdrossel	<i>Turdus philomelos</i>	497
Misteldrossel	<i>Turdus viscivorus</i>	4
Grå Fluesnapper	<i>Muscicapa striata</i>	2
Rødhals	<i>Erithacus rubecula</i>	152
Blåhals	<i>Luscinia svecica</i>	3
Broget Fluesnapper	<i>Ficedula hypoleuca</i>	43
Rødstjert	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	75
Bynkefugl	<i>Saxicola rubetra</i>	6
Stenpikker	<i>Oenanthe oenanthe</i>	34
Gråspurv	<i>Passer domesticus</i>	1
Gul Vipstjert	<i>Motacilla flava</i>	1
Hvid Vipstjert	<i>Motacilla alba</i>	1
Engpiber	<i>Anthus pratensis</i>	2
Skovpiber	<i>Anthus trivialis</i>	9
Skærpiber	<i>Anthus petrosus</i>	2
Bogfinke	<i>Fringilla coelebs</i>	5
Kvækerfinke	<i>Fringilla montifringilla</i>	159
Gråsisken	<i>Acanthis flammea/cabaret</i>	10
Lille Korsnæb	<i>Loxia curvirostra</i>	1
Grønsisken	<i>Spinus spinus</i>	1
Snespurv	<i>Plectrophenax nivalis</i>	19
Bomlærke	<i>Emberiza calandra</i>	3
Gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>	3
Rørspurv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	20

Tredækker, august 1912. Skagen Fyr.
Foto: Zoologisk Museum Københavns arkiv.

Glimt fra årets gang på fuglestationen

Af bestyrelsens medlemmer på Skagen Fuglestation

Januar og Februar

Af Simon S. Christiansen

Vinterpausen i januar og februar er traditionelt et par stille måneder på fuglestationen, fordi forårets assistenter først ankommer i starten af marts. Men fugle er der skam stadig i området om vinteren! Alkefugle og Rider trækker ud af Kattegat efter blæsevej og trækket af kragefugle starter. I de sidste dage af 2020 blev der opdaget en Slørugle, som om dagen sov i Den Tilsandede Kirke. Gennem januar var mange fuglekiggere derfor forbi kirken og se uglen når den fløj ud fra kirketårnet efter mørkets frembrud. Desuden kan bl.a. nævnes et sjældent vinterfund af Rødtoppet Fuglekonge den 10-12/1 og en nordøst-trækkende Hvidnæbbet lom den 14/1.

I udkanten af byen havde Michael Ancher stadig gang i ringmærkningen i nogle af weekenderne. Der var dog ikke så mange fugle som tidligere år, nok mest af alt fordi gråsiskenerne ikke kom til landet i stort antal denne vinter. Det var derfor mest Mejser, Grønirisk og Skovspurv der dominerede, men nogle flotte Stillitser

røg også i nettet. Mens der ingen assistenter var på fuglestationen, var forstanderen optaget af at planlægge de mange aktiviteter for året, men der blev også tid til en lille ringmærkningstur til Strandby, hvor det lykkedes at fange og mærke en Almindelig Ryle og en Stenvender. Mange fugle af de to arter, samt Sortgrå Ryle og Sandløber flokkedes i den kolde tid ved Strandby og Bratten i søgen efter føde blandt opskyllede muslinger og sømus.

I februar blev Skagen og Grenen klædt i hvidt, hvor området blev dækket i sne. Det kolde vejr havde tilsyneladende overrasket skovsneppeperne, som dukkede op alle mulige steder - også i forstanderens have. Desværre blev der også fundet en del døde og afkræftede fugle i den periode. Allerede i januar var der set Hvid Vipstjert i området, men i den sidste uge af februar blev den afløst af den engelske udgave, hvor årets første Sortrygget Hvid Vipstjert blev observeret. På den sidste dag i februar ankom Jonas Pedersen, den første assistent for året, og sæsonen kunne dermed for alvor skydes i gang.

Sjaggere på Grenen.

Foto: Erik Christophersen.

Marts

Af Anders Østerby

Marts er normalt måneden, hvor der for alvor kommer gang i forårstrækket, men i 2002 blev måneden præget af kølige vinde fra vest og nordvest, så det blev havtrækket, der dominerede med pæne forekomster af alkefugle. Topskarverne fortsatte med at imponere og blev set på nordtræk på 13 datoer – 16/3 blev set den hidtil største flok på 20 individer.

Min kone Dorte og jeg boede i gæstelejligheden 7.-14. marts og oplevede derfor, hvordan sæsonen for alvor blev sat i gang med observatøerne Jonas' og Michaelas ankomst, og vi fik et godt indblik i den daglige dont på fuglestationen. Vi var med på morgenobs og bidrog bl.a. med kønsbestemmelse af edderfuglene. 8/3 lagde vinden sig i løbet af eftermiddagen og hele stationen tog i biler til Råbjerg Sø, hvor der forgæves lyttedes efter Stor hornugle, men vi kunne i stedet se mange rastende svaner og gæs ved Troldkær.

Indimellem blæsevejret var der stort træk af Allike 9/3 med over 3000 fugle. 10-11/3 kom en hurtig storm forbi, og der var god tid til indendørs sysler – observatøerne tilbragte en del på loftet med at klargøre og reparere net til ringmærkningen ved Kabeltromlen. 12/3 var vejret atter tilforladeligt og til aften blev der prøvet natfangst af Skovsneppe – der blev set nogle få fugle, men det lykkedes ikke at få dem i nettet.

13/3 blev Store-Sangsvane-dag med hele 2305 trækkende fugle, ny dagsrekord for Skagen. Fuglene kom større og mindre flokke i løbet af hele morgenen og formiddagen – der blev tyndet godt ud på rastlokaliteterne i det nordlige Jylland denne dag. Derudover var der også 3 unge Havørne på trækforsøg. 14/3 var vores sidste dag på fuglestationen i denne omgang og det blev en dag, der lugtede lidt af forår med næsten vindstille, og det gav en fin artsvariation med bl.a. Islom (2), Topskarv (10), Mosehornugle – og ikke mindst en forkommen Lunde på vestsiden af Grenens spids - fundet af Michaela fra Verdens Ende. Fuglen blev bragt til fuglestationen, hvor mange fik mulighed for at beundre den smukke fugl, inden den blev bragt til plejestationen i Ålbæk.

Midten af marts var fortsat præget af vestenvind. Laima og Daniel sluttede sig til observatørgruppen. Blandt de forbitrækkende havfugle blev set endnu en Lunde. Ringmærkningen kom så småt i gang ved Kabeltromlen, og efter flere forsøg lykkedes det også at få to Snespurv i netfælden ved Verdens Ende – det gav hul på bylden og i løbet af de næste dage var der

mærket 6 flere af den smukke fjeldfugl. En anden bemærkelsesværdig netfangst var fuglestationens første Husskade 23/3.

Sidste tredjedel af måneden fulgte mønstret fra de første 20 dage – morgentrækket domineret af havtræk med indslag af nordtrækkende kragefugle, men ellers meget få trækkende landfugle. 23/3 raster en Hvidvinget måge og de følgende dage blev præget af træk af Sortand med 26/3 med 6311 som den største dag. Sidst på eftermiddagen 29/3 var det et dyr fra en anden dyrerække, der stjal al opmærksomhed, da der blev meldt Ulv omkring Grenensøen – der var vist ingen fra stationen, der nåede at se den.

Månedens sidste dag gav endelig tegn på forår – en artsrig dag med bl.a. Topskarv, Sølvhejre, Rød glente, Kaspisk måge, Skovsneppe – og ankomster af Landsvale og Svaleklire – og der kom endelig gang i musvågetrækket. Og ved Kabeltromlen blev der ringmærket 56 fugle ved Kabeltromlen. Kom så, forår!

Sortstrubet Bynkefugl. 28. marts.
Foto: Erik Christophersen.

April

Af Hans Christophersen

Fra månedens begyndelse består holdet af assistenter af Jonas Pedersen, Daniel Bloche, Laima Bagdonaite, og Michaëla Berdougou. Det begynder køligt og ret blæsende og det er især på havet, at det foregår. 1/4 ses 6 Topskarv, men også et pænt træk af Musvåge og Kongeørn blandt andet. 2/4 ses den første Sort Glente foruden et for foråret stort antal Alk/Lomvie med godt tusind fugle, og dagen efter høres en af årets meget få Hvidvinget Korsnæb. Men denne dag er det ellers en flok på 6-7 Spækhuggere, der er det store trækplaster. De følgende dage fortsætter det kølige vejr, men 11/4 løjer vinden lidt af og det er muligt at ringmærke lidt mere, blandt andet 24 Fuglekonger. Det er dog stadig på havet, at det sker med rekordmange vesttrækkende Suler denne dag – i alt 4345!

12/4 Sluttes Rasmus Matthiasen-Juhl siger til holdet, og efter et par stille dage dukker Skagen Fuglestations 'signaturart' – Steppehøg - omsider op, endda med hele tre adulte hanner. 16/4 ses den første større dag med Fiskeørn med 16 trækkende, den første Lærkefalk ses og der ringmærkes Skovhornugle, men dagen efter er det atter over havet, der trækker. Nogle få har fornøjelsen af en Sortbrynet Albatros ved Grenen og ved Nordstrand har en gruppe en fornøjelse af en Pukkelhval, som endda ses springende. Mange finker ses ved Nordstrand, et forvarsel om den følgende dags ca. 82.000 trækkende. Der er også godt gang i kærhøge og falke denne dag med 51 Blå Kærhøg og 5 Steppehøg foruden 98 Tårnfalk, 22 Dværgfalk og 10 Vandrefalk. Der er også kommet lidt gang i ringmærkningen med 78 fugle denne dag og op mod hundrede de følgende. 19/4 topper forekomsten af en række rovfugle. Det gælder blandt andet Fiskeørn (33), Blå Kærhøg (69), Steppehøg (6), Spurvehøg (402), Fjeldvåge (18) foruden en Steppevåge. Endvidere understreger en Vågehval de nye standarder for forekomsten af hvaler ved Skagen.

Første Løvsanger for 2021. 20. april.
Foto: Skagen Fuglestation.

20/4 vender Mikkel Friborg Mortensen tilbage på stationen og nogle blæsende og kølige dage følger – ikke hans skyld. Den første Hvidnæbbet Lom, en gps-mærket Høgeørn dukker atter op i Skagen foruden 13 Havørne og en Kongeørn, der også ses de følgende dage. 24/4 ses to Hvid Stork og der er afsked med

Daniel, og dagen efter ankommer Sander Villumsen for at tilbringe en uge som assistent. Samme dag 'invaderes' området omkring Det Grå Fyr af TV-folk fra DR. 'Klitkoret' medvirker i en heldagsudsendelse med baggrund i Højskolesangbogen, og Simon medvirker og fortæller om Fuglestationen. Det bliver dog også en fin falkedag med de højeste noteringer af Dværgfalk (40) og Vandrefalk (11). Desuden trækker en usædvanligt tidlig Biæder over Grenen. Dagen efter er der indvielse af fine nye rovfugletavler på Flagbakken. Det er desuden den første større trækdag af Rødstrubet Lom og denne og de følgende to dage ses samlet mere end 3000 trækkende. 27/4 ringmærkes 111 fugle og dagen efter 205, hvoraf mere end halvdelen er Rødhals. 28/4 ses Hærfugl og i månedens sidste dage opholder der sig mange Havørne i området – dagligt ses 10-15 fugle foruden en Kongeørn. 29/4 bliver der set en han Hvidhalset Fluesnapper i Skagen by, som dog kun ses af en enkelt lokal. Desuden ses der Dværgværling på Grenen og det bliver en fin rovfugledag med bl.a. 20 Lærkefalke og flere Steppehøge.

Maj

Af Henning Ettrup

Det blev en måned med fast besætning bestående af Michaëla Berdougo, Laima Bagdonaitė, Mikkel Friborg Mortensen, Jonas Pedersen og Rasmus Matthiasen-Juhl suppleret af mange gæster og besøgende, bl.a. DOF-ung. Det gode vejr fra slutningen af april fortsætter ind i maj, hvor også de første af sommerens fugle ankommer, bl.a. 2/5 Gærdesanger mærket i Israel! og 3/5 Broget Fluesnapper. Årets CES startede pænt ud 2/5 med 25 fangede fugle, hvor samtidig mange rovfugle passerede med det varme vejr fra syd – iblandt dem en ny art for Danmark, Gulnæbbet Glente! Med de sydlige vinde var der også mange gennemtrækkende fugle, især Eng- og Skovpiber, men også flot Hærfugl lod sig se. Efter den gode start på måneden følger dage med regn, som lukker ned for det meste. Det blev til tre dage med regn som gav mulighed for lidt kratlusk efter ophobning af fugle, som bl.a. gav lidt ringdrosler, Alm. Kjove og Storkjove. Den 7/5 blev det igen vejr til mærkning, herunder årets første Rørsanger. Så oprandt dagen for "Bird Race" mellem udvalgte fuglestationer i Danmark, Norge og Sverige med årets første Græshoppesanger og Tornsanger, men også højdepunktet, en Prærietrane trækkende mod Sverige. Proppen gik af flasken den 10/5, hvor forårets fugle for alvor dukkede op. Det var startet forsigtigt dagen før med Sortterne, Dværgmåge og første Gøg. Allerede fra morgenstunden var der gang i den, og det resulterede i 386 fangede fugle på to dage, bl.a. årets første Grå Fluesnapper, Havesanger, Sivsanger, Skovsanger og –

som de sidste fugle ved Kabletromlen – Vendehals og Dværgværling. Dagen blev i øvrigt krydret med Hedehøg, mindst 5-6 Piroler, Mursejler, Rødrygget Tornskade og Islom, ligesom Thorshane passerede Nordstrand. De næste dage gik mere stille for sig, dog med obs af 4 Islom samt Hvidhalset Fluesnapper 12/5. Dagen efter fik en gruppe DOF-ung'ere dog nogle fine oplevelser med ringmærkning af Blåhals og obs af Islom, Sort Glente og Toplærke, som var på sjældent besøg. Det fine vejr sluttede med et tordenbrag, men inden blev fanget Skovhornugle og årets første Gulbug fulgt af Lille Fluesnapper. Midten af maj blev nu passeret, og der var for alvor gang i trækket. 16/5 gav bl.a. 450 Våger og Kongeørn i samme flok. Samme dag blev det til 180 fugle (hvoraf halvdelen var løvsangere) i nettet og dagen efter 206 (hvoraf de 130 var Løvsangere), men også 2 x Lille Fluesnapper, mens Rødstrubet Piber passerede. Næste dag gav et par fine aflæsninger – en norsk mærket Løvsanger samt en Rørsanger, som var mærket på Skagen for 9 år siden, som altså har været 17 gange frem og tilbage til Afrika! Og så blev mærkningen endda forstyrret af bl.a. 3 - 4 Islommer, 1 - 2 Piro, Sort Glente, Mosehornugle, Lærkefalk, Rørdrum, Skestork, Gråmåge og årets første Hvide Stork. Der blev midt i det hårde arbejde også tid til lidt spas med afholdelse af årets koncert. Bandet bestod af de to dansere Michaela og Laima, og de to sangere/beatboxere Jonas og Rasmus. Et par dage med mellemfornøjet vejr kan også give fede oplevelser, f.eks. 23/5 7 spækhuggere ved Nordstrand, Ringdrossel i nettet og suler tæt på kysten til stor fornøjelse for nye gæster, Karen Marie og Søren, på stationen. Og de fik de næste dage spændende intro til ringmærkningens kunst, og også nogle for dem, førstegangs jagttagelser af bl.a. Drosselrørsanger, Mosehornugle, Lærkefalk og Ringdrossel ligesom de blev introduceret til fældning og aldersbestemmelse – en helt ny verden for dem.

Årets første Kærsanger. 26. maj.
Foto: Skagen Fuglestation.

De følgende dage fik de endnu flere oplevelser, bl.a. årets første Kærsanger 26/5, men også af naturens andre skabningen, Markfirben, biller, Soldug mv. Månedens sluttede med besøg af DOFs ”Ørneklubben” som fik nogle sommerlige dage, ganske vist med havgus og tåge om morgenen, som kun gav få fugle i nettene, men til gengæld andre fine obs, f.eks. den første Lille Skrigeørn, Biæder, Plettet Rørvagtel, Kongeørn og Græshoppesanger.

Juni

Af Knud Pedersen

Denne måned markerer afslutningen på første halvårs aktiviteter ved Skagen Fuglestation.

I år blev det den helt store finale, hvis man vurderer ud fra månedens forekomst af sjældne fugle. Buketten af sjældne fuglearter blev den største og mest alsidige som nogensinde er registreret for juni i Skagen. Her er den art for art i vilkårlig rækkefølge:

Citronvipstjert, Biæder, Rosenstær, Rødrygget Svale - både vestlig og østlig race, Bjergløvsanger, Buskrørsanger, Hætteværting, Sort Stork, Lille Skrigeørn, Kejserørn, Høgeørn, Gåsegrib, Atlantisk/Scopolis Skråpe, Bonapartemåge og Rosenterne.

Alle sjældnehederne blev set rigtig godt af de mange feltornitologer som opholdt sig i Skagen eller kørte hertil for at se dem. Særligt Grundlovsdag den 5. juni var enestående. Denne dags fugleoplevelser er da også beskrevet mere indgående i dette årsskrift. Ellers kan en nærmere omtale af de enkelte fund ses under årsskriftets afsnit om observationer ved Skagen Fuglestation i 2021 eller de særskilte artikler om fundene.

Månedens bød på flere udskiftninger blandt de frivillige observatører og ringmærkere. Rasmus Matthiesen-Juhl stoppede 15. juni og Mikkel Friberg Mortensen en uge senere. De blev afløst af Taïma Lorentzen fra 13. juni og Frank Osterberg fra 16. juni. De to langtidstationære frivillige Jonas Pedersen og Michaëla Berdougo fortsatte til slutningen af juni.

De faste aktiviteter med daglige trækoobservationer og ringmærkning fortsatte til midten af juni, men herefter mere sporadisk måneden ud. Af andre aktiviteter blev der foretaget enkelte punkttællinger og registreringerne af ynglesucces i skarvkolonien i Skarvsøen fortsatte måneden ud. Nogle aftener med stille vejr blev der foretaget fangst og ringmærkning af Natravn i Skagen Klitplantage. Endvidere blev det til en fællestur til en gård ved Jerup med ynglende Slørugle for de frivillige, gæsterne i lejligheden og lokale frivillige. Ungerne skulle ringmærkes under

Aftenpåfugløje.

Foto: Skagen Fuglestation.

kyndig ledelse af Lars Bo Jacobsen. I år var der kun to unger i ynglekassen - måske på grund af det kolde vejr i det tidlige forår.

Det blev også til en oplevelsestur for de frivillige til Nordsøen Oceanarium i Hirtshals.

Med Anders Østerby som guide fik deltagerne nogle gode timer i det moderne formidlingscenter.

Traditionen tro blev afslutningen af første halvårs aktiviteter fejret i fyrehaven med et hyggeligt grillparty for de frivillige og gæster på fuglestationen samt lokale frivillige.

Juli

Af Peter Kristensen

Juli måned er ynglefuglenes måned. Det afspejler sig også i ringmærkningen. Flere nyudføjne unger går i nettet. På grund af antallet af fugle går også flere forældrefugle i nettet.

Ringmærkningen blev kortvarigt afbrudt den 3. juli, da der blev meldt spækhuggere ud tæt på Grenen. Spækhuggerne sås tydeligt fra bl. a. kabeltromlen. Samme dag så Erik Christophersen en Fiskeørn med sort hoved.

Som Martina Hillbrand siger den 4. juli: "Who needs sleep" før hun sammen med de andre om aftenen checkede nettene, medens en Natravn gav opvisning over deres hoveder. Og stor var overraskelsen da ikke fandt bare én men hele to natravne i nettet. En han og en hun. Og minsandten om ikke yderligere en han blev pillet ud ved halv to tiden.

Nu er det jo ikke kun fugle og hvaler der ledes efter. På en tur hjem fra skarvkolonien fandt Frank Osterberg både Hugorm (hun) og Markfirben.

Et par dage senere sås både Rovterne og Sortterne fra Grenen.

Nu er det ikke alle fugle der ringmærkes, der nødvendigvis hentes ud af nettene. Sidst på måneden fandt ringmærkerne 5 unger af Stor Præstekrave ved siden af Sandormsporet. De blev alle ringmærket.

Stor Præstekrave. 27. juli.

Foto: Skagen Fuglestation.

Den sidste dag i måneden gik turen til Jerup Strand i søgning efter vadere. Både Strandskade, Almindelig Ryle, Trane og Krumnæbbet Ryle var blandt fundene.

August

Af Niels Eriksen

Nye unge assistenter kommer til fra månedens start og bliver en del af efterårets team på stationen. På førstedagen er de med til at redde en ung Tårnfalk. Franks skal forlade stationen en uge inde i måneden for at vende tilbage og færdiggøre en PhD og forsøger sig med natfangst. Det lykkedes ham at fange og ringmærke en Havterne inden afrejsen.

Natfangst bliver et stort tema i måneden men inden går meget tid med oplæring af de nytiltrådte. Simon tager sig af opgaven ved kabeltromlen og der ringmærkes pænt med småfugle gennem hele måneden. Især fylder sangerne meget og på gode dage ringmærkes 25-45 fugle med dominans af Torn-, Gærde-, Løv- og Gransangere, men også mange andre sangere er blandt. Det bliver også til to blåhalse i løbet af måneden (5/8 og 24/8), en Stor Flagspætte ved Jennes sø (9/8) og Skovskade (20/8). Ved Verdens Ende 3 giver Knud de unge lektioner i artskenedegn og optællingsteknikker i en måned, hvor Sortænder og Suler hører til dagens orden, men hvor også alkefugle, Alm. Skråpe og Storkjover ses. Storkjoverne kulminerer 19. august med 60 eksemplarer blandt flere arter havfugle.

Hjemme på stationen gennemfører Simon sessioner til styrkelse af ringmærkningsdelen og introducerer assistenterne i fuglenes fældning og artskenedegn. I den anden uge af august er der Kattegatuge og flere arrangementer gennemføres i samarbejde med Det Grå Fyr og Region Nordjylland.

Fuglestationen indkøber midt i måneden en natkikkert og hurtigt bliver det klart, at den giver nye muligheder. Nu åbner natten op for ikke kun sæler, ræve og flagermus men også for rastende fugle, der forsøges fanget, men let er det ikke. Til gengæld sker der dramatiske hændelser med Rosalinas ord natten mellem den 22.-23. august. Det lykkedes med net og for første gang i Danmark at fange en Lille Stormsvale. Det fejres kl. 01:30 med champagne, som Oluf Lou har med til markeringen. Få dage efter tager Simon, Lisa og stationens assistenter på tur til Himmerland for at fange Tredækker. Erfaringerne fra natfangst ved brug af natkikkert skal udnyttes. En Tredækker fanges den 25. og to den 30. august. Sådan! Efterfølgende beskrives succeserne med natfangst i fine Netfugl-artikler.

Hvepseedderkop.

Foto: Skagen Fuglestation.

September

Af Anders Brinkmann

Fra starten af måneden er Augustin Sticksel, Rosalina Sø Leth-Nissen og Ulysse Reverre på stationen. Ulysse rejser dog hjem og erstattes kort efter af Robbie Lawler. Sidst på måneden er der et stort rykind af frivillige piger. Angela Di Pumpo og Justine Costa støder til for resten af sæsonen, mens tidligere frivillig, Amelie Zeller besøger stationen en uges tid.

Måneden indledes med en Sørgékåbe, den anden observation af Kongeørn i efteråret samt fællesspisning med Det Grå Fyrs venner. De frivillige analyserer på natoptagelser og registrerer bl.a. en tudende Natugle ved Grenen. En ikke årlig art i Skagen. 7/9 finder Alex Sand Frich en Grøn Sanger i Ellekrattet.

Ringmærkningen foregår primært ved Kabeltromlen, hvor der bl.a. fanges Dobbeltbekkasiner, Skovskader, Engpiber, Landsvale, Stenpikker, Bynkefugl og en norskmarkert Rødhals. I industrikvarteret opstøves en Tredækker. Trods ihærdige forsøg lykkes det ikke at fange og ringmærke fuglen, så ringmærkningsteamet må helt til Aalborg, før der er held med at ringmærke denne sagnomspundne fugl.

En art, der til gengæld er stor succes med i Skagen i år, er Lille Stormsval. Natfangsten på stranden ved Det Grå Fyr fortsætter ind i september, og der er gevinst hele to gange - den ene bærer sågar en norsk ring. I forbindelse med natfangsten holder fuglestationen 'åben hus', hvor folk fra nær og fjern har mulighed for at følge nattens fangst og om muligt, se en Lille Stormsval helt tæt på. Som sidegevinst flyver et par vadefugle også i nettene - en Sandløber og en Sortgrå Ryle.

Midt i september dukker en tidlig Nordisk Lappedykker op ved Grenen, og et par Pungmejser gør trækforsøg. Fra 10/9 og måneden ud raster der unge Topskarv i Skagen Havn. 11/9 er tallet helt oppe på 6 fugle.

Af øvrige projekter arbejder Simon og Rosalina på videoer til projektet 'Fugle for alle', døde Mallemukker indsamles på strandene til tjek for plastik i maverne, og på de kolde regnvejrsgange afholdes indendørs lektioner om småfuglenes fædningstrategier. Der afholdes flere guidede ture for nordjyske folkeskoleklasser samt en gymnasieklasse fra Skive. Desuden laver Simon og Rosalina 'fuglestratego' med lokale skoleklasser.

Der observeres.
Foto: Skagen Fuglestation.

Sidst på måneden blæser det op, hvilket bringer flere gode havfugledage med sig. Det giver god mulighed for de frivillige til at træne de forskellige havfugles dragt karakterer. Det sker under kyndighed vejledning af Knud Pedersen på Verdens Ende. 23/9 bliver en stor havfugledag med arter som Kuhls Skråpe, Sabinemåge og Dværgmåge. 26/9 bliver også god med arter som Sodfarvet Skråpe, Stor Stormsval og Sabinemåge. Stormene bringer desuden arter som Topskarv, efterårets eneste tre observationer af Sorthovedet Måge, Sortterne og Lunde med sig.

Slutningen af september bliver også en periode med flere sjældne og fåtallige arter. Således opdages der 20/9 en Markpiber over Grenen, 24/9 ringmærker Michael Ancher årets anden Høgesanger ved Jennes Sø, 25/9 ses årets eneste Dværgværling på Grenen og 26/9 ses en Rødtoppet Fuglekonge på Grenen. Hvidbrynet Løvsanger har et begrænset år med kun tre fund, hvoraf de to gøres i september, 22/9 og 29/9.

Oktober

Af Niels Eriksen

Augustin, Rosalina, Robbie, Angela og Justine er de gennemgående assistenter i måneden og de suppleres af flere, der i perioder bor og hjælper til i ringmærkningen eller med observationer fra Verdens ende. Gæsterne i lejligheden følger assistenternes arbejder, får fine oplevelser i løbet af dagen og bidrager ofte med maden til det måltid, de fleste efter en lang dag ser mest frem til, aftensmaden. Blandt gæsterne skal nævnes en enkelt, Eva Hvelplund. Hun fotograferer og leverer meget fine billeder af ringmærkede fugle, og særligt Skægmejsen portrætteres meget flot. Skægmejsen er i øvrigt en hyppig gæst i nettene i oktober. Hendes foto af waders på tørrestativet ved Kabeltromlen fortæller også en hel historie. Der ringmærkes de fleste dage, men når vejret umuliggør opgaven, er observationer næsten altid muligt. Døde alkefugle dukker op i stort tal og det bliver hurtigt til et projekt at følge udviklingen. Aarhus Universitet involveres og landene omkring Nordsøen rapporterer alle om døde havfugle. Fuglene er magre og sult er den sandsynligste årsag.

I ringmærkningen er der gode og dårlige dage. En god dag dækker både mange fugle men også mange arter, som f.eks. 7. oktober med 128 fugle fordelt på 16 arter, hvor Gærdesmutte tegner sig for 19, Rødhals for 18 og Jernpurv for 16 stk. I efterårsferien er der stor aktivitet ved Det Grå Fyr. Fuglestationen bidrager bl.a. med "Gittes Værksted" og aktiviteter for børn, "Åben Fryser", hvor Simon fortæller og viser fugle fra fryseren og en "Natur" under storm og højvande, hvor fugle og sæl findes ved brug natkikkert. Natkikkerten

bruges også flere gange med succes til fangst af Enkeltbekkasin. Gennem hele måneden forsøger assistenterne med fælde at fange fugle på stranden – Snespurv og Skærpiber – men først den 31. oktober lykkedes det endeligt.

Lille Gråsisken.

Foto: Skagen Fuglestation. 17. november.

November

Af Thomas Vikstrøm

Hele november var fuldt besat og fortsat med stor aktivitet af mange frivillige. I felten blev der bl.a. foretaget NOVANA-optælling af gæs og svaner (14/11), fældefangst af skærpiber (med succes 18/11), netfangst af bjergpiber i rørsump med melorme som lokkemad (forgæves), indsamling langs kysten af døde mallebukker, lomvier og alle til Institut for Ecoscience samt indsamling af strandsnegle til analyse for evt. giftstoffer i det vand, som sneglene filtrerer. Endvidere blev der næsten dagligt foretaget hav- og trækobs især på Verdens Ende, hvilket gav bl.a. en søkonge 4/11, islom og sortgrå ryle på flere datoer, 530 sangsvaner 8/11, en sen havterne 10/11, alm. kjove, dværgmåge, en sen gulirisk (alle 12/11), en polarlomvie 13/11, en brun løvsanger 15/11 og et par sene landsvaler 14/11, 24/11 og 26/11. Ofte blev der også kigget efter måger bl.a. i havnen, hvilket resulterede i en sortgrå ryle her 9/11. Flere dage blev

det forsøgt at fange sandløbere, desværre uden held, og flere nætter blev det forsøgt at fange og ringmærke skovsnepper, hvilket lykkedes 11/11, 12/11 og 26/11. Endelig skal fremhæves den faste ringmærkning af især småfugle, som generelt for efteråret gav et lavere antal ringmærkede fugle end gennemsnittet for de senere år. Fremhæves kan 81 grønsiskener 3/11, en gråsisken med norsk ring 4/11, enkeltbekkasin på flere datoer, en hel flok halemejsler 8/11, en snespurv 12/11, en sibirisk gransanger 15-16/11, en skægmejsle 16/11 og årets første sortand 23/11. 19/11 blev en legende odder set og fotograferet lige uden for fuglestationen. Blandt indendørsaktiviteterne kan nævnes reparation af fangstnet, rensning af kikkerter, analyse af natlige lydoptagelser, en præsentation af en specialeopgave om splittersens spredning efter yngletiden samt arbejdet med videoer, dels én beregnet på frivillige til foråret på fuglestationen, dels nogle til brug for projektet Fugle for Alle.

December

Af Thomas Vikstrøm

Årets aktiviteter strakte sig – med sparsom bemanning - frem til og med 8/12 og indbefattede først og fremmest den afsluttende årsrensning af fuglestationen, sortering af ringmærkningspæle samt lidt spredt observation på Grenen og i havnen. 2-3/12 var stadig gode dage, domineret af lommer, alkefugle og rider, hvorudover kan nævnes to bjergpibere, to blå kærhøge, en mallebuk, nogle sene sangdrosler og misteldrosler samt to sortstrubede bynkefugle. 4/12 gav mange skærpibere og en ung gråmåge, og 5/12 kom der igen rider og alkefugle trækkende ud af Kattegat. 6-8/12 sås en del skærpibere, rider og havlitter ved kysten neden for fuglestationen. Der blev i ugens løb gjort lidt forsøg med en lille ruse til pibere på stranden, men uden succes. Det samme gjaldt stort set strandvandring mhp. indsamling af døde fugle; dog blev der fundet en død søkonge 6/12. Heller ikke forsøg på aftenfangst 5/12 og 6/12 gav resultat, men der blev dog set op til 10 skovsnepper og en husmår.”

Gråmåge.

Foto: Jonas Pedersen.

Yellow-billed Kite (Gulnæbbet Glente)

Af Michaëla Berdougo

On Sunday the 2nd of May 2021, at the time when I was volunteering at Skagen Fuglestation, I went for a casual walk in the afternoon where I observed a kettle of raptors above western Ellekrattet with buzzards (våger), kites (glente) and a young Hen Harrier (Blå Kærhøg). As I was still yet to identify a Black Kite (Sort Glente) by myself, I took many pictures of what I was pretty sure was a Black Kite so I could get my identification confirmed back at the station. The raptors went northeast, and I continued my walk. I stopped on a hill near 'Kap Gadagung' and observed deer foraging for a while. Half an hour later, a kite flew back from the sea and soared above me, this time heading south. I was pretty sure it was the same Black Kite I had seen before but just to make sure I took more pictures. After dinner, I showed my pictures to Jonas Pedersen, another volunteer, who became quite quiet when seeing the pictures of the kite. The silence that was supposed to be a joke at first, turned into screams of excitement.

A Yellow-billed Kite was found a month earlier in the Netherlands, more precisely in Groningen, on April 11th. Pictures were taken and word had spread. Yellow-billed Kites are commonly found in the Sub-Saharan region and Northeast Africa. But in Europe? This first record was a huge deal! The individual was seen again on April 15th on Wangerooge, a German island in the Wadden Sea. Three weeks later in Skagen, Jonas and I compared the pictures I took to the picture taken in the Netherlands and with the help of Frederik Johansen who pointed out a broken primary, we came to the conclusion that the "black kite" I saw was actually the same Yellow-billed Kite seen in the Netherlands in April! Not only had I taken pictures on its way out but also on its way back half an hour later. As raptors were flying pretty high that day, other people mistook it for a Black Kite as well. Luckily, the kite stayed in the area overnight and many keen birders got to see it the following morning. The bird was followed migrating out from Grenen for about five km, after which it disappeared in the distance.

It was later identified as belonging to the *Milvus aegyptius parasitus* subspecies, distributed across Africa south of the Sahara, on the Comoros and in Madagascar. Interestingly, the other subspecies *M. a. aegyptius* is found closer to Denmark, breeding in Egypt, Northeast Africa and Southwestern Arabia.

Yellow-billed Kite on its way back after attempted migration in Skagen, May 2nd, 2021. Arrows indicate distinctive features used for identification when comparing to the individual seen in the Netherlands. Picture by Michaëla Berdougo.

Yellow-billed Kite on its way north after a rainy morning in Skagen, May 3rd, 2021. Picture by Jørgen Kabel.

Hætteværling

Af Lars Grøn

Hvis man vil se Hætteværling i Skagen, skal man kende sin besøgstid.

Foråret 2021 bød på hele to Hætteværling hanner på Grenen. Og ikke nok med det - begge fugle lod sig se klokken 05:16 - 05:18 og blev kun set i de to minutter. Første fund blev gjort af Jakob Engelhard den 24. maj. Fuglen blev opdaget i den højt beliggende busk på Verdens Ende. Her var fuglen meget territoriehævdende overfor de lokale Gulspurve og lod sig se af over 25 personer. Personligt stod jeg på Grenens parkeringsplads, da Jakob meldte fuglen ud på Zello.

Forventningsfuld begav jeg mig i rask trav mod Verdens Ende 1, da endnu en melding kom ud på Zello. Nu var fuglen fløjet mod sydvest i retning mod Ellekrattet, hvor jeg kom fra. Derfor vendte jeg omgående om og begav mig atter mod parkeringspladsen i håb om at den smukke sjældne værling kunne genfindes her. Fuglen blev aldrig set igen og efter en times eftersøgning måtte jeg atter begive mig mod Verdens Ende med uforrettet sag. Ærgrelsen blev bestemt ikke mindre, da de tilstedeværende birdere kunne fremvise flotte billeder og videoer af den smukke Hætteværling han, som de havde set virkelig godt. Glæden var derfor endnu større da det surrealistiske skete den 6. juni - endnu en Hætteværling han blev set på Grenen. Det var dagen efter den måske bedste dag for sjældne fugle i Skagens historie. Dagen forinden havde Fars dag budt på blandt andet Silkehejre, Lunde, Lille Skrigeørn, Rosenstær, Sort Stork, Citronvipstjert, Buskrørsanger, Biæder,

Gåsegrib og Høgeørn. Så der var lagt i ovnen til endnu en mindeværdig dag. Ankomsten på Grenen var klokken 04:15. Samtalerne gik selvfølgelig på den historiske dag dagen for inden. En enkelt trækforsøgende Rosenstær vidnede om, at der sikkert var flere kaniner i hatten som Nordens bedste forårstræklokalitet kunne diske op med. Klokken 05:13 blev vi på obsposten på Verdens Ende beriget med en Kvækerfinke han i fuld sommerdragt. Den sad i den højtbeliggende busk hvor Hætteværlingen havde siddet 13 dage forinden. Vi (Frank Ishøj, Henrik Hald Nørgaard, Lars Ejlersen, Rasmus Matthiesen, Anders Rasmussen, Peter Rasmussen og jeg) snakker om den smukke Kvækerfinke og får skudt nogle billeder af den. Efter et par minutter hopper Kvækerfinken ned i krattet igen. Øv når en enkelt af observatørerne lige at sige. Jeg ser en ny fugl hoppe op fra krattet og den overtager nu Kvækerfinkes plads i den højt beliggende busk. Da fuglen sidder stille ser jeg øjeblikkeligt, at det er en Hætteværling han. Jeg når lige at få råbt "HÆTTEVÆRLING" inden fuglen begynder at synge! Alle på Verdens Ende ser fuglen rigtig godt på klods hold. Og ikke nok med det, så får vi også lov til at høre den synge i et lille minut. Her efter hopper den ned i krattet lige nord for obsposten og blev aldrig set igen. Hvilket plaster på såret efter at have dippet den første Hætteværling med få minutter. De mange tililende birdere, som ikke kendte deres besøgstid den pågældende morgen, gik dog ikke tomhændet hjem. Resten af dagen bød ud over en lækker gammel Steppehøg han på gensyn med blandt andet Gåsegrib og Sort Stork.

Hætteværling 6. juni.
Foto: Lars Grøn.

'Asiatisk' Rødrygget Svale

Af Claus Brostrøm Nielsen & Simon S. Christiansen

Claus beretter fra morgenen 2/6 2021: Kl. 5.00 ankom jeg til Grenen og parkerede bilen ved Sandormsporet. Det var min første af i alt fem dage i Skagen og forventningerne var selvfølgelig høje med den gode vejruddigt. Inden morgen-obsen på Grenen kunne starte, skulle jeg lige have klaret betalingen for parkering. Da jeg står og forsøger at finde ud af betalingsautomaten, får jeg kikkert op på nogle svaler, som ligger lige over mig. Uden kikkert ser jeg at en af fuglene har sort underhale. Hvad!? Var det virkelig en Rødrygget Svale (*Cecropis daurica*)? Jeg får sat kikkerten på fuglen, som stadig ligger næsten lige over mit hoved. I kikkert ser jeg nu sorte underhaledeækfjer og rød overgump. Sagen er klar - Rødrygget Svale!

Fuglen meldes ud på Zello kl. 05.05 og efterfølgende på Bird Alarm. Den ligger nu sammen med Landsvaler og Bysvaler over kiosken ved Grenens P-plads. Alex Sand Frich er lige ankommet til parkeringen og bliver den næste birder, der ser fuglen. Svalen bliver nu efterfølgende set af folk som står på Grenen, og et par af dem twitcheer fuglen. Vi lægger mærke til at fuglen er temmelig stribet på brystet, men er ikke klar over

om det er inden for variationen for Rødrygget Svale. Fuglen forsøger et par gange at sætte sig på taget af kiosken, men bliver jaget væk af de lokale Landsvaler. Flere folk kommer til for at se fuglen og ca. 20 personer når at se fuglen inden den kl. 05.45 ses sidste gang flyve ud mod Grenen. Efter at have set på billeder bliver vi klar over, at det formentlig er en af de østlige underarter af Rødrygget Svale. Kl. 08.50 genfindes fuglen ved Kabeltromlen, og den raster herefter de næste par timer, indtil den ses sidste gang kl. 10.37.

Som så mange andre morgener stod Simon ved Kabeltromlen og var i gang med ringmærkningen. Han beretter om situationen herfra: Der var frisk østenvind, og få fugle i nettene. En Skovhornugle var kort forinden desværre trillet ud af nettet, men en Skovskade var blevet hængende, og den kunne ringmærkerne muntre sig med at sætte ring på - uden for mange bidemærker i hænderne. Omkring kl. 5 melder Claus Brostrøm Nielsen om Rødrygget Svale på Grenens P-plads ved kiosken. Jeg havde ellers lige spejdet og tjekket svaler i den retning. Men det ville være fedt at se en alligevel. Resten af ringmærkningsteamet denne morgen (Jonas Pedersen,

Foto: Erik Christophersen.

Foto: Jens Kirkeby.

Rasmus Matthiesen og Michaela Berdugo) fik lov at cykle hen og se den. Jeg blev tilbage i tilfælde af, at det trak ud inden næste ringmærkningsrunde. Det lykkedes mig dog alligevel at se den i teleskop fra Kabeltromlen, hvor den fløj rundt med hovedsageligt Bysvaler omkring Kunstmuseet. Den var ca. 500 meter væk fra mig, så jeg kunne ikke se detaljer, og jeg noterede mig ikke videre måske bortset fra, at jeg ikke syntes den sprang så meget i øjnene som jeg har oplevet tidligere, og den hurtigt blev væk mellem de andre svaler for så at dukke op igen.

Da det var blevet tid til næste runde, kom mine folk tilbage. Rasmus viste mig billeder af fuglen. Den virkede meget stribet på undersiden, og så ringede en klokke for mig. Det pegede på en af de asiatiske underarter *ssp. daurica/japonica*, som jeg godt havde i erindringen kunne dukke op, specielt sent på foråret eller om sommeren er det med at være opmærksomme på dem. Jeg huskede i hvert fald et fund fra Øland, Sverige i juni for nogle år tilbage. Jeg har dog aldrig selv set én af de asiatiske racer og har ikke helt styr på alle karaktererne, men der var vist også et eller andet med farverne på oversiden... Jeg meldte derfor på Zello, Skagen Birding, om andre på P-pladsen havde noteret sig, at det kunne dreje sig om en af de asiatiske, fordi den var så stribet og opfordrede til at der blev taget billeder af oversiden. Alex Sand Frich svarede at han også havde spekuleret i dette. Mikkel Friborg Mortensen var tilbage på stationen, efter at han havde set svalen, og jeg bad ham derfor om at sende os billeder/tekst fra "Handbook of Western Palearctic Birds", så vi kunne blive lidt klogere på bestemmelsen.

Desuden havde Erik Christophersen været hurtig til at lægge billeder op på sin blog. Udover distinkt stribet underside på hvidlig bug kunne der på billederne ses mørkeblåt midt i nakken, så kalotten på issen har kontakt med nakke/ryg. Den var intens rødlig bag øjet og overgumpen virkede ret ensfarvet rødorange. Jeg var nu overbevist om at det måtte være en *daurica/japonica*.

Fuglen var imidlertid ikke længere at se, indtil Jørgen Hulbæk Christiansen genfandt den omkring 8.50. Til at starte med kunne vi ikke se, om det var samme fugl eller en ny fugl. Indtrykket af gumpens farve varierede en del alt efter lyset på fuglen. Men efter noget tid blev det klart for os, at det var den samme, specielt efter at den var kommet helt tæt på os ved Kabeltromlen. I de næste par timer rastede den frem og tilbage mellem Grenens P-plads, Verdens Ende og Kabeltromlen, hvor vi ved sidstnævnte fik rigtig gode observationer af den, når den med de andre svaler dykkede ned til de våde mudderbaner lige nord for Kabeltromlen ad flere omgange. Det lykkedes mig endda at få stemmen optaget en af gangene.

Sjovt nok var der for få dage forinden, om aftenen den 30. maj også fundet og fotograferet en Rødrygget Svale af Torben Andersen samme sted på Grenens P-plads. Denne var dog tegnet som de normalt plejer at være, tilhørende den sydeuropæiske underart *ssp. rufula*.

Bestemmelse

Den distinkt stribede og lyse underside, mørkeblå bro

i nakkefjerene og ensfarvet overgump, som kan ses på billeder af fuglen fra Skagen, er alle vigtige karakterer, der skelner den fra de europæiske *ssp. rufula*. Disse kan om foråret højst opvise meget smalle (og ikke sorte) penselstrøg på undersiden og i så fald mest omkring brystet. *Ssp. rufula* har desuden rustfarvet nakkebånd, der går hele vejen rundt om nakken. Overgumpen hos *ssp. rufula* er tofarvet, hvor den går fra at være rustfarvet op mod ryggen, for så at blive hvid i den nederste del. I tillæg har fuglen fra Skagen mørk tøjle og kun en meget smal øjenbrynsstribe, hvilket også er karakterer for de østlige underarter.

Ud fra vores nuværende viden er det meget svært at skelne mellem *ssp. daurica* og *ssp. japonica*, uden at kunne tage mål af dem i hånden. Det nævnes at *ssp. japonica* ift. *ssp. daurica* generelt har lysere underside med kraftigere stribning, mørkere hoved, endnu mindre øjenbrynsstribe og kan have mørke striber i overgumpen (Tveit 2011). Det er dog alle overlappende karakterer, hvor man kan sige, at de karakterer, der adskiller dem begge fra *ssp. rufula*, er tydeligst tegnet hos *ssp. japonica*. Skagenfuglens udseende stemmer dog meget fint overens med billeder af fugle taget af *ssp. japonica* i deres yngleområde, som er den østligste og sydligste af de to underarter.

I Sydøstasien yngler der en meget lignede art: Asiatisk Stribesvale *Cecropis striolata* – eller på engelsk Striated Swallow, som ligner *ssp. daurica/japonica* meget. Asiatisk Stribesvale har dog hele nakken mørkeblå (ikke kun som en bro), samt hvidere undervingedækfjer og endnu tykkere striber på bugen. Det er desuden en udpræget standfugl, hvorfor det ikke forventes, at den vil kunne strejfe til Europa.

Norsk fugl

23/5 blev der observeret en 'Asiatisk Rødrygget Svale' i Nevlungstranda Naturreservat ved Larvik. Det kunne potentielt omhandle samme fugl som i Skagen, men på billeder kan det ses, at fuglen ved Larvik bl.a. havde

Rødrygget Svale *ssp. daurica/japonica*.

Foto: Jens Kirkeby.

små distinkte hakker i håndsvingfjerene i begge vinger, som fuglen fra Skagen ikke har. Omvendt har Skagenfuglen to tydelige hakker i halen, som Larvikfuglen ikke har. Der er derfor med sikkerhed tale om to forskellige individer.

Norge har i alt godkendt seks fund af 'Asiatisk Rødrygget Svale' i landet (inklusive fuglen fra 23/5 2021). Heraf er én af fuglene bestemt til underart, *ssp. japonica*. Det omhandler landets første fund fra den 31. maj 1905 i Finnmark, som dengang blev indsamlet og aflivet. Det har, ud over brug af dragtkarakterer, derfor været muligt at bestemme den ud fra mål. *Ssp. japonica* nævnes at være mindre end *ssp. daurica* (Tveit 2011). Sverige har to fund af *ssp. daurica/japonica* til og med 2020, mens der også er godkendte europæiske fund i bl.a. Finland og Storbritannien.

Uafklaret taxonomi

Taxonomisk er Rødrygget Svale komplekset blevet diskuteret, og der efterlyses nærmere undersøgelser af underarternes tilhørsforhold (Thorne & Thorne 2014). Bl.a. er udbredelsesområdet for især nominatracen *ssp. daurica* meget uklar, og begge underarter har morfologisk flere fællestræk med Asiatisk Stribesvale, end de har med den europæiske Rødrygget Svale *ssp. rufula*. Det er derfor meget muligt at underarternes taxonomiske status vil blive ændret på et tidspunkt.

Tak

Tak til Tor A. Olsen for information om de norske fund.

Referencer:

Tveit, B.O. (2011). Identification of Asian Red-rumped Swallow and the first records for Norway and Britain. *Birding World*, 24 (8): 327-341.

Thorne, R. & Thorne, S. (2014). 'Asian Red-rumped Swallow' in Orkney and Highland: New to Britain. *British Birds*, 107 (7): 405-412.

Rødrygget Svale *ssp. rufula*.

Foto: Torben Andersen.

Bjergtaget i Skagen

Af Sebastian Klein og Jonas Pedersen

Sebastian beretter fra morgenen den 3. juni: Jeg ankom ved Kabeltromlen på Grenen lidt i 7 og fortsatte videre af Sylviastien mod Verdens Ende. Kort før obsbakken blev jeg opmærksom på en kort skovsanger-agtig trille, der umiskendeligt lød som en syngende Bjergløvsanger fra et tæt krat på stien foran mig.

Jeg ringede straks til Henrik Højholm, som stod på obsposten på den anden side af busken og fortalte, at der muligvis var en syngende Bjergløvsanger mellem os. Folkene på bakken kom straks ned til busken og det lykkes snart at få optaget lyden fra fuglen, men dog uden at nogen af os fik set fuglen i andet end glimt.

En lydoptagelse blev efterfølgende sendt til Rune Søe Neergaard, som kort efter gjorde os opmærksom på, at fuglen rent faktisk ikke bare sang på optagelsen. Den kunne også høres kalde, hvilket vi ikke hørte i felten. Optagelsen af kaldet pegede på Bjergløvsanger, og vi meldte derefter fuglen ud på Zello. Flere folk kom hurtigt til, og fuglen blev efterfølgende set i yderst korte glimt af få personer. Dog uden at konstatere andet end at det var en tilsyneladende bleg *Phylloscopus*.

Jonas fra Skagen Fuglestation meddelte, at de ville åbne nettene, og efter halvanden time var der bingo! Fuglen sad i nettet og kunne snart vises frem til hele 70 tililende fuglekiggere og alle var glade (ikke mindst undertegnede, som fik både ny ædelart og minsandten også ny Danmarksart på denne skønne dag!).

Jonas Pedersen fortæller om oplevelsen: Michaëla Berdougou og jeg sad og talte morgentrækket med Simon S. Christiansen og Anders O. W. Nielsen lige øst for Sandormsvinget. Det var en stabil morgenobs med Hedehøg, Biæder og Pirok. Men pludselig kom en melding på Zello-kanalen ”Skagen Birding” fra Sebastian Klein, om at de havde haft en sandsynlig Bjergløvsanger, der sang ved Verdens Ende. Først tog vi det stille og roligt og diskuterede stemmen på fuglen. Den bliver derefter meldt igen som syngende. Vi rykker øjeblikkeligt og når at høre den syngende et par gange fra Verdens Ende. Det går op for mig, at den sidder ufatteligt tæt på et af de net, vi har stående nord for Verdens Ende. Nettene ved Jennes Sø var lige blevet lukket af det andet hold fra fuglestationen, og jeg besluttede sammen med Simon, at vi godt kunne åbne nettene omkring Kabeltromlen i stedet.

Da vi åbnede, gik Michaëla og jeg på første runde... ingen Bjergløvsanger, faktisk ingen fugle overhovedet. Det tegner umiddelbart ikke godt, men vi er besluttet på at give det flere chancer. Fuglen bliver stadig meldt syngende her og der, men da vi går på den efterfølgende runde, har den været stille i noget tid. I et af de sidste net sidder der en kernebidder, og det er vi ret glade for. Den første i mærkningen dette forår. Men stadig... ingen Bjergløvsanger. Men så kommer vi til

Op mod 70 fuglekiggere kom forbi for at få et glimt af Bjergløvsangeren.
Foto: Hans Christophersen.

det allersidste net på runden. Jeg runder hjørnet og ser Michaëla pille en fugl ud af nettet. Hun siger til mig: "Det kan måske være den, men du skal slippe af". En generelt meget bleg fugl, meget lys på undersiden, gullig overgump og gullig kanter på armsvingfjerene... det er den!

Vi fragter fuglen til vores telt og begynder ringmærkningsprocessen. Vi noterer og måler vigtige karakterer i hånden: Bl.a. at P6 har en tydelig emargination og at spidsen af P2 flugter mellem P6 og P7, hvilket falder rigtig godt i tråd med det forventede – en Bjergløvsanger.

Efter ringmærkningen bliver fuglen fremvist for en flok glade ornitologer, der stod pænt i en lang række ved Sandormsporet, og efterfølgende bliver fuglen sluppet i samme område, som den havde rastet hele morgenen.

Efterskrift - I efteråret blev et lille dun sendt til DNA-analyse hos Martin Collinsons team i Aberdeen. Som ventet bekræftede analysen af mitokondriegenet, at fuglen tilhørte arten Bjergløvsanger, der normalt yngler på Den Iberiske Halvø gennem Frankrig til Italien. Fundet udgør det niende danske fund af arten og andet fund fra Skagen. Det første fund fra Skagen er fra den 31. maj 2005, hvor en fugl blev ringmærket i det samme område på Grenen.

Tak til Jørgen Kabel og Erik Christophersen for billeder og til J. Martin Collinsons team på University of Aberdeen for DNA-analyse samt til Simon S. Christiansen for input til artiklen, og ikke mindst tak til de mange fuglekiggere der på dagen donerede en skærv til Fuglestationens fortsatte arbejde.

Foto: Erik Christophersen.

Foto: Jørgen Kabel.

Grøn Sanger i Ellekrattet

Af Alex Sand Frich

Dette er beretningen om et fund af Grøn Sanger (*Phylloscopus nitidus*) den 7. september 2021 i Ellekrattet, Skagen. Fundet er det andet i Ellekrattet og det tredje i Danmark.

Fuglen blev i første omgang fejlbestemt til en Lundsanger (*P. trochiloides*, ssp. *viridianus*). Først en måned senere opdagede jeg fejlen efter at have kigget nærmere på mine fotos og lydoptagelser.

Om natten til den 7. september havde det været fint trækvejr, 13°C, SV 5 m/s og skyfrit. Fra kl. 6 om morgenen og frem til kl. 12 var vinden langsomt tiltagende til 8-10 m/s fra vest med vekslende skydække og stigende temperatur til 19°C.

Jeg startede dagen helt alene på Grenen kl. 6.27 og fortsatte indtil lidt før kl. 9, hvor jeg besluttede mig for at begive mig hjemad efter en småkedelig morgen uden nævneværdigt fugletræk. Bedste fugle havde været en rastende Storkjove og en Dværgfalk. Ved 9-tiden nåede jeg frem til P-pladsen på Grenen, og det var først da, at jeg besluttede mig for at gå en tur gennem Ellekrattet inden hjemturen. Det skulle vise sig at være en god beslutning.

Foto: Alex Sand Frich.

Der var en hel del småfugle i trækroneerne og det var i sig selv opmuntrende. Kl. 9.12 var jeg nået omtrent 30 meter ind ad vejen i Ellekrattet. Da hører jeg i et blandet fuglekor flere tydelige Hvid Vipstjert-lignende kald, der straks får mig til at tænke på Lundsanger.

Jeg finder hurtigt fuglen i det tætte løv over mig, hvor jeg ser den ganske godt, men kortvarigt. Jeg hæftede mig særligt ved at den havde et meget tydeligt vingebånd og min endelige bestemmelse til Lundsanger faldt da prompte.

Jeg ser dog også, at den virker meget gullig på strube/øvre bryst a la ung Løvsanger, men det slår jeg hen som "optisk bedrag", der må skyldes, at lyset i trækroneerne snyder mig. Vingebåndet og fuglens kald havde jo fortalt mig nok til at bestemme den til Lundsanger, og på grund af den gullige farve gættede jeg på, at det måtte være en ungfugl. Det var så min første efterårs-Lundsanger nogensinde, men deri tog jeg altså fejl.

Jeg fik optaget nogle kald med min mobiltelefon og meldt fuglen ud som Lundsanger på Skagen Birding (Zello) og Bird Alarm. Herefter hastede jeg tilbage til

bilen for at få hentet mit kamera og bedre optageudstyr. Da jeg kom tilbage til åstedet var fuglen som sunket i jorden, og jeg blev faktisk lidt træt af mig selv over, at jeg ikke havde taget fotoudstyr med i første omgang. Jeg forsøgte mig et par gange med playback af Lundsangers kald og sang, men det fik jeg ikke nogen respons på.

Jeg så dog stadig en del "phyller" i trækroneerne, men ingen med vingebånd. Men heldigvis, lidt mere end 20 minutter efter jeg sidst havde kontakt med fuglen, hørte jeg den igen kalde fra trækroneerne, og i løbet af de næste 10-15 minutter fik jeg taget nogle få fotos samt optaget flere og bedre kald og to korte sangstrofer.

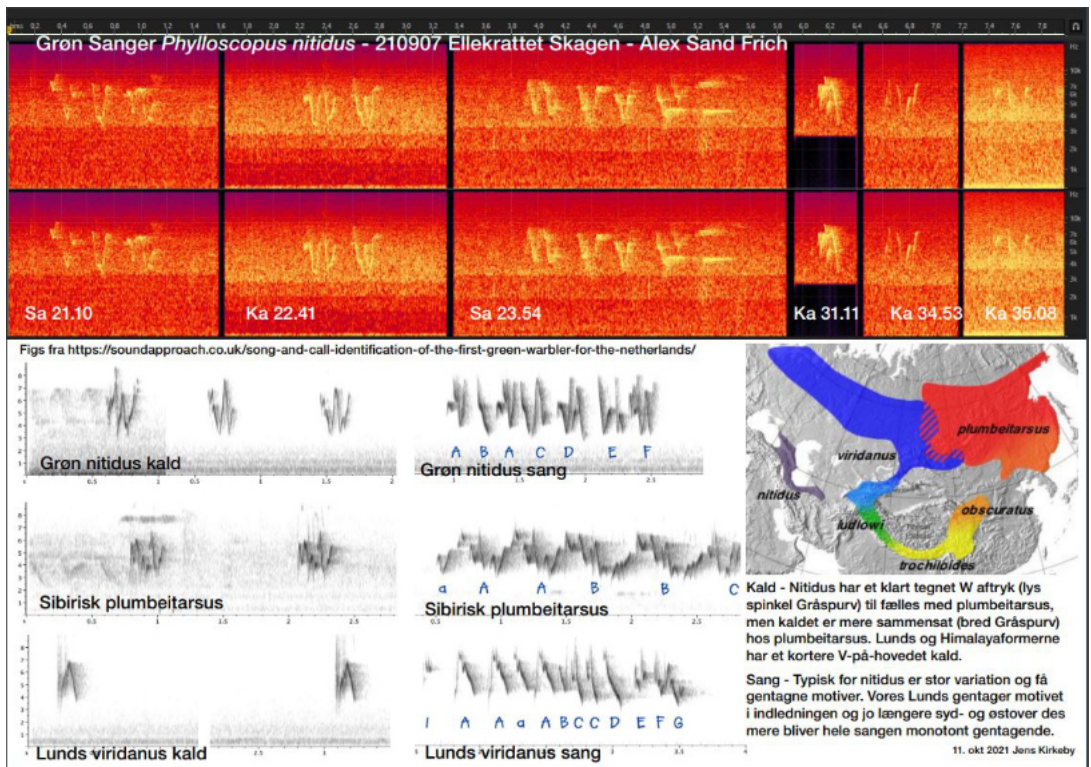
Selv om jeg var meget glad over at finde og se min første efterårs-Lundsanger nogensinde, var der blot fire andre i Skagen, som lagde vejen forbi Ellektrattet for at se og høre fuglen. Det havde nok forholdt sig meget anderledes, hvis jeg havde bestemt fuglen korrekt fra start.

Senere samme dag blev fotos og lydoptagelser af kald og sang lagt på DOFbasen som Lundsanger, og her lå det så upåagtet i over en måned. I det tidsrum tog en nagende tvivl i mig til i styrke, men først den 10. oktober fik jeg taget mig sammen til at gennemgå hele min 42 minutter lange lydoptagelse fra Ellektrattet.

Jeg fik lavet nogle spektrogrammer i programmet Audacity og kunne konstatere, at der var så meget sammenfald med Grøn Sanger, at jeg ikke bare kunne gemme sagen væk.

Jeg bad derfor Jens Kirkeby og Thomas W. Johansen (som begge var involveret i Skagens første fund af Grøn Sanger) om at kigge på mine optagelser, og da de var enige i min fortolkning, valgte jeg at offentliggøre fundet som Grøn Sanger på 'Friggens Blog'.

Som et afsluttende kuriosum kan jeg fortælle, at fuglen opholdt sig i den samme gruppe af træer i Ellektrattet som det var tilfældet med Skagens første Grøn Sanger, fundet af Rolf Christensen den 27. maj 2020.

Optagelser: Alex Sand Frich.
Grafisk bearbejdnig: Jens Kirkeby.

En Prærietrane på turné kom forbi Skagen

Af Jørgen Peter Kjeldsen

Omkring nytår 2020/21 blev Danmarks anden Prærietrane (efter den første i 2013) fundet først på Møn, siden på Sydsjælland. Inden den dukkede op i Danmark, havde den opholdt sig i længere tid i Nordsverige i oktober/november 2020, viste det sig. Fuglen nåede dog ikke at blive identificeret mens den befandt sig i Sverige, folkene på gården hvor den opholdt sig tog den for en ungfugl af almindelig Trane. Først efter offentliggørelse af billeder af den danske fugl blev den i Sverige ”efterbestemt”.

En Prærietrane i Skandinavien må siges at være alvorligt på afveje. Sandsynligheden taler måske mest for, at den er kommet østfra fra Sibirien, fremfor over Atlanterhavet.

At dette fund omtales i et årsskrift, som omhandler fugle ved Skagen skyldes, at opholdet i Sydsjælland kun var indledningen til en længevarende rundtur i Danmark. Efter at Prærietranen blev set på forskellige lokaliteter på det sydvestlige Sjælland frem til 18. januar, sank den for en periode i jorden. Men så dukkede den op igen 31. januar, trækkende ved Melby Overdrev i Nordsjælland, hvor den efterfølgende sås rastende på strandengen, men den var urolig og blev til

sidst set flyve videre i nordvestlig retning og blive væk bag en pynt. Fuglen var startet på forårstrækket!

Prærietranen rykker rundt i Nordjylland

Herefter gik der atter godt to uger uden livstegn, men 17. februar blev Prærietranen fundet igen – denne gang i Gravlev Ådal i Himmerland. Det var et førstefund for Nordjylland, og for Jylland i det hele taget. Efterfølgende viste det sig, at lokale beboere havde jagttaget fuglen allerede 14. februar. Sidste observation fra Gravlev var 19. februar.

Nu gik der en hel måned hvor Prærietranen gik under radaren, før den 20. marts blev fundet på en anden af landsdelens kendte store lokaliteter for vandfugle, Nørreådalen ved Viskum. Her overnattede den, men tilsyneladende kun for en enkelt nat, for den blev ikke rapporteret fra lokaliteten igen. Næste rapport kom en uge senere fra Lille Vildmose 27. marts, hvor den rastede på en mark sammen med 28 Traner. I den kommende lange periode – både i vildmosen og senere i Vejlerne – opholdt Prærietranen sig ofte sammen med vores lokale tranearter.

Prærietrane - Gravlev Ådal 17. februar.
Foto: Anders Brinkmann.

Prærietrane sammen med to almindelige Traner over Hulsig Hede. 8. maj.
Foto: Erik Christophersen.

Lille Vildmose er kendt som en stor lokalitet for Traner, og området holdt også længe på Prærietranen, som sidst blev set dér 9. april.

12. april havde Prærietranen fundet til Bygholmengen i Vejlerne, hvor den også fandt forholdene tilfredsstillende, og den opholdt sig her frem til 2. maj. Mønsteret i Vejlerne var, at den overnattede på Bygholmengen og fløj ud til fouragering i landbrugsområdet øst for engen sammen med Tranerne om morgenen.

Også Skagen fik en ny fugleart på listen

Igen var der en lille uge uden observationer, før mange fuglekiggere i Skagen 8. maj kunne tage afsked med Prærietranen, der først blev fundet rastende med tre Traner på Råbjerg Enge om morgenen. De lettede og trak nordpå klokken 9:35. En så stor fugl over Skagen Odde på dette hektiske tidspunkt, hvad angår forårstræk, kan naturligvis ikke undgå at blive ”fulgt til døren”. Klokken 9:45 var Prærietranen over Hulsig, klokken 9:57 var den over Flagbakken, og klokken 10:12 trak den mod nord over Grenen nu sammen med en enlig Trane, bevidnet af rigtig mange. Fuglekiggere, der kom for sent til Råbjerg Enge, måtte sætte efter den og nåede akkurat at se den over Grenen, inden den trak ud. En Prærietrane med udpræget

trækdrift passerede hurtigt Skagen, der var altså ikke tale om langvarig kredsen for at samle mod eller returtræk, som man ofte oplever med de store rovfugle. Fem dage senere blev Prærietranen fundet rastende 580 km nordøst for Skagen i Härjedalen i Sverige, og fra 2. juni og hele sommeren igennem sås den først på Varangerhalvøen og senere ved Lakselv i det allernordligste Norge, med sidste observationsdato 30. august. Måske var det samme fugl som 6. oktober sås i Finland som landets tredje fund.

Hjemme i Amerika – og Asien

Prærietranens udbredelse dækker store dele af det nordamerikanske kontinent og det østligste Sibirien, hvor den spreder sig mod vest. Bortset fra delbestande helt mod syd som er standfugle og i nogle tilfælde trueede, er der tale om langsigtet fremgang for bestanden. Alligevel er det en art med meget få fund i Europa, måske fordi traner generelt ikke er helt trygge ved at flyve for lange strækninger over vand? Den nordjyske Prærietrane trak dog stik nord i retning af Norge helt uden tøven, i stedet for den kortere rute mod øst til Sverige, som så mange fugle ellers følger i Skagen. Der er da også fund på Færøerne, Fair Isle og Shetlandsøerne (samme fugl!), så man kan nok ikke helt udelukke at Prærietraner finder til Europa vestfra.

Rosenterne på Grenen

Af Jens Kirkeby

Rosenternen viser her sine ret korte vinger og en lang hale. Når fuglen står i hvile, rager den forholdsvis lange hale derfor noget længere bagud i forhold til vingespidsene end hos de andre to ternearter. Det fine, rosa anstrøg anes desuden her på kroppens renhvide bugside.
Foto: Jens Kirkeby.

Lørdag den 26. juni 2021 kl. 09:09 fik vi meddelelsen fra Rolf over Grenen Fuglestations Zellokanal "*Rosenterne, Sandormsvinget, adult Rosenterne, stående*" og nogle øjeblikke senere, inden for samme minut "*Rosenterne, Grenen, fotograferet, set fem minutter.*" Rolf Christensen havde gjort det igen-igen. Det var en meget længe ventet meddelelse. For mange af os bedagede fuglekiggere kunne dette omsider blive mødet med fantomfuglen Dougallsternen, som den så flot hed, dengang vi tit og ofte checkede ternerne i det nørrejyske. Den har altid været tæt på os derovre på Englands kyst, men det er kun blevet til ganske få lynvisitter i Danmark.

Nu havde Rolf en Rosenterne stående i terneflokken ude på Grenen. Sådan, ud ad Sandormsporet og lidt til højre. Klokkeren var blevet lidt over halv ti. Der stod allerede en halv snes birdere bag de nye frontklitter. Vejret var ret mulet med høj gus.

Rosenternen var en gammel fugl med sort næb og fuld sort hætte. Den stod forrest i terneflokken og lyste op mellem Fjordterneerne i sin hvidlige dragt. Den var på størrelse med Havterneerne men med et Fjordterne-langt næb, og der var noget spinkelt og sart over dens bygning i forhold til de robuste Fjordterner.

Den renhvide underside lyste op, og den helt sorte hætte rakte længere ned ad nakken end hos Fjordterneerne. Ryggen havde et lysere sølvskær end hos de andre terner, og på den kridhvide underside sås i visse belysninger et tydeligt rosa skær.

I flugten var vingernes underside lysende hvide, næsten helt ud til vingespidsen. Det gjorde det muligt at følge fuglen, når hele terneflokken fra tid til anden tog til vingerne for at lande igen skiftende steder på fladen. Ben og fødder var smukt rødorange, og lyste op i sandet.

Næbbet var en sort og slank udgave af Fjordternens lange dolk, og det viste endnu ikke orange omkring næbroden. Det er normalt for Rosenterne, at der i juli under ungefodringen begynder at brede sig en gulorange basis inderst på det normalt helt sorte næb. I august er omkring halvdelen af næbbet blevet gulorange med sort næbspids, og nu ligner farvningen ret meget en voksen Fjordternes næb. Men herefter skifter næbbet til sort igen.

I august har Rosenternen stadig helt sort kalot, mens de andre terner på det tidspunkt har fældet til hvid pandeblis.

Rosenternen var mærket med en metalring, som ikke kunne tydes via teleskop eller fotos.

Vi var nok 70-80 tilløbere i den yderste klitrække, og alle fik godt syn for sagn. Audiensen hos fantomfuglen varede indtil kl. 20:35 jf. sidste melding på BirdCall.

Ruger i redekasser

Rosenternen er vidt udbredt på kloden og yngler hovedsageligt i troperne og subtropene. I Europa har Rosenternen sin nordligste udbredelse med lidt spredt ynglen på øer omkring Irske Hav og tre faste kolonier

– 100 par i Frankrig ved spidsen af Bretagne, 1.700 par på dobbeltøen Rockabill i Irland ved Dublin, og godt 100 par på Coquet Island på den engelske Nordsøkyst. Kolonien ved Dublin er bemandedt i fire måneder, og intensiv naturpleje og 700 lukkede redekasser med hul i den ene side har øget bestanden af Rosenterner med 1.000 par efter årtiers nedgang. Også på Coquet Island hjælpes nu med redekasser. Mange af de nordeuropæiske ynglefugle er ringmærkede.

Rosenternen er en udpræget marin kystfugl, som holder sig fra brak- og ferskvand. Den flyver ligesom Splitternen i en flad, stiv ligeud-flugt uden Hav- og Fjordternernes fjedrende vingeslag. Den fisker desuden ved pludselige, lodrette dyk ned imod vandoverfladen i stil med Dværghmåger og fisker aldrig ved at ”muse” over vandet.

Det er en vims og sej terne, der ikke går af vejen for at trække fisk ud af næbbet på Splitternen, alkefugle og andre sindige naboer. De irske og engelske Rosenterner trækker – desværre – ikke forbi Danmark, men søger målrettet direkte ud til Europas atlantehavskyst, som følges nedover til vinterophold på Guineagolfens fladvandede tropekyster i Vestafrika.

Den hvidlige Rosenternerne med det sorte, slanke dolknæb letter her midt mellem de lidt større Fjordternen. Vingens hvide underside når næsten helt ud til vingespidsen, og en del af Fjordternernes mørke bagkant på hånden er hvid hos Rosenternen. Hos begge arter når hætten længere ned ad nakken end hos Havternen.
Foto: Jens Kirkeby.

Se efter Rosenterner i ugerne efter Sct. Hans

At spotte Rosenterner kunne blive en ny daseoplevelse på de danske sommerstrande. Hidtil er ternerne blevet set mellem 26. juni og 19. juli. Skagenfundet er Danmarks femte fund.

26-06-2021 - 1 ad. rast (med ring) Grenen, Skagen (NJ).

19-07-2013 - 1 3k rast (med ring) Hanstholm Havn (NJ) (mærket som redeunge 13/7 2011, Rockabill, Irland).

21-06-2003 - 1 ad. trak Kikhavn, Hundested og Nødebohuse Strand (S).

03-07-2002 - 1 ad. rast (med ring) Agger Tange og Thyborøn Havn (NJ, RK).

1900-tallet - 1 ad. han skudt (udstoppet), Lillebælt (VE).

Et Skagen-forår fra en DOF-Ung's perspektiv

Af Rasmus Matthiesen-Juhl

Hvem er jeg?

Jeg hedder Rasmus Matthiesen-Juhl, jeg er 17 år gammel og kommer fra Grenaa. Jeg har siden jeg var helt lille været med min far på fugleture, men interessen bed sig for alvor fast, da vi i 2014 var med min onkel i Skagen, hvor jeg for første gang så en Lærkefalk og en Steppehøg! Der var jeg solgt! Lige siden har Skagen været en fast tradition for mig hvert forår.

I 2018 var jeg på min første DOF-UNG lejr på Öland. Siden da har jeg været med på stort set alle ture!

Jeg har tidligere besøgt Skagen Fuglestation to gange. Jeg var i studiepraktik i en uge i 2019, og så var jeg frivillig på stationen to uger i sommerferien i 2020.

Jeg fik mulighed for at tage et helt forår til Skagen, da jeg havde truffet et forkert valg af uddannelse og så mig nødsaget til at skifte.

Kvækerfinke.

Foto: Anders Rasmussen.

Jeg ankom til Skagen den 12. april, pænt træet, efter fem timer i offentlig transport. Jeg blev taget godt og kærligt imod, og allerede dagen efter blev jeg kastet ud i en morgenobs på Grenen, i selskab med Jeppe og rigtig mange Lomvier! Senere på dagen blev jeg introduceret til hvordan det nu lige var man talte de Skarver og deres reder, imens vi kiggede på Atlingand og Fjeldvåge!

Det er altid noget specielt når man ser årets første Steppehøg, når man fanger den første Løvsanger, eller de første Hvepsevåger skruer sig op over stationen. Jeg elsker den følelse af at se de fugle man har glædet sig til at genopleve, endelig kommer. Man ved de

kommer, men det gør stadigvæk en så glad!

Hvepsevåge.

Foto: Anders Rasmussen.

Ringmærkning

En af de helt store grunde til at jeg tog til Skagen, var fordi jeg rigtig godt kunne tænke mig at lære at ringmærke fugle. Heldigvis for mig var de andre på stationen sindssygt gode til at lære fra sig! Jeg ringmærkede min første fugl, en Rødhals, den 19. april under grundig observation af Daniel og Laima. Gennem foråret fik jeg håndteret nogle meget spændende fugle: Bjergvipstjert, Blåhals, Sivsanger, Lille fluesnapper, Vendehals, Skovhornugle, Spurvehøg og mange andre fede fugle! Et af højdepunkterne var helt sikkert også da jeg ringmærkede min første Spurvehøg, eller da jeg fik lov til at slippe den Vestlige Bjergløvsanger foran en masse fotografer på Grenen.

Her ringmærker jeg min første fugl.

Foto: Anders Rasmussen.

Jeg syntes det er MEGA spændende at få fuglene helt tæt på, som man jo gør når man ringmærker. Når man har fuglene i hånden, lærer man dem meget bedre at kende, og man bliver meget bedre og hurtigere til at bestemme dem i felten.

En af de sjoveste og mest spændende oplevelser under ringmærkningen var, da vi fangede en Gærdesanger, som tidligere var ringmærket i Eilat. Eller da vi genfangede en Rørsanger, der blev ringmærket for 11 år siden på Grenen af Rolf.

Ringmærket Ringdrossel.
Foto: Anders Rasmussen.

Fugletrækket

At fugletrækket er så enormt i Skagen, og at der sker noget hver dag, kan godt være hårdt i længden. Da jeg jo var i Skagen i en relativt lang periode, er der virkelig mange gode historier at fortælle, men da denne artikel helst ikke skal fylde 20 sider, har jeg udvalgt et par dage som jeg gerne vil tale om:

Torsdag den 15. april kom de første Steppehøge til Skagen. Den første kom under morgenobsen ude over klitrækkerne. De to andre så Jonas og jeg fra Kapgadagung senere på dagen. Tre flotte Steppehøghanner på samme dag var dælmne en god start på mit ophold!

Søndag den 18. april tror jeg måske, at Jonas fortrød at han sagde ja til at tælle finker. Han måtte nemlig tælle 82.000 finker den morgen. Udover mængder af finker, blev det også til en masse Blå Kærhøge, Dværgfalke og Spurvehøge. Et par Steppehøge er også værd at nævne!

Tirsdag den 20. april tog jeg med min onkel Mikkel Rasmussen på Storeklit, efter jeg havde afsluttet ringmærkningen. Der var vildt mange fugle over Storeklit. Vi havde ni Havørne og en ung Kongeørn, som faktisk blev hængende i Skagen længe. Vi fik hurtigt selskab af Knud Pedersen, men da både min onkel og jeg var trætte tog vi hjem. Det skulle vise sig

at være en dum beslutning, for jeg var kun hjemme i ti minutter før Knud meldte om en Høgeørn over Storeklit. Mikkel kørte heldigvis ud og hentede os på stationen, og vi fik set ørnen fra Batterivej.

Mandag den 3. maj startede dagen med en israelsk mærket Gærdesanger, som mange fuglekiggere kom for at se. Dagen bød også på Broget fluesnapper, og nåh ja, Gulnæbbet glente!

Michaëla fandt den Gulnæbbede Glente dagen før, da hun skulle fotografere Sorte Glenter over Storsig. Da hun kom hjem studsede Jonas over den ene af glenterne. Han kom i tanke om, at der havde været en Gulnæbbet glente et par uger tidligere i Holland, og begyndte at sammenligne billeder og BINGO.

Onsdag den 12. maj besluttede Mikkel fra stationen, min onkel, min fætter og jeg os for at twitche den Rødstrubede Sanger i Løkken. Turen derved var tæt, men hyggelig, og vi fik set fuglen uden det store besvær. På turen hjem punkterede et af vores dæk til gengæld, og tre af os måtte gå syv kilometer ind til Hjørring. Til vores held skulle Gustav Urth heldigvis til Skagen og kunne have os med i bilen. Da vi kom hjem, havde Mikkel og jeg lovet at indtaste en masse data, men vi blev afbrudt efter kun fem minutter, fordi en Hvidhalset fluesnapper var blevet fundet på Poul Eeg Camping. Helt forpustede så vi en megafлот Hvidhalset fluesnapper han!

Rødstrubet Sanger.
Foto: Rasmus Matthiesen-Juhl.

Fredag den 21. maj blev dagen hvor vi så fire spækhuggere, og jeg pillede en ny art for mig ud af nettet - en Buskrørsanger! Det var stor dag for mig, og den blev fejret med pizza om aftenen!

Onsdag den 2. juni er nok den dag jeg muligvis blev distraheret flest gange under ringmærkningen. En ny flok spækhuggere, kaldende Biædere og en Østlig Rødrygget Svale, som er en ny race for Danmark, blev ved med at flyve forbi os ved Kabeltromlen. Mikkel

havde valgt at sove længe denne dag, og som den guttermand jeg nu er, tog jeg sprinten hele vejen fra kabeltromlen tilbage på stationen for at vække ham, så han også kunne se svalen.

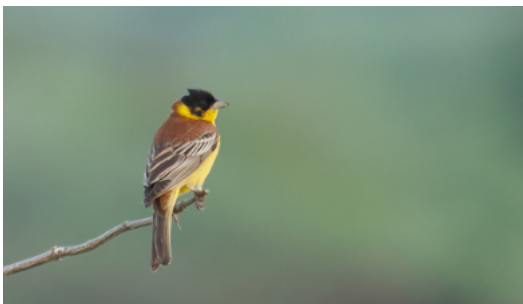

Asiatisk Rødrygget Svale.
Foto: Rasmus Matthiesen-Juhl.

Torsdag den 3. juni blev en Bjergløvsanger først hørt kalde, senere ringmærket. Ret vild dag!!

Lørdag den 5. juni blev så vild at min far og jeg har skrevet en separat artikel om den! Høgeørn, Gåsegrib, Sort stork, små Skrigeørne, Buskrørsangere og meget mere blev set på en lørdag, der går over i historieboerne.

Søndag den 6. juni blev flere af de samme fugle som dagen før set + en absurd flot Hætteværbling, som jeg var med til at finde på morgenobsen på Grenen! Dagen er også beskrevet i den separate artikel.

Hætteværbling.
Foto: Anders Rasmussen.

Jeg var i Skagen fra 12. april til 14. juni. En periode med sindssygt mange nye arter, nye bekendtskaber, nye oplevelser og en hel masse læring. Selvom vi ramte en lang periode med dårligt vejr, holdt vi humøret højt, og motivationen til at finde flere fugle blev kun forstærket. Alt i alt har det været et fantastisk forår på Skagen Fuglestation! Tak!

Esben er faldet i søvn under ringmærkningen - det skulle udnyttes.

Foto: Rasmus Matthiesen-juhl.

Hvad så nu?

Lige nu går jeg på Grenaa Gymnasium, hvor jeg går i musikklassen på 1. år. Selvom det er fedt at gå i gymnasiet, sidder jeg tit og drømmer mig tilbage til Skagen. Jeg må holde ud! Men en ting er sikkert! Jeg skal til Skagen alle de dage jeg har mulighed for det i foråret! Og mon ikke I kan finde mig igen på stationen, når jeg engang er færdig med gymnasiet;)

En legendarisk dag

Af Anders Rasmussen og Rasmus Matthiesen-Juhl

I løbet af et forår kan man opleve mange gode trækdage ved Skagen, men en gang imellem indtræffer der deciderede superdage, hvor alt virker til at gå op i en højere enhed, og de spændende fugle bare bliver ved med at dukke op. Det sker selvfølgelig kun sjældent, men sådan en dag var den 5. juni 2021.

Dagen startede med fint og solrigt vejr, og allerede fra morgenstunden rastede der Aftenfalk i Ellekrattet, gangangere fra aftenen før.

I løbet af de første morgentimer på Grenen sås både Rosenstære, Piroler, Silkehejrer, Sorte glenter, Karminompapper og Hedehøg. En sen Lunde blev meldt fra den yderste klitrække, og kort efter blev der fundet en Buskrørsanger vest for Sandormesporet. En Citronvipstjert fløj over Skarvsøen, tre Skestørke dukkede pludselig op og Hvepsevåger trak kontinuerligt forbi mod NØ. Stemningen blandt de mange forsamlede fuglekiggere var allerede opløftet, men det skulle blive endnu bedre!

Rosenstær.

Foto: Erik Christophersen.

I løbet af formiddagen blev der meldt om stationære Rosenstære flere steder i Skagen, og en ny syngende Buskrørsanger blev hørt af mange ved Jennes sø.

Og så begyndte det at gå stærkt, fra Flagbakken blev der spottet en Høgeørn der trak mod NØ, men den fortrød og vendte om. På sin vej retur mod SV blev Høgeørnen mødt af en Lille Skrigeørn over klitplantagen, nej hov, to små Skrigeørne, mens en tredje Lille Skrigeørn vist nok samtidigt befandt sig over Skagen by.

Et par timer senere kom der en melding om Gåsegrib over Hulsig Hede på vej mod NØ. Stille og roligt bevægede gribben sig ind over byen, og endte med at gå til rast i Reservatet. Efter et hvil lettede den igen, og sås kredse længe over området. En Sort Stork dukkede

Gåsegrib.

Foto: Erik Christophersen.

op og blandede sig i rovfugleselskabet. På et tidspunkt sås Gåsegrib, Lille skrigeørn og Sort Stork kredse sammen med Havørne og glenter. Næsten samtidigt blev der meldt to Biædere ud i byens sydlige udkant.

Helt fantastisk. Og det meste gentog sig dagen efter, hvor Gåsegribben igen kredsede længe over Skagensområdet i selskab med Høgeørn, Lille Skrigeørn, Sort Stork og et mylder af Havørne og glenter. Denne dag startede i øvrigt med en flot Hætteværling, Rosenstær, Steppehøg, Piroler og Vagtler på Grenen, inden de store vingefang for alvor tog over.

Høgeørn med GPS-sender på ryggen.

Foto: Erik Christophersen.

Selv garvede Skagen-observatorer var efterfølgende enige om, at særligt den 5. juni må befinde sig på listen over de ti bedste forårstrækdage i Skagen nogensinde, selvom den 6. juni vel også er en oplagt kandidat. Konklusionen er i hvert fald, at det blev en særdeles mindeværdig weekend for alle, der var så heldige at være til stede. Og samtidig blev det endnu en understregning af, at juni måned er en af de mest spændende og sprængfarlige måneder for sjældne fugle i Skagen!

Birds by Land and Sea at the Tip of Denmark

By *Robbie Lawler*

The volunteers at Skagen bird Observatory are made up of birders, ringers, professional conservationists, and enthusiasts of various levels of experience. There is no stereotypical volunteer, we are as diverse in experience as we are in our geographical origins. Those who come to the station new to birding leave knowing more than many who have spent years utilizing their weekends to search for their next lifer (the first time seeing a particular species). The station is a place for experts and beginners to converge and share their knowledge and expertise. The most important thing to bring to Skagen is enthusiasm and the rest will follow. The preceding chapters have laid out the data and analysis of 2021, whereas the proceeding paragraphs will provide an insight into the daily activities of a volunteer at Skagen from the 2021 Autumn season.

A Fulmar (Mallebuk) weaving between tourists at Grenen.

Foto: Christian Andersen Jensen.

The ringing – Perhaps the activity the observatory is most recognized for. On any day that weather permitted the mist nets – a very fine net that we set up to catch birds – were opened 30 minutes before sunrise, awaiting birds to fly into them for us to ring. At the height of a migration season the observatory has over 200 meters of nets set up, and on a particularly fruitful day we were able to ring over 100 birds. For beginners this may seem daunting, but there will always be someone there to help when you need it, and your skill levels improve at a rapid rate. Many of the volunteers I met during my 3 months at Skagen were new to ringing and those who weren't were more than happy to help. There was always an experienced ringer around to provide help whenever it was needed. Whilst reading the right books is essential to get a basic

understanding, nothing can quite replace good amounts of practice.

The first Rock Pipit (Skærpiber) to be ringed at Skagen Bird Observatory.

Foto: Skagen Fuglestation.

The team may have got more excited when a Great Grey Shrike (Stor Tornskade) or Barded Warbler (Høgesanger) was in the net, but we all developed a fondness for the more common species. Even for an experienced birder there is something special about holding your first Robin (Rødhals). The boundaries that exist between nature and observer are broken down and suddenly you are interacting with wildlife in a way you could never hope for. The numerous Bearded reedlings were always favourite of the teams, some of whom couldn't quite believe the birds of Northern Europe could be so beautiful.

A Bearded Reedling (Skægmejse) during a ringing session.

Foto: Anders Brinkmann.

A Kittiwake (Ride) passing by the tip of Skagen.
Foto: Anders Brinkmann.

Sea observations - Whilst some of the volunteers were ringing or participating in a survey, others sat at the tip of Denmark watching the sea. The ocean around Skagen is teeming with life, whether that be seals, Harbour Porpoises, or great shoals of fish that provide food for the diving Gannets (Sule), there will always be something to grab your attention. Wrap up warm and take a notepad ready for data entry later, these observations are a key part of the Observatories contribution to bird conservation. You quickly become accustomed to common species and begin to search more vigorously for that rarity. The more abundant bird species never fail to provide a spectacle when a rarity is refusing to reveal itself. I often came back grinning after seeing hundreds of Kittiwakes or Tern species (Terne sp.) migrate around the tip in a morning's session, and would curse Common Scoter's (Sortand) after having to count the in their thousands on a busy day. A personal highlight of mine was seeing a Sooty Shearwater (Sodfærvet Skråpe) just meters out to sea. Whilst I arrived at the station with many years birding experience, I had never sea watched in this manner before, and was immensely grateful to the local experts who helped me differentiate between a Black-throated diver (Sortstrubet Lom) and Great Northern diver (Islom) as they flew past World's End.

Due to its unique location, Skagen is known as one of

the premier locations in Northern Europe to witness great raptor migrations in Spring. If you're hoping to see your first Osprey (Fiskeørn), or perhaps your hundredth Red kite (Rød Glente), then it's the destination for you. In Autumn we were still provided with some exceptional views of truly magnificent raptors, including Peregrines (Vandrefalk), Hen harriers (Blå Kærhøg) and Rough-legged buzzards (Fjeldvåge).

Night catching and traps – As the days grow shorter spend your time meticulously searching the fields at night with a thermal camera and torch at the ready. This kind of bird catching may seem unconventional to the layman, but it is vitally important in ringing bird species that rarely get caught in the standard mist-nets. I would be lying if I said it wasn't also thrilling to catch your first Jacksnipe; all the exhilaration of a hunt, with bird data being the bounty. We were also lucky enough to catch species such as Long-tailed duck (Havlit), Common scoter (Sortand), Cormorant (Skarv) and several Woodcock (Skovsneppe) using this method. Not every trip led to a success, many a night people returned empty handed. Night-catching is yet another skill you must quickly learn, from knowing optimum conditions to head out, to perfecting the timings to pounce. We scrambled over the night-vision camera every viable night towards the end of the season, all keen to find that next bird.

Volunteers ringing Woodcock (Skovsneppe) after a successful night catching session.
Foto: Skagen Fuglestation.

A notable amount of our Autumn season was spent trying to catch species that had either never been ringed at the station, or had only been ringed a couple of occasions previously. We have a variety of traps and nets available for such tasks, and there are several written guides to reference. Some of our successes were also through trial and error, one such occasion was the station's first ringing of Rock pipits (Skæpiber). We managed to catch a few specimens with a pressure sensitive trap, some mealworms and a speaker of the birds' songs/calls used to lure the birds.

Perhaps the next teams can relocate some of the previously ringed birds and we can better understand their movements. The work is never complete, and we finished the season with the first Water pipit (Bjergpiber) still waiting to be ringed in Skagen.

The occasional twitch – The team all quickly become accustomed to the resident birds, returning from sea watching sessions with notepads full of Gannet (Sule), Kittiwake (Ride), Common scoter (Sortand) and Red-throated diver (Rødstrubet Lom) sightings. Amongst the great flocks of common species, there is always a chance of a rarity. Not all of us had learned the difference between a Hume's leaf warbler (Himalayasanger) and a Pallas's (Fuglekongesanger), but luckily Skagen is full of birders and it was never long before a rarity or scarcity was spotted nearby. We would jump on our bikes and twitch a rare bird just minutes from our doorstep; the birding outside your house is unlikely to ever get this good. Some personal highlights from my season are: a shy Dusky Warbler (Brun Løvsanger); several; a striking Pallas' Leaf warbler (Fuglekongesanger); a distant Black scoter (Amerikansk Sortand), and an unexpected Otter (Odder).

An Otter hunting in the sea in front of the lighthouse 19. november.
Foto: Erik Christophersen.

Contribution to science and community – I came to the observatory as a novice ringer and had to learn everything from scratch. You quickly learn to appreciate the value in ringing. Much of our understanding of migration and other bird science is thanks to ringing and bird observatory efforts. Every time a bird's ringing data is entered data from Skagen there is a chance it will be recaptured anywhere along its migration path, whether that be in Southern Denmark, or Northern Africa. Within the report there are details of the station ringing birds ranging from Nightjars (Natravn) to Water rail (Vandrikse), though between the birds' weight and age there are stories that is often missed. For some of these birds this will be their first time passing through Skagen, whereas others may be on the 10th journey between their breeding and wintering grounds. Whilst much of our time at Skagen was dedicated to learning how to age passerines using moult limits and other indicators in a bird's plumage, there are restrictions to these methods. Using rings allows the possibility to gain insight not only into a birds age, but also its travels. A European Storm petrel (Lille Stormsvale) caught in Autumn wore a Norwegian ring that was placed upon it just weeks before. I personally entered the data of birds from varying countries including Sweden and Belgium. Perhaps the most satisfying moment in ringing was recapturing a bird that was previously ringed in Skagen. Whilst much of the time between the capturing of the bird remained unknown, it is reassuring knowing that not only the bird had survived its – presumably arduous – journey, but also that you are collecting valuable data for bird conservation.

Birding for leisure can often be an individual experience, whereas the observatory things are far different. Not only are you part of a community, but a network of European observatories that contribute to bird conservation science. The team around the observatory is never solely the long-term volunteers. The output of the observatory would be significantly reduced without the help of dedicated locals who do everything from collecting scientific data, to helping drop hungry volunteers at the shops for groceries. There are always guests around that help in any way they can, and short-term volunteers who contribute to the team in a myriad of ways. There was no 'normal' week at the lighthouse, as there was always a specialist tour being conducted, or an out-of-town ringer arriving to catch a special bird. In my time at the lighthouse, I met experts and enthusiasts in all manner of beasts and rarities: there are few places like it.

Conclusions – Every day was slightly different, and there were always moments of profound joy and friendship. Between the ringing and conservation work we spent afternoons walking along the coastline together, and evenings recounting stories over cheap wine. I am just one of many volunteers who stayed at the observatory in 2021, but I think I can speak for all of us when I say that a season at Skagen bird Observatory is an experience you'll never forget. Whether you are new to birding, or an experienced ringer, there is something incredible about the tip of Denmark that makes you never want to leave.

The last day of standardised ringing of 2021.
Foto: Skagen Fuglestation.

Tæt på de små stormsvaler

Af Simon S. Christiansen, forstander på Skagen Fuglestation

I 2021 lykkedes det for første gang i Danmark at fange og ringmærke stormsvaler ved hjælp af spejlnet og afspilning af artens stemme om natten. Det har i mange år været brugt som en meget effektiv fangstmetode i andre lande – både på ynglepladserne, men også ved træksteder på f.eks. den norske og svenske vestkyst. Selv har jeg i 2013 været med til stormsvalefangst ved kolonien på Nolsoy, Færøerne, sammen med ringmærker Carsten Schultz. Vi fangede over kun to nætter omkring 800 Lille Stormsvaler.

Men at komme tæt på arten på dansk jord med denne metode har været en svær nød at knække - lige indtil dette år. Den første fugl blev fanget og mærket natten den 22. august, efterfulgt af endnu en den 3. september. Den tredje og sidste fugl i sæsonen blev fanget den 5. september lidt over midnat - men denne havde allerede ring på andet steds fra! Udover stormsvalerne blev der også fanget og mærket en enkelt Sortgrå Ryle og en Sandløber i nettene på stranden, hvilket også er nogle ganske fåtallige arter i ringmærkningen.

Artiklen her indeholder fortællingen om de første Lille Stormsvaler mærket i Skagen, om fuglen med norsk ring og et tilbageblik på historierne bag de nødstedte stormsvaler, der tidligere er blevet mærket eller genfundet i Danmark.

Historien om den første

Om natten den 22. august omkring kl. 1 blev den første Lille Stormsvale fanget på stranden nedenfor Det Grå Fyr og efterfølgende ringmærket. Vi fik derfor den sjældne ære at ringe og vække lokale folk midt om natten, til en god oplevelse.

Et par dage forinden var der danmarksrekord af Lille Stormsvale ved Husby Klit i Vestjylland, hvor op mod 57 fugle blev set trække mod nord på én dag. Med dette in mente ringede Knud Pedersen til mig og foreslog om ikke Fuglestationen kunne prøve at gøre et fangstforsøg efter Lille Stormsvale på Grenen, ligesom vi havde forsøgt tidligere år. I både 2018, 2019 og 2020 havde vi, i forbindelse med fangst af terner om natten, også forsøgt at afspille lyd fra Lille Stormsvale en håndfuld nætter, dog uden resultat. Det var prøvet fra både spidsen af Grenen, og fra stranden ved Det Grå Fyr. Det har dog også været en prioritering af, hvor energien skal lægges om natten på denne årstid, da vi før har satset meget på at udnytte de ofte få vindstille nætter til ternefangt og vadefuglefangst. Det lykkedes vi efter mange forsøg endelig at få resultat med året inden, efter vi bevægede os sydpå, ned til bl.a. Nordmandshage ved Hals.

Netopsætningen ved Det Grå Fyr.
Foto: Skagen Fuglestation.

Nå, men jo flere gange man prøver des mere øges chancen selvfølgelig for en stormsvale i nettet. Der var jo stormsvale i farvandet, og der blev perfekt vindstille vejr til sådan en aktivitet. Desuden havde vi denne nat alligevel ikke mulighed for lave en ekspedition til Nordmandshage, og de unge på stationen var også klar på at gøre et forsøg. I tussmørket satte vi derfor to ret lange spejlnet op i forlængelse af hinanden ved høfderne lige nedenfor stationen. Det var lave net med kun to ”lommer” (i stedet for normalt fire lommer), for at undgå at fuglene ser den øverste del af nettet op mod den lysere himmel. Derefter lagde vi to megafoner med lyd på jorden, i midten af netrækken, pegende i to retninger ud over havet. Derefter var det bare at vente og tjekke nettene hver halve time gennem natten.

Forventningerne var ikke høje hos mig, og stor var overraskelsen derfor, da Augustin Sticksel fandt en Lille Stormsvale i den øverste netlomme! Derefter kom den hurtigt ud på meldesystemet Zello, og jeg ringede rundt til en håndfuld lokale, der nok godt vidste, hvad der ventede, da telefonen ringede. En af dem, jeg ringede til, var Oluf Lou, som var helt salig i stemmen. Han fortalte senere, at han havde set et stjernes kud på himlen inden han faldt i søvn, og ønskede at vi ville lykkes med anstrengelserne. Uden at være overtroisk, er det måske alligevel en god idé at ønske noget, når man ser et stjernes kud – bare for at være på den sikre side!

Stormsvalen blev taget ind i laboratoriet, hvor den blev mærket, målt, vejjet og fotograferet. Ca. otte personer var mødt op til seancen, inden fuglen blev sluppet fri ved høfderne igen.

En Lille Stormsvale fotodokumenteres i laboratoriet.

Foto: Skagen Fuglestation.

Ringmærkerne i laboratoriet. Augustin, Lisa og Ulysses.

Foto: Knud Pedersen.

Stormsvalen fra Norge

Omkring midnat den 5. september gik den tredje Lille Stormsvale i nettet, men overraskelsen var stor, da fuglen bar en norsk ring! Det første norske genfund af arten i Danmark.

Den Lille Stormsvale med norsk ring.

Foto: Søren Skov.

I svarbrevet fra Ringmærkningscentralen på Københavns Universitet stod der, at fuglen var mærket en måned inden den 5. august ved Eigerøy Fyr i Rogaland, også omkring midnatstid. Ved Eigerøy er der en fuglestation, som bl.a. har bedrevet ringmærkning af forbitrækkende stormsvale siden 1991. I alt 360 Lille Stormsvale er blevet mærket på denne lokalitet gennem årene af Sokndal Ringmærkningsgruppe sammen med yderligere 137 individer på omkringliggende lokaliteter syd for. Dertil kommer yderligere en hel del aflæsninger. Genmeldingsprocenten for de mærkede stormsvale er høj. Ved Eigerøy genfanges således op mod en fjerdedel af de mærkede fugle andre steder, og tilsvarende er op mod en fjerdedel af fuglene, der fanges, mærket andet steds forinden. Lidt sjovt er det

derfor, at ringmærkerne ved Eigerøy aldrig har genfanget fugle, de selv har mærket, i årene efter.

Der mærkes stormsvale en del steder langs kysten af det sydlige Norge i perioden fra ultimo juli til primo september. Tendensen er, at der fanges færre i dag i forhold til 90'erne, fortæller flere af de norske ringmærkere. I 90'erne var der dog et særligt fokus på netop stormsvalefangst, igangsat af et nationalt projekt, hvorfor indsatsen også var større dengang. De første Lille Stormsvale der fik ring på i Norge er fra 1960'erne på Røst, hvor arten første gang blev fundet ynglende tilbage i 1961 (Bakken et al. 2003). Indtil årtusindeskiftet er der mærket over 20.000 Lille Stormsvale i Norge. I Sverige mærkes der også Lille Stormsvale på vestkysten siden 1988, hvor der totalt er fanget omkring 100 fugle. Over halvdelen er mærket eller aflæst på Måeskår i Bohuslän på initiativ af Kåre Ström, som har drevet projektet på denne lokalitet (K. Ström & A. Niklasson 2014).

Ifølge Euring var den ældste Lille Stormsvale, som er aflæst, mindst 33 år gammel. Den ældste norske fugl registreret var 20 år gammel. Den ældste aflæsning ved Eigerøy blev gjort knap 11 år efter mærkningstidspunktet. Fuglen var således mærket på Shetlandsøerne den 20. august 1990 og aflæst på Eigerøy den 30. juli 2001. Lille Stormsvale når, ligesom mange andre havfugle, derfor en ganske høj alder, hvorfor der er mulighed for, at de danske fugle også kan gemmes mange år efter. Mærkningen i det sydlige Norge har dog vist, at fuglene mest genfanges udenfor de kendte ynglekolonier i de første år, efter de er mærket. Måske er det hovedsageligt strejfende yngre fugle, der endnu ikke har etableret sig på ynglepladserne? Fuglene er typisk en håndfuld år, inden de begynder at yngle. Af de norsk-mærkede fugle er der genfundet Lille Stormsvale så langt væk som Sydafrika (Bakken et al. 2003).

Eftersom Lille stormsvale er en meget nataktiv art på ynglepladsen, er der forskel i timingen for ynglesæsonen i Nordeuropa. På ynglepladserne i det nordlige Norge, nord for polarcirklen, starter og ender ynglesæsonen senere ift. ynglepladserne længere sydpå som f.eks. Skotland. De er ganske enkelt afhængige af, at natterne er mørke længe nok. Det betyder også, at ungerne i de nordlige kolonier først forlader stedet helt henne i slutningen af november eller i december. Måske kan de sene og fåtallige november/december observationer af stormsvale i Danmark dreje sig om fugle fra de nordlige norske kolonier, mens de fugle, vi ser i juli/august/september, er strejfer, der senere vil etablere sig i de større kolonier? Eller er det muligt at ynglende fugle på

fourageringstogt kan dukke op i Danmark? Der er fra Eigerøy nogle eksempler på, at fugle mærket på kendte ynglepladser (bl.a. Røst) kun få dage senere er genfanget ved Eigerøy. Det er også påvist med GPS-mærkning, at en ynglende fugl på Shetlandsøerne har været på fourageringstogt hele 400 km øst for ynglepladsen (M. Bolton 2020).

Foruden genfangsten fra Skagen er der tidligere genfundet to Lille Stormsvale indenfor det danske søterritorie. Begge var mærket på Shetlandsøerne. Den første omhandler en fugl mærket som unge den 8. september 1996, der samme år blev fundet den 7. oktober på oliefeltet Danfelt i Nordsøen. Den anden fugl var mærket den 9. juli 1996 og fundet (død?) på Rømø den 5. oktober 1999 (Bønløkke et al. 2006).

Nødstedte stormsvale i Danmark

Før fuglene i Skagen var der kun mærket seks Lille Stormsvale og seks Stor Stormsvale i Danmark, men det har alle drejet sig om fugle, som er fundet nødstedte på skibe eller til lands i forbindelse med storme. De seks Lille Stormsvale mærket tidligere i Danmark er fra 1983, 86, 89, 90, 91 og 92, har Ringmærkningscentralen oplyst.

Fuglen fra 1992 blev mærket af Niels Knudsen i Esbjerg. Han fortæller, at han dengang arbejdede på Fiskeri- og Søfartsmuseet, og at en af kutterne havde fundet fuglen på skibsdækket. Det var sket før, men ofte var de for afkræftede. Dog ikke denne, som var i god stand og frisk fløj videre efter mærkning.

En lignende historie har Erik Enevoldsen, der har mærket to Lille Stormsvale ved Hvide Sande i hhv. 1983 og 1986, som fiskere også havde bragt med sig ind. Om fuglen fra 1983 (som var den første mærkede i DK) skrev Erik i sine noter:

”Onsdag 9/11. Klokkeren 18 afhentede vi en Lille Stormsvale i Hvide Sande. Den var blevet fundet på et skib i havnen og virkede syg, våd og træt. Jeg havde den til overnatning i badekarret. Den blev helt vild da den fik mulighed for at svømme rundt i karret. Den var utrolig tillidsfuld – sad stille og roligt i min hånd, mens den ordnede sig (pudsede fjer m.m.). Den var bare herlig. Næste morgen tog vi til stranden. Jeg smed den en meter op i luften – og så afsted. Først op mod og langs klitterne – så tilbage igen og så ud over havet. Tilsyneladende helt frisk igen. Den begyndt straks at søge føde. En pragtfuld oplevelse – Morten Korch kunne ikke have lavet den bedre”

Der er ikke mærket Lille Stormsvale i Blåvand, men leder på Blåvand Fuglestation Bent Jakobsen har oplyst, at der er mærket to Stor Stormsvale her. En den 30. september 1963 og en den 2. november 1965.

Stor Stormsvale ringmærket i Blåvand 2. November, 1965.

Foto: Erik Kramshøj.

Observatør og ringmærker fra 1965, Erik Kramshøj, beretter, at det var et efterår med rigtigt mange trækkende stormsvale, også denne dag, hvor de med håndkikkert kunne tælle hele 87 trækkende stormsvale. Fyrpasser Christensen havde været ude at træne sine hunde på heden, og en af dem var kommet tilbage med en Stor Stormsvale, som pænt blev lagt i hånden på fyrpasseren, og dernæst i hånden på Erik. Fuglen fejlede imidlertid ikke noget, hvorfor Erik fik den ringmærket på stationen, inden den blev sluppet og set flyve væk.

Stor tak til Johan Tore Rødland og Bjørn Erik Paulsen fra Sokndal Ringmærkningsgruppe for info om stormsvalefangsten ved Eigerøy Fyr og billeder derfra. Tak også til Klaus Maløya Torland og Sven Rislaa for info om stormsvalemærkning fra andre norske lokaliteter. Tak til Jesper Johannes Madsen på Ringmærkningscentralen for data på tidligere mærkede stormsvale i Danmark, til Bent Jakobsen for oplysninger fra Blåvand Fuglestation, samt til Niels Knudsen, Erik Enevoldsen og Erik Kramshøj for herlige beretninger om deres stormsvaleoplevelser. Tak også til Søren Skov, Erik Christophersen og Knud Pedersen for billeder af fuglene i Skagen, og ikke mindst tak til de mange interesserede der gæstede os de nætter, vi havde aktiveret nettene og til de unge assistenter på fuglestationen for deres udholdenhed.

Referencer:

J. Bønløkke, J. J. Madsen, K. Thorup, K. T. Pedersen, M. Bjerrum & C. Rahbek (2006). Dansk Trækfugleatlas. Forlaget Rhodos A/S & Zoologisk Museum, Københavns Universitet.

K. Ström & A. Niklasson (2014). European Storm Petrels *Hydrobates pelagicus* visiting the Swedish west coast; results from a ringing study 1988–2012. *Ornis Svecica* vol. 24, p. 12-26.

M. Bolton (2020). GPS tracking reveals highly consistent use of restricted foraging areas by European Storm-petrels *Hydrobates pelagicus* breeding at the largest UK colony: implications conservation management. Cambridge University Press.

V. Bakken, O. Runde & E. Tjørve (2003). Norsk ringmærkningsatlas. Vol. 1. Stavanger Museum.

Glade ringmærkere gør klar til fangst. Augustin, Robbie, Simon og Henning.

Foto: Skagen Fuglestation.

En, to, Tredækkere!

Af Simon S. Christiansen, forstander på Skagen Fuglestation

Skagen Fuglestation lykkedes i slutningen af august og starten af september med at ringmærke fire Tredækkere ved Lindenberg i Himmerland over kun tre nætter med fangstforsøg. En ny metode der involverer lys, net-ketcher og termisk kikkert viste sig at bære frugt. At vi nu har vist, at det er muligt med målrettet fangst og mærkning af denne art, giver forhåbninger om, at vi i en ikke så fjern fremtid kan få større indblik i også ungfuglenes trækadfærd hos Tredækkere.

Fuglestationen erhvervede i juli en termisk kikkert, som Friluftsrådet havde været så venlige at finansiere til brug i vores feltarbejde og formidling. Vi havde afprøvet kikkerten om natten på Grenen i forbindelse med at finde rastende fugle til ringmærkning. Det var ret sjovt at gå rundt her og nu også at kunne se f.eks. trækkende Strandskader på himlen og flagermus. Da der begyndte at blive observeret Tredækkere på nordjyske græsmarker besluttede jeg, at vi skulle prøve at teste den termiske kikkert på den art.

Jeg havde i nogle år tænkt lidt over, om ikke det kunne være muligt at fange og ringmærke Tredækkere, når de raster på danske marker om efteråret og havde også prøvet en enkelt gang med lygte og ketcher på en mark i Store Vildmose for et par år siden, hvor jeg vidste de rastede om dagen. Den nat fandt jeg dog ikke nogen. Rune Sø Neergaard har i mange år været god til at støve Tredækkere op under deres efterårstræk i ultimo august – primo september ved at traske marker igennem, som han synes ser velegnede ud. Det har gennem årene givet mange observationer. Den 23. august kunne jeg se på DOFbasen, at Rune m.fl. havde registreret mindst 12 Tredækkere på en græsmark øst for Lindenberg i Lindenberg Ådal.

Lokaliteten med Tredækkere nær Lindenberg.
Foto: Rune Sø Neergaard.

Rune beretter at fuglene blev trampet op på en 17 hektar stor græsmark med udsået engsvingel i en højde på ca. 30 cm. Tredækkere var især koncentreret til et lidt vådere stykke ret tæt på Lindenberg Å. På samme mark noteredes ingen Dobbeltbekkasinere. Observationen af 12 Tredækkere den 23. august er formentlig den første observation, hvor der med sikkerhed er registreret over ti fugle i Danmark. Arten har dog utvivlsomt været meget mere almindelig tidligere. Således er der registreret flere hundrede skudte fugle per sæson alene i Vendsyssel i 1800-tallet (Jørgen Staarup Christensen pers. med.). Tidligere er der både i 2017 og 2018 registreret op til otte individer i Volsted Kær, som ligger ca. 12 km længere opstrøms (mod vest) i Lindenberg Ådal.

Søren Kristoffersen og Mogens Neergaard leder efter Tredækkere ved Lindenberg den 23. august.
Foto: Rune Sø Neergaard.

Den 25. august fik jeg en aftale i stand, og vi tog derfor bilen sydpå og var klar på lokaliteten, da det var blevet mørkt. Vi gik ud på græsmarken, hvor der samme dag var blevet taget høslæt af landmanden. Fremgangsmåden var at gå nogle meter og tjekke med den termiske kikkert, om der var fugle at se. Hvis vi fandt en fugl, lyste vi med vores lygte for at blænde den, der hvor vi kunne se, at fuglen burde være og så sneg vi os ind på den med en net-ketcher, der skulle sænkes ned over fuglen.

Det gik lidt trægt til at starte med. Vi fandt nogle Harer, en Ræv, Viber og en Sanglærke i kikkerten. Efter en times tid var vi ved at opgive, men vi fik da øje på en lille varm prik i kikkerten. Størrelsesmæssigt lignede det Sanglærken fra tidligere, og vi gik derfor ikke så koncentreret frem mod fuglen. Pludselig fløj en større gryntende fugl op på stedet. Det var ikke en

Den første Tredækker vi mærkede på lokaliteten den 25. august.

Foto: Lars Grøn.

Sanglærke, men en Tredækker! Fuglen havde trykket så meget, at det kun var hovedregionen, der lyste op i den termiske kikkert, hvorfor den ikke så særlig stor ud. Nå, men kort tid efter fandt vi endnu en varm plet i kikkerten. Vi sneg os nærmere med lygten tændt på det sted, hvor fuglen skulle være. Vi kunne dog ikke se den i lygtens skær, før vi var få meter fra den – og jo det var en Tredækker! Den lå og trykkede i blæsten. Da vi var på en meters afstand, sænkede vi nettet over den. Fuglen blev herefter bragt tilbage til bilen, ringmærket, målt og vejjet, inden den blev sluppet og fløj væk. Vi forsøgte at fange flere og så/hørte mindst tre mere, men de fløj væk, inden vi nåede frem til dem.

De to Tredækkere fra den 30. august.

Foto: Skagen Fuglestation.

Sen aften den 30. august gjorde vi endnu et forsøg. Det var en stille og stjerneklar nat. Fuglene trykkede ikke så meget som sidst, og var lettere at detektere. Derimod var de generelt mere observante og bevægede sig mere, når vi lyste på dem, hvorfor risikoen for, at de fløj væk var højere. Der var også kommet en del Dobbeltbekkasiner på marken i forhold til sidst, som var meget flyvske. Tredækkerne havde til vores held dog tendens til at blive stående på kortere afstand i forhold til Dobbeltbekkasinerne, og vi lykkedes således med at fange og ringmærke yderligere to tredækkere i den 1 ½ time, vi var ude.

Den 6. september var vi igen ude. Der var denne nat kommet en del flere Dobbeltbekkasiner til, og marken var blevet gødet. Varmen fra gødningen lyste op i kikkerten, så til at starte med var det lidt besværligt at skelne mellem, hvad der var fugl, og hvad der var lort. Vi fangede én Tredækker denne nat og så yderligere mindst tre individer. De var dog mere flyvske denne gang, så to af dem fløj op på lang afstand, måske motiveret af de mange Dobbeltbekkasiner, der lettede omkring dem.

Aldersbestemmelse

Adulte hanner starter typisk fældning af inderste håndsvingfjer på ynglepladsen, men fældningen færdiggøres først senere i vinterkvarterene. Adulte hunner har tendens til at starte svingfjersfældningen senere, efter at de har forladt ynglepladserne (E. J. M. Debayle et. al. 2017). Ungfuglene fælder ikke

svingfjer det første år, men deres øvrige timing og udbredelse af fældning er ikke velundersøgt. Dog virker det til, at kropsfjer samt en varierende mængde dækfjer og halefjer fældes, men sandsynligvis først i vinterkvarterene. På fuglene, som vi fangede, kunne jeg ikke se tegn på, at der var nye dækfjer som voksede ud, og kunne ikke finde fældningsgrænser. Sidstnævnte, syntes jeg dog, var svært at vurdere med sikkerhed.

Artens fældningsstrategi betyder, at adulte fugle om efteråret enten viser fældning i svingfjerene, eller alternativt har de ikke påbegyndt svingfjersfældningen. Sidstnævnte individer vil dog vise let slitage af de mindst et halvt år gamle svingfjer. Ungfugle vil i stedet have friskere håndsvingfjer af samme generation, som voksede ud efter klækning om sommeren. Vedrørende bestemmelse af eventuelle 2k-fugle, så har vi pt. ikke nok viden om deres udseende til at kunne adskille dem fra 3k+ fugle.

Halefjer, 1k. Noter de mørke markeringer langt ude på de yderste halefjer ift. de adulte fugle.
Foto: Lars Grøn.

Ud fra hvad jeg har set af halebilleder, virker de yderste halefjer som en rigtig god alderskarakter. Adulte har mere hvidt på ydre halefjer, mens ungfugle har mørke markeringer ret langt ud på ydre halefjer. Der er nok lidt forskel i halefjerstegning mellem adulte hanner og hunner, men de virker ikke til komme i nærheden af tegningerne på juvenile halefjer. Mønstret på mellemste og små dækfjer er også lidt forskelligt mellem adulte og ungfugle. Adulte virker til at have mere distinkte brun – sort – hvidlige bånd på

Halefjer, adult hun. Maj i Jämtland.
Foto: Åke Lindström, Lund Universitet.

de enkelte fjer, hvilket danner tydelige ekstra vingebånd i dækfjerene (udover det vingebånd, som de hvide spidser på de store dækfjer danner). Dette ses ikke i samme udstrækning på ungfuglene, hvor de små og mellemste dækfjer ikke har tydelige bånd, men er mere beige med mørke tegninger.

Undervinge og flanke, hvor artens meget bandede underside ses. Den 25. august ved Lindenberg.
Foto: Lars Grøn.

Tredækker mærket på Christiansø den 12. oktober 1982.
Foto: Flemming Christensen.

Lidt historie

Inden 2021 var der tidligere kun mærket følgende fem Tredækkere i Danmark:

21/8 1954: 1 på Vestamager.

22/8 1954: 1 på Vestamager.

31/8 1970: 1 på Aflandshage, Amager.

12/10 1982: 1 på Christiansø.

5/11 2007: 1 på Fynshoved.

Fuglene fra 1954 og 1970 er Tredækkere mærket i forbindelse med den storstilede fangst og mærkning af vadefugle, der foregik på Amager i 50'erne – 80'erne. Der blev her hovedsageligt brugt vadefugle-ruser som fangstmetode af ringmærkerne Nikolaj Mardal Jensen og Svend Christoffersen. Det har derfor angiveligt været fugle, der ligesom de øvrige vadefugle på stedet, er vandret ind i ruserne under fouragering. Noget, som jeg kan huske fra mine år på Ottenby Fågelstation i Sverige, også skete ved et enkelt tilfælde i juli 2008. Desværre på en dag, hvor jeg ikke selv var der.

Fuglen fra 1982 var en fugl, som John Faldborg mærkede på Christiansø. Den var en eftermiddag tilfældigt fløjet ind i et af spejlnettene, som ellers er målrettet fangst af småfugle. Fuglen fra 2007 er interessant både grundet det sene tidspunkt, men også måden den er fanget på. Mærkeren Lars Hansen fangede nemlig denne med lygte og net-ketcher, lidt som vi gjorde, men uden en termisk kikkert til hjælp.

Udover de mærkede fugle er der genfundet to Tredækkere i Danmark med ring fra hhv. Norge og Sverige. Den norske fugl blev fundet død på Fanø i oktober 1969. Den var mærket den 30. september året inden under efterårstrækket i det vestlige Norge. Den svenske fugl var mærket som unge den 24. juni 1942 på yngleplads og skudt på Sjælland den 2. september året efter (J. Bønløkke et al. 2006).

Tredækkernes vilde træk til Afrika

I Sverige har forskere fra Lund Universitet fulgt adulte hanner af Tredækkere på deres rejse ved hjælp af loggere. På deres ynglepladser i midtsvenske moser er fuglene blev fanget og loggerne påsat fuglenes ben. Årene efter er mange af fuglene genfanget, og de data, der var gemt i loggerne, viste flere spændende ting.

Bl.a. at ca. halvdelen af fuglene fløj non-stop fra ynglepladsen til Sahel-bæltet i Afrika! Det tog gennemsnitlig 64 timer at tilbagelægge 5.500 km for disse fugle, hvilket betyder en gennemsnitsfart på ca. 90 km/t. Andre individer tog sig længere tid om turen, og havde rasteområder i det nordlige Europa undervejs (Å. Lindström et. al. 2016). Når fuglene trak non-stop til Afrika, viste data i loggerne, at fuglene i gennemsnit fløj i en højde af 2.000 meter om natten og 4.000 meter om dagen. Det var desuden normalt at de i perioder var oppe på ca. 6.000 meter. En af fuglene nåede helt op på 8.700 meter over havets overflade (Å. Lindström et. al. 2021).

Spørgsmålet er så, hvordan ungfuglenes trækadfærd er? Hvor hurtigt bevæger de sig sydover? Raster de undervejs og hvor længe? Hvor meget tager de på i vægt inden rejsen? Det ved vi ikke meget om. Desværre er loggere ikke velegnet som metode til at følge ungfugle, der fanges på rastepladser under trækket, da man er afhængig af at genfange fuglene årene efter for at få data ud af loggerne. Chancen for at det vil ske i et større omfang på en rasteplads er meget lille. På ynglepladser, som vi ved, at de adulte fugle returnerer til, er loggere meget mere anvendelige. Satellitsendere vil derfor være en bedre metode til ungfuglene, men de er større og tungere og påsættes også fuglene på en anden måde end loggerne. I England har man dog succesfuldt mærket Gøge med satellitsendere med en vægt ned til kun 5 gram (C. M. Hewson et. al. 2016), og Gøge er en del mindre end Tredækkere. I Estland har man i år mærket nogle Tredækkere med satellitsendere på yngleplads og efterfølgende kunnet følge dem til Afrika. Tanken om, at det kan blive en realitet også i en dansk kontekst, er derfor måske ikke så fjern igen.

Indtil det måske bliver muligt engang, er der dog meget ny viden at hente også ved almindelig ringmærkning under efterårstrækket. En koordineret og kontinuerlig indsats med fangst, mærkning, genfangst og måltagning af en større portion fugle, vil kunne bringe os nærmere svar på fuglenes adfærd på rastepladserne. Særligt interessant vil det være at genfange fuglene samme sted flere gange på en sæson for at undersøge, hvor lang tid de bruger på rastepladsen og måle deres udvikling i vægt. Flere af de fugle, vi fangede, havde en meget høj fedtprocent, hvilket kunne tyde på at de nærmede sig et tidspunkt, hvor de skulle på en længere rejse uden pause. Den tungeste fugl, vi fangede, vejede 235 gram og scorede maksimum på vores fedtskala (9). Den letteste vejede 184 gram med en score på 6. Sidstnævnte var sandsynligvis en han og den anden en hun. Hunnerne er generelt større end hannerne og har et længere næb.

Stor tak til Rune Sø Neergaard for at bidrage med afsnit om nordjyske observationer af Tredækkere, for korrektur af artiklen og ikke mindst for at traske egnede lokaliteter igennem år efter år. Tak også til Jesper Johannes Madsen og Mikkel Lausten fra Ringmærkningscentralen på Statens Naturhistoriske Museum, Københavns Universitet for oplysninger om de ringmærkede Tredækkere i Danmark. Tak til Åke Lindström fra Lund Universitet for billeder og oplysninger om det svenske tracking-projekt. Tak til Michael Fink for at være et smut i DOF's billedarkiv. Tak til Lars Grøn for billeder, og ikke mindst tak til de unge på Skagen Fuglestation og gæstende fugekiggere i Aalborg-området for selskab i løbet af nætterne.

Referencer

- C. M. Hewson, K. Thorup, J. W. Pearce-Higgins & P. W. Atkinson. Population decline is linked to migration route in the Common Cuckoo (2016). *Nature Communication*; 7, 12296.
- E. J.M. Debayle, M. Devort, R. H. G. Klaassen & Å. Lindström (2017). Great Snipes in sub-Saharan Africa: seasonal patterns of abundance, moult and body mass in relation to age and sex. *Wader Study Vol. 124*; 3, p186–196
- J. Bønløkke, J. J. Madsen, K. Thorup, K. T. Pedersen, M. Bjerrum & C. Rahbek (2006). *Dansk Trækfugleatlas*. Forlaget Rhodos A/S & Zoologisk Museum, Københavns Universitet.
- Å. Lindström, T. Alerstam, P. Bahlenberg, R. Ekblom, J. W. Fox, J. Råghall & R. H. G. Klassen (2016). The migration of the Great Snipe *Gallinago media*: intriguing variations on a grand theme. *Journal of Avian Biology*. Vol. 47; 3, p. 321-334.
- Å. Lindström, T. Alerstam, A. Andersson, J. Bäckman, P. Bahlenberg, R. Bom, R. Ekblom, R. H. G. Klaassen, M. Korniluk, S. Sjöberg & J. K. M. Weber (2021). Extreme altitude changes between night and day during marathon flights of great snipes. *Current Biology*. Vol. 31; 16, p. 3433-3439.

Havørn på kortet

Af Flemming Quist

Foto: Flemming Quist.

”Der er en Sortstrubet Bynkefugl med ring på ved Buttervej”, sagde Simon. ”Den sidder altid i toppen af en hyben ved p-pladsen lige overfor motocrossbanen.” Omstændigt placerer Simon en snuspose bag overlæben og skubber den på plads med tungen. ”Det vil være rart med et foto af fuglen, så vi kan aflæse ringen”. Det er en henkastet bemærkning, men han ved godt, at han pirrer en gammel kanonfotograf med et hengemt konkurrencegen.

Da jeg senere stod og skuttede mig i blæsten i bageste række af ornitologer og fuglefotografer på toppen af klitten ved Nordstrand, genlød Simons opfordring i mine ører. Rovfugletrækket over Nordstrand havde ikke været fuldt ud tilfredsstillende denne morgen, og de få rovfugle, der kom forbi, var for langt ude til rigtigt at glæde os fuglefotografer. Måske skulle jeg opgave rovfuglefotograferingen på Nordstrand og i stedet se, om jeg kunne indfri Simons ønske om et foto af en ring omkring benet på en Sortstrubet Bynkefugl. Det var en svær beslutning. Med dagens vindforhold, burde Nordstrand være stedet for rovfugletræk, og jeg kunne næsten være sikker på, at så snart jeg steg ned af klittoppen, ville en fed rovfugl trække lavt forbi i det helt rigtige lys. Men hvem vil ikke gerne glæde Skagen Fuglestations stationsleder, så jeg traskede ned ad klitten velvidende, at jeg ikke havde fået et brugbart foto af en rovfugl på kortet i dag.

Jeg kørte til Buttervej, hvor der er en p-plads og en lille motocrossbane lige bag første klitrække. Jeg fik hurtigt øje på en Sortstrubet Bynkefugl i toppen af en hyben

tæt på p-pladsen. Jeg parkerede så tæt på, jeg kunne, og fyrede et par hurtigte skud af ud ad den nedrullede siderude. Jeg var ikke tæt nok på, så jeg fik listet bildøren op og forsøgte at glide ud af sædet som en skål varm gele. Det er lidt vanskeligt med min størrelse og behængt med kamera, kikkert og andet isenkram.

I bedste rekrutstil møvede jeg mig på mave og albuer gennem marehalmen, så jeg kom tættere på busken og fuglen. Jeg fik fyret en hel stribe skud af, men den her havde ingen ring på. Jeg kunne ikke få øje på andre Sortstrubet Bynkefugle ved p-pladsen, så jeg blev liggende på maven i det kolde sand i håb om, at den ringmærkede fugl ville dukke op i toppen af busken.

Det skete ikke. Fuglen, som allerede havde taget ejerskab af busken, sang tilsyneladende så overbevisende, at andre hanner ikke turde nærme sig. Efter 20 minutter var min mave og bryst for ikke at tale om ”den lille Quist” blevet gennemkold. Min puls var sænket proportionalt med min kropstemperatur og mit blod flød trægt som drivis gennem årerne. Jeg besluttede mig for at opgave mit forehavende, og med stive lemmer fik jeg kæmpet mig på højkant.

Bildøren stod stadig åben, og jeg tumlede derover, stillede mig i døråbningen, og begyndte at tage mit udstyr af. Min hjerne registrerede en ophidset krage, som galpede op og kom tættere og tættere på. Med det ene ben inde i bilen, kastede jeg et blik i retning af kragen. Meget lavt over klitterne – så lavt så marehalmen kildrede dens brystfjer – kom en smuk, fuldvoksen havørn glidende på stive vinger med en hysterisk krage i halefjerene. Den havde retning lige

mod mig.

Hvor mit hjerte før var nedkølet til sløv hvilepuls, vågnede det op til dåd og forsøgte med voluminøse pumpeslag at sende tykflydende blod rundt til de nervecentre, der bør gå i alarmberedskab for at få en fuglefotograf til at fungere optimalt.

Ørnens fokus var på kragen og ikke på mig. Med febrilske, behandskede fingre forsøgte jeg i hast at få ændret kameraets indstilling fra præcisionsskud mod statiske mål til spredehagl mod flyvende mål. Ørnens stålfaste blik under brynkammen fik kontakt med mine

vildt opspilede øjne, og det gik op for den, at jeg var andet og mere end en tornebusk.

Den flyttede fokus fra den irriterende krage til mig, og baskende med sine meterlange, udspilede vinger forsøgte ørnen at standse fremdriften og ændre kurs. Panik skærper ens sanser og min hjerne registrerede, at det hvinede af metal, da ørnens fanger høvlede otte parallelle spor i lakken på bilens tag. Med tunge vingeslag, der susede som vindmøllevinger, fik ørnen vredet sin krop til siden, og langsomt vandt den højde bort fra mig. Det var på det tidspunkt, at jeg fik trykket på udløseren, og fik dagens ørn på kortet. Tak for opgaven Simon.

Skagen Fuglestation og vores arbejde med naturovervågning er meget afhængig af både frivillige hænder og tilførslen af eksterne midler.

Donationer er derfor meget kærkomne.

**Fuglestationens MobilePay nummer er:
39357**

Notér "Donation Skagen" ved overførsel.

For yderligere oplysninger om Fuglestationens virke, kontakt da forstanderen, Simon S. Christiansen på ssc@dof.dk eller på 40 21 73 14.